

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI
PEYZAJ MİMARLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

Melis Melike BEGDEŞ

**İSTANBUL BOĞAZIÇI KENT MOBİLYALARININ KENT
KİMLİĞİ KAPSAMINDA İRDELENMESİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Adnan UZUN**

İSTANBUL, Nisan 2025

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI
PEYZAJ MİMARLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**Melis Melike BEGDEŞ
(21PEYZ5009)**

**İSTANBUL BOĞAZIÇI KENT MOBİLYALARININ KENT
KİMLİĞİ KAPSAMINDA İRDELENMESİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Adnan UZUN**

İSTANBUL, Nisan 2025

**T.C.
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI
PEYZAJ MİMARLIĞI PROGRAMI**

**Melis Melike BEGDEŞ
(21PEYZ5009)**

**İSTANBUL BOĞAZIÇI KENT MOBİLYALARININ KENT
KİMLİĞİ KAPSAMINDA İRDELENMESİ**

Tezin Savunulduğu Tarih: 15.04.2025

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Adnan UZUN / Işık Üniversitesi

Tez Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Nuran ZEREN GÜLERSOY / Işık Üniversitesi

Doç. Dr. Mert EKŞİ / İstanbul Üniversitesi

İSTANBUL, Nisan 2025

ÖZET

İSTANBUL BOĞAZIÇI KENT MOBİLYALARININ KENT KİMLİĞİ KAPSAMINDA İRDELENMESİ

Kentsel mekân, kentte yaşanan çalışma, sosyalleşme, alışveriş gibi tüm olayların gerçekleştiği yerdir ve toplumun sosyoekonomik ve kültürel yapıları tarafından şekillenmektedir. Kentsel mekân ayrıca toplumun tüm bireylerinin yaşadığı, kamusal ihtiyaçların karşılandığı yerdir. Bu alanlar bir şehrin sağlığı ile doğrudan ilişkilidir ve mekânın kalitesi yaşam kalitesini etkilemektedir.

Kullanıcı tarafından oluşturulan bir mekânda, mekânsal kimlik analizine konu olabilecek pek çok unsur bulunmaktadır. Literatürde ilk ve en önemli kriterlerin tarih, coğrafya ve tasarım olduğu gösterilmiştir. Birçok araştırmacı tarafından belirlenen bu kriterler, bölgenin kimlik sahibi olmasının sağlanması açısından oldukça önemli kabul edilmektedir. Kent kimliğine sahip olmak bölgenin kalitesini artırır ve kullanıcılara iyi bir deneyim sunar. Kullanıcılara sunulan hizmetler açısından kent mobilyaları, kamusal alanların performansına katkı sağlayan en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Kentsel alanlar ile kent mobilyaları arasındaki ilişki tasarım, işlev ve yaşam dahil olmak üzere birçok bağlamda tartışılmıştır, fakat kent kimliği bağlamında yeterli çalışma olmadığı görülmektedir.

Bu çalışmada, önceki çalışmalarda bu açıdan değinilmemiş kentsel mekanlardaki kent kimliğinin, kent mobilyalarıyla olan ilişkisi araştırılmıştır. İstanbul Boğaziçi bölgesi örneğinde ‘‘kentsel peyzaj mobilyaları ile mekân kimliği’’ arasındaki ilişkinin araştırılması araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

Kent mobilyaları; mekânsal farkındalığın önemli olduğu dayanıklı, işlevsel ve konforlu olmasının yanı sıra mekâna kimliğine uyum sağlamış şekilde kullanılmalıdır. Bu kapsamda farklı mimari doku açısından değerlendirilmiş bu bölgede farklı tipte birçok kent mobilyası araştırılmıştır.

Bu araçların kent kimliğine etkisi değerlendirilirken; donatının mekân kalitesine katkısı ile mekâna uyumu arasındaki ilişki göz önünde bulundurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Mekân, Kent Mobilyası, Kent Kimliği, Kent İmajı, Kentsel Peyzaj

ABSTRACT

EXAMINATION OF ISTANBUL BOGAZICI URBAN FURNITURE IN THE SCOPE OF CITY IDENTITY

Urban space is the location where all events such as working, social and shopping in a city take place and is shaped by the socio-economic and cultural structures of society. It is also a place where all individuals of the community live, public needs are met, and a certain degree of autonomy is applied. The space is directly related to the health of a city, and the quality of the space influences the quality of life.

In a space created by the user, there are numerous elements that can be subject to spatial identity analysis. Literature identifies history, geography and design as the primary and most significant criteria for this analysis. These criteria, which have been recognized by many researchers, are considered crucial for ensuring that a region possesses an identity. Having a city identity enhances the quality of the area and offers users a positive experience. In terms of services provided to users, urban furniture is regarded as one of the most critical components contributing to the performance of public spaces. The relationship between urban spaces and urban furniture has been discussed in various contexts, including design, function and life; however, there is a lack of sufficient studies in the context of city identity.

This study investigates the relationship between city identity in urban spaces and urban furniture, a topic that has not been addressed in this regard in previous research. The core of the study lies in examining the relationship between urban landscape furniture and the identity of the space in the Istanbul Bosphorus region.

Given its significant location and functional importance in terms of urban and commercial activities, the Istanbul Bosphorus region plays a key role in the city. Urban furniture should be durable, functional and comfortable in areas

where spatial awareness is essential, while also harmonizing with the identity of the space. In this regard, various types of urban furniture in the region have been studied. While assessing the impact of these elements on the city's identity, the relationship between the contribution of the equipment to the quality of the space and its compatibility with the space has been considered.

Keywords: Urban Space, Urban Furniture, City Identity, City Image, Urban Landscape

TEŞEKKÜR

Çalışma süresi boyunca yardımlarını benden esirgemeyen, bu süreçte değerli bilgi birikimi ve deneyimleriyle bana yol gösteren ve ilham veren değerli tez danıőmanım Sayın Prof. Dr. Adnan UZUN' a, değerli hocalarım Prof. Dr. Nuran ZEREN GÜLERSOY ve Doç. Dr. Mert EKŞİ' ye, bu tez çalışması boyunca desteklerini esirgemeyen değerli aileme, arkadaşlarıma teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1 ÇALIŞMANIN STRÜKTÜRÜ.....	2
1.2 ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	4
1.3 ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI	5
BÖLÜM 2.....	6
2. KENT, MEKAN ve KENTSEL MEKAN KAVRAMI	6
2.1 KENT KAVRAMININ TANIMI.....	6
2.1.1 Kent Kimliği.....	6
2.1.2 Kent İmajı	8
2.1.3 Kent Kimliği Bileşenleri.....	9

2.2 KENTSEL MEKÂN KAVRAMININ TANIMI.....	10
2.2.1 Kentsel Mekânın Tarihsel Gelişimi.....	12
2.2.2 Kentsel Mekân ve Kimlik İlişkileri	14
2.2.3 Kentsel Mekânın Şekillenmesi ve Kent Kimliği Oluşum Süreci	14
BÖLÜM 3.....	17
3. KENT MOBİLYASI VE KENTSEL MEKAN İLİŞKİSİ.....	17
3.1 KENT MOBİLYASININ TARİHÇESİ İLE OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİ	19
3.2 KENT MOBİLYASI TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE SÜREÇ.....	21
3.2.1 Kent Kimliği ve Estetik	23
3.2.2 İşlevsel Gereksinimler ve Kullanıcı Konforu	24
3.2.3 Çevresel Sürdürülebilirlik	25
3.2.4 Teknolojik İnovasyonlar	25
3.3 KENT MOBİLYASI VE KENT KİMLİĞİ İLİŞKİSİ.....	28
BÖLÜM 4.....	42
4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	42
4.1 MATERYAL.....	42
4.1.1 Boğaziçi' nin Konumu	43
4.1.2 Boğaziçi' nin Tarihi	43
4.1.2.1 Antik Dönem	44
4.1.2.2 Roma ve Bizans Dönemi	44

4.1.2.3 Osmanlı Dönemi.....	44
4.1.2.4 Cumhuriyet Dönemi	46
4.2 METOT	47
4.2.1 Birinci Bölge.....	54
4.2.2 İkinci Bölge.....	55
4.2.3 Üçüncü Bölge.....	56
4.2.4 Dördüncü Bölge	57
4.2.5 Beşinci Bölge	58
4.2.6 Altıncı Bölge	59
4.2.7 Yedinci Bölge.....	61
4.2.8 Sekizinci Bölge	62
BÖLÜM 5.....	64
5. BULGULAR.....	64
5.1 BİRİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	70
5.2 İKİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI.....	73
5.3 ÜÇÜNCÜ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	76
5.4 DÖRDÜNCÜ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	79
5.5 BEŞİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI.....	82
5.6 ALTINCI BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	85
5.7 YEDİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	88
5.8 SEKİZİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI	90
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKLAR	98
EKLER.....	106

EK A.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	110

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Yunanistan'da Bulunan Agora Görself.....	12
Şekil 2.2 Yunanistan Atina' da Bulunan Stoa Görself.....	13
Şekil 3.1 ABD Silikon Vadisi' nden Kentsel Mobilya Örneği	18
Şekil 3.2 Birleşik Krallık' ta Bulunan Kent Kimliği ile Uyumlu Kentsel Mobilya Örneği	18
Şekil 3.3 Kent Mobilyalarının Tasarım Süreci için Genel Bir Model	22
Şekil 3.4 Paris Notre Dame Köprüsü	30
Şekil 3.5 Londra Telefon Kabini	31
Şekil 3.6 Prag Charles Köprüsü	32
Şekil 3.7 Prag Şehir Merkezi	33
Şekil 3.8 Prag Kampa Bölgesi'nde Kent Mobilyası (Begdeş, 2025)	33
Şekil 3.9 Prag Kampa Bölgesi'nde Aydınlatma Elemanı ve Oturma Birimleri	34
Şekil 3.10 Polonya Czestochowa Bieganski Meydanı.....	35
Şekil 3.11 Kopenhag' da Yer Alan Şehrin Kentsel Kimliğine Katkı Sağlayan Kent Mobilyası Örnekleri)	36
Şekil 3.12 Barselona' da Bulunan Kent Kimliği ile Uyumlu Kent Mobilyaları Örneği.....	37
Şekil 3.13 New York' ta Times Meydanı'nda Yer Alan Kentsel Mobilya Örnekleri	38
Şekil 3.14 Times Meydanı'nda Yer Alan kentsel Mobilya Örnekleri)	39
Şekil 3.15 Tokya' da Bulunan Minimalist ve Kent Kimliğine Uygun Kent Mobilyası Örneği	40
Şekil 4.1 Araştırma Bölgesi'nin Coğrafi Konumu	42
Şekil 4.2 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki düzenleyici peyzaj bileşenleri ilçe ve mahalle sınırları haritası.....	49
Şekil 4.3 Araştırma alanındaki 2018 yılı yapılı çevre bileşenleri haritası.	50
Şekil 4.4 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki 2018 yılı tarihi yapılı çevre bileşenleri haritası.....	51
Şekil 4.5 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki 2018 yılı yeşil alan bileşenleri haritası.....	52

Şekil 4.6 Boğaziçi öngörünüm bölgesindeki 2018 yılı tarihi kentsel peyzaj bileşenlerinin mekânsal gösterimi.....	53
Şekil 4.7 İstanbul Boğaziçi Öngörünüm bölgesi sahil şeridi alanının benzer doku özelliklerine bağlı olarak sınıflandırılarak sınırlanması.....	54
Şekil 4.8 Birinci Bölgeye Ait Fotoğraflar.....	55
Şekil 4.9 İkinci Bölgeye Ait Fotoğraflar.....	56
Şekil 4.10 Üçüncü Bölgeye Ait Fotoğraflar	57
Şekil 4.11 Dördüncü Bölgeye Ait Fotoğraflar.....	58
Şekil 4.12 Beşinci Bölgeye Ait Fotoğraflar.....	59
Şekil 4.13 Altıncı Bölgeye Ait Fotoğraflar.....	60
Şekil 4.14 Yedinci Bölgeye Ait Fotoğraflar	62
Şekil 4.15 Sekizinci Bölgeye Ait Fotoğraflar	63
Şekil 5.1 Birinci Bölge için Hazırlanmış Alan Görselleri İçeren Anket Sayfası	70
Şekil 5.2 İkinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası	73
Şekil 5.3 Üçüncü Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	76
Şekil 5.4 Dördüncü Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	79
Şekil 5.5 Beşinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	82
Şekil 5.6 Altıncı Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	85
Şekil 5.7 Yedinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	88
Şekil 5.8 Sekizinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası.....	90

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Tez Sürecinin Şeması.....	3
Tablo 1.2 Tez Çalışmasının Yöntemini Gösteren Çizelge	4
Tablo 4.1 Araştırma Metodunun Yapılan Çalışmaya Göre Detaylı Gösterimi.	48
Tablo 5.1 Cinsiyet Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği.....	65
Tablo 5.2 Yaş Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği	66
Tablo 5.3 Eğitim Durumu Oranını İçeren Grafik.....	67
Tablo 5.4 İstanbul’ da İkamet Süresi Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği ...	68
Tablo 5.5 Kent Mobilyası Tanımı ile İlgili Oranı İçeren Anket Sonucu Grafiği	69
Tablo 5.6 Rastgele Seçilen Katılımcıların Birinci Bölge için Verdiği Cevaplar (%).....	71
Tablo 5.7 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Birinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	71
Tablo 5.8 Rastgele Seçilen Katılımcıların İkinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%).....	74
Tablo 5.9 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların İkinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	74
Tablo 5.10 Rastgele Seçilen Katılımcıların Üçüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	77
Tablo 5.11 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Üçüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	77
Tablo 5.12 Rastgele Seçilen Katılımcıların Dördüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	80
Tablo 5.13 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Dördüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	80
Tablo 5.14 Rastgele Seçilen Katılımcıların Beşinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	83
Tablo 5.15 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Beşinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	83
Tablo 5.16 Rastgele Seçilen Katılımcıların Altıncı Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%).....	86
Tablo 5.17 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Altıncı Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	86

Tablo 5.18 Rastgele Seçilen Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	89
Tablo 5.19 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	89
Tablo 5.20 Rastgele Seçilen Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	91
Tablo 5.21 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)	91

KISALTMALAR LİSTESİ

İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Dünya nüfusunun hızla artmasıyla birlikte şehirler de insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri şekilde büyümüş ve gelişmişlerdir. Bu büyüme insanların yaşam kalitesini artırsa da aynı zamanda kentsel yapılaşmada kullanılan ürünlerin yer gözetmeksizin seri bir şekilde kullanımına neden olmuştur. Kent ve çevre arasındaki sağlıklı dengenin kurulmasında, ürünün ‘kent kimliği’ne uygun olması ile sağlanabilmektedir. Bu bağlamda kentin kamusal mekanlarındaki mobilyaların işlevsel olması ve kent kimliğine uygun yapılması önemlidir.

Kamusal alanlar, bir şehrin bütünsel yapısını, fonksiyonel etkinliğini ve yaşam ortamının sağlıklı olmasını hedefleyen mekanlardır. Kamusal alanlar kentin ve kentlinin alışlagelmiş davranışlarına ve çevreden beklediklerine göre sürekli gelişen mekanlardır; zamanla daha da gelişen ve değişen kamusal alanlar bu bölgelerde yaşayan kullanıcıların hayatlarını daha kaliteli hale getirmekte ve bu çerçevede çevre ile etkileşimlerini ve bağlantılarını da arttırmaktadır. Kamusal mekanlar tasarlanırken; kent kimliğinin korunmasının göz önünde bulundurulması, düzenlenen bölgenin estetik değeri taşıması ve çevreye karşı taşınan sorumluluk konularına hassasiyet gösterilmelidir (Çubuk, 2009). Büyük şehirlerde yaşamakta olan insanların hayat temposunu, beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gerekli ve önemli birçok kriter bulunmaktadır. Kent mobilyaları, kamusal alanlarda bu ihtiyaçları karşılamada önemli ve etkili bir rol oynamaktadır. Kent mobilyalarının tasarım ilkeleri arasında yer alan biçim, malzeme, doku, renk ve benzeri kavramlar bulunmaktadır. Bu ilkeler doğrultusunda, kent mobilyalarının tasarımında çevreye uyum gösteren malzemelerin seçilmesi, dayanıklılığın sağlanması, bakım kolaylığı ve mekana uygunluk gibi faktörlerin dikkate alınarak tasarlanması gerekmektedir (Kılıç ve Sungurlu, 2021).

Kamusal mekanların kalitesini belirleyen en önemli kriterlerden biri kent mobilyaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent mobilyaları, kent yaşamında kullanıcılar için önemli bir yer taşır ve kentin günlük ürünü olarak da nitelendirilebilir. Kentsel çevreyi kullanan ve burada bulunan tüm bireylerin; daha efektif ve sağlıklı yaşam alanına sahip olmak için kullanılması gereken kent mobilyalarını hayatın içinden bir ürün olarak benimsemeleri ve bu şekilde görmeleri önemlidir (Wan, 2008).

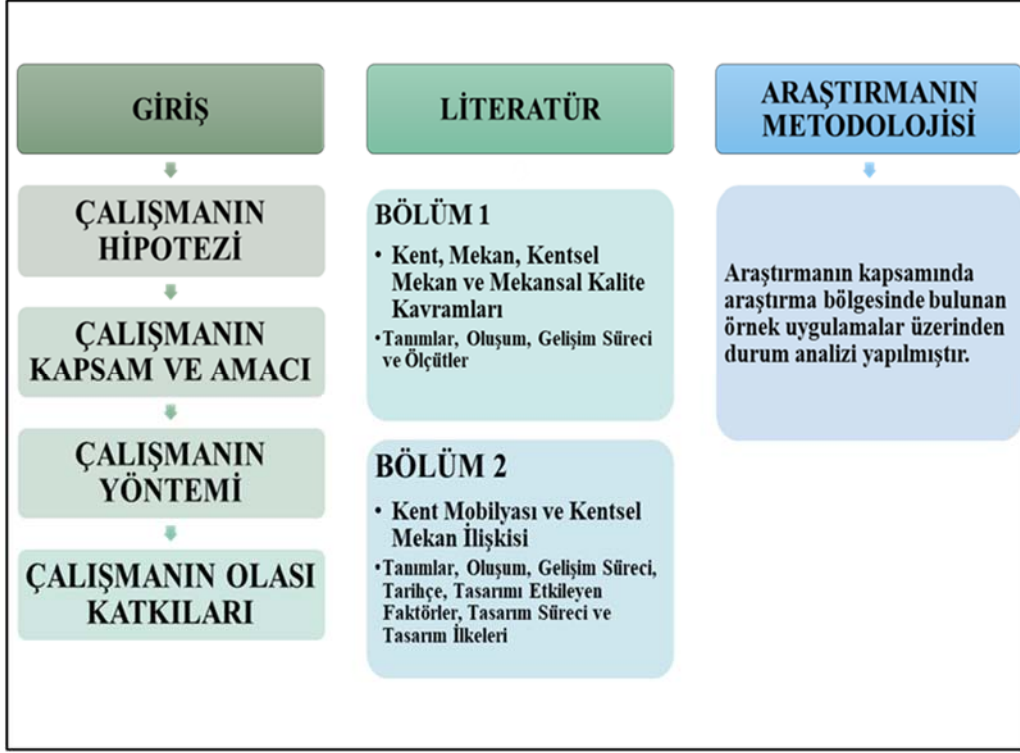
Bu çalışma kapsamında; kamusal alanlarda kullanılan kent mobilyalarının bölge kimliğine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla çalışma alanı olarak seçilen İstanbul Boğaziçi öngörünüm bölgesi sahil şeritleri teorik bilgileri aktarmak ve temelde yer alan bilgileri literatür taramasıyla doğrulamak için konuyla ilgili ulusal ve uluslararası veriler ve yapılmış akademik çalışmalar incelenmiştir. 29.9 kilometre uzunluğunda bulunan Boğaziçi'nin tarihi dokusu ve çeşitliliği kısa mesafesinden ötürü; kent kimliği ve yapıları kolay bir şekilde incelenmesi konusunda kolaylık sağlayacağından araştırma bölgesi olarak seçilmiştir.

Bu çalışma kapsamında yapılan ilk yerinde inceleme sonucunda farklı bölgelerin tamamı benzer doku özelliklerine göre sınıflandırılmış, kentsel peyzaj olanakları ekipman, tasarım ve çevreye uygunluk açısından değerlendirilmiştir.

1.1 ÇALIŞMANIN STRÜKTÜRÜ

Araştırma toplam dört başlık altında toplanmaktadır (Tablo 1.1). Giriş bölümünde yapılan araştırmanın; amaç, kapsam ve hipotez ve olası katkıları açıklanmaktadır.

Tablo 1.1 Tez Sürecinin Şeması

Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın yapı taşını oluşturan kent, mekân ve kentsel mekân kavramları kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır; kavramların geçtiği süreçler, gösterdiği değişim ve gelişmeler tespit edilmiştir.

İkinci bölümde, araştırma konusunun bir diğer önemli konusu kent mobilyaları ve kent mobilyalarının genel tasarım süreçlerinin tanımlanmasına ve mekân ile gösterdiği ilişkiye değinilmiştir.

Üçüncü bölümde, çalışmanın metodolojisi belirlenir ve ardından araştırma bölgeleri incelenmektedir. Bulgular araştırma bölgelerine göre gerekli başlıklar altında açıklanmaktadır.

Tez çalışmasının son bölümünde ise çalışmaya ait bütün elde edilen bulgular ışığında tartışma ve sonuç kısmı yer almaktadır.

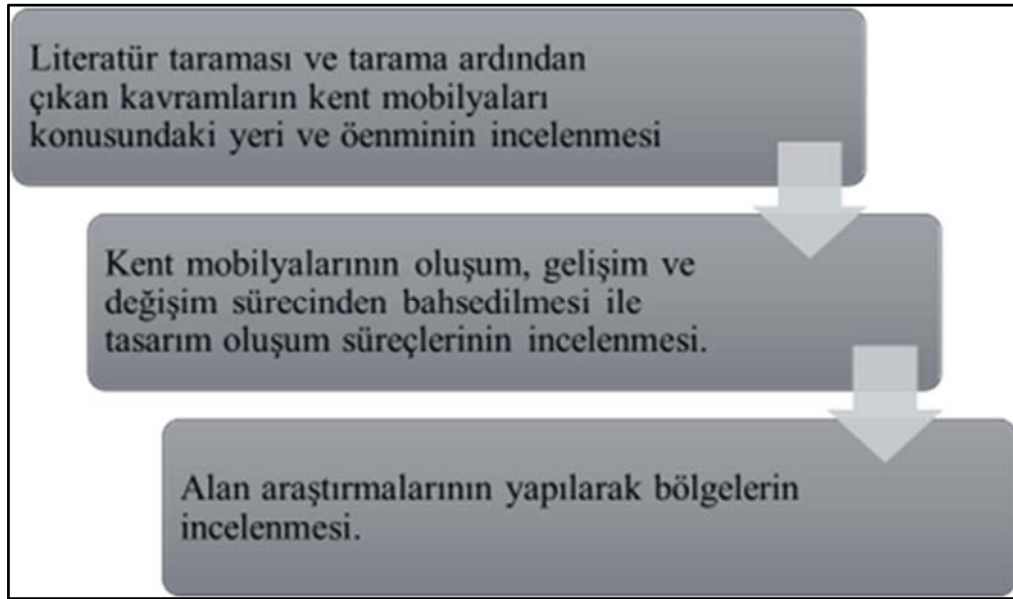
1.2 ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Yapılan araştırma kapsamında öncelikle kentsel mekân, kent ve mekân kavramları hakkında kaynak taraması gerçekleştirilmiştir. Ardından yapılan çalışmaların ışığında bu kavramların kent mobilyaları konusundaki yeri ve önemi incelenmektedir.

Çalışmanın sonraki aşamasında kent mobilyalarının oluşum, gelişim ve değişim süreçlerinden bahsedilerek; tasarım oluşum süreçleri, ilkesi ve bu süreç boyunca mekân ile ilgisinin önemi irdelenmektedir. Örnek çalışmalar ve ürünlerin analizleri üzerinden incelemeler yapılmaktadır.

Tüm bu bulgular doğrultusunda, İstanbul Boğaziçi'ne ait öngörünüm bölgesi sahil şeritleri baz alınarak kent mobilyalarının kent kimliğine önemi kapsamında genel bakışlar belirlenmek için bu alanlarda incelemeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde elde edilen bulgular çerçevesinde konu kapsamında elde edilmiş veriler irdelenmiştir ve bu sayede önümüze sonuçlar ile mevcut çalışmalarla ilgili tartışmalar koyulmuştur.

Tablo 1.2 Tez Çalışmasının Yöntemini Gösteren Çizelge

1.3 ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI

Kamusal alanların kent imajına uygun düzenlenebilmesi için; kamusal alanlarda yer alan kent mobilyalarının mekân kimliğine etkisi önemlidir.

Bu tezin amacı; kamusal alan bağlamında kent mobilyası tasarım sürecinde, mekân kimliğine uygunluğu göz önünde bulundurularak benzer alanlarda yapılacak uygulamalara örnek oluşturması amaçlanır. Bu araştırmanın odak noktasında İstanbul Boğaziçi öngörünüm bölgesi sahil şeritlerinde yer alan kent mobilyalarının bölge kimliğine uygunluğunun irdelenmesi yer almaktadır.

BÖLÜM 2

2. KENT, MEKAN ve KENTSEL MEKAN KAVRAMI

2.1 KENT KAVRAMININ TANIMI

Kentler; toplumsal, siyasal ve idari yapıların tüm halk için varlık gösterdiği yaşam alanları olarak tanımlanır. "Kent" terimi, sözlük anlamı itibariyle, nüfusun büyük bir kısmının geçimini farklı sektörlerde sağladığı, toplumsal ve kültürel örgütlenmelerin bulunduğu yerleşim alanı olarak açıklanmaktadır (Keleş, 1979). Bununla birlikte, kent kavramının çeşitli anlamlar taşımasının ve bu kavramın tanımlanmasındaki zorlukların temel nedeni, tanımın yapıldığı disiplinin bakış açısına bağlı olarak değişen yorumlamalardır. Fiziksel, ekonomik, sosyolojik ya da coğrafi olarak farklı disiplinlerde kent kavramının farklı tanımları bulunmaktadır, bununla birlikte demografik açıdan bile kent tanımı yapmak oldukça güçtür. Çeşitli tanımlara sahip kent terimi günümüze kadar gelişerek gelmiştir. Literatüre baktığımızda farklı dillerde uygarlık kelimesi ile aynı kökten geliyor olduğunu görebiliriz. Fransızca' da la-Cite, İngilizce' de city, Latince' de ise civitas kelimelerine karşılık gelmektedir (Keleş, 2004).

2.1.1 Kent Kimliği

Bir kentin uygun, yeterli ve doğru planlamalarla ilgili kararlarının ne kadar iyi olduğunu belirleyen şey kentin kimliğidir. Kentler; doğal koşulları, yapıları ve insan etkisiyle farklı karakteristik özelliklere sahip olup birbirinden farklılık gösterirler. Her şeyden önce, kentleri birbirinden ayıran ve onları özgün kılan her unsur, onların kimlik unsuru olarak kabul edilmektedir. Günümüzde kentlerin benzer dokular kazanarak kimliklerini yitirmesi kültürel sorunlarla beraber ekonomik, sosyal ve psikolojik sonuçlara yol açar. Kentlerin kimliklerini koruması ve geliştirmesi; gelişimin ekolojik, toplumsal ve tarihi

boyutlarının göz ardı edilmemesine bağlıdır. Gelişmekte olan kentlerin gösterdiği değişim sırasında ise kent kimliğine dikkat edilmesi önemlidir. Ayrıca, bir şehrin kimliğinin oluşma aşamasında rol oynayan yerel halk ile çevresel değerleri ve tarihi değerleri planlama stratejilerine yön vermelidir.

Dünya genelindeki birçok kent, kendi kimliklerine sahip olup bununla tanınır ve yaşamlarını sürdürürler ancak günümüz kentlerinde genellikle gözden kaçan önemli bir sorun vardır: Kentin kendine has bir kimliğinin olmaması. Son yıllarda modern kentlerin hızlı veya yavaş bir şekilde kimliklerini kaybederek birbirine benzemeye başladıkları açıkça görülmektedir. Bu sorunun başlıca nedeni kenti tanımamaktır. Bölgenin tanınmaması; kentsel düzenlemeler yapılırken bölgenin tarihi gibi önemli maddelerin göz ardı edilmesine ve bölgenin kimliğini kaybetmesine yol açar. Kimliğini kaybetmiş kentler başka bölgeleri taklit etmeye başlar ve bu şekilde kentlerin kimlikleri yok olurken, birbirinin kopyası kentler ortaya çıkmaya başlar.

Kentsel alanlar; doğaları, yapıları ve içinde bulundurduğu insanlarıyla birbirinden farklıdır ve kendi benzersiz kimliklerine sahiptir. Her bir kent; kendine has niteliklere sahip olup, fiziksel, kültürel yapı, tarihi, mimari, kent dokusu ve buna benzer birçok faktörün etkisiyle zamanla şekillenen bir kimliğe sahiptir. Bu kimlik zaman içinde değişebilir ve gelişebilir ancak değişim sırasında mevcut kimliği korumak da son derece önemlidir. Görünüşte sabit kalan kentler bile aslında yavaş yavaş değişim ve gelişim göstermektedir, önemli olan ise bu değişimin kentin kendine özgü kimliğine paralel bir şekilde gerçekleşmesidir. Köklü bir tarihi geçmişi bulunan kentlerin, farklı dönemlerde sahip olduğu eski ve yeni kimliklerinin birleşmesiyle oluşan yeni özel bir kimliği olduğunu ve bu kimliğin önceki dönemlerin izlerini taşıdığını dolayısıyla da eski dönemleri de yansıttığını görebiliriz. Bu halde baktığımızda ortaya çıkan sorunların değişim kaynaklı değil; kontrolsüz ve plansız değişim kaynaklı olduğunu görebiliriz.

21. yüzyılda, geleneksel yapıda olan kentlerimiz sürekli değişen, gelişen ve büyüyen yapılarıyla geleneksel olarak nitelendirdiğimiz kimliklerini hızla kaybetmekte ve farklı bir kimlik sahibi olma yolunda ilerlemektedirler. Değişim

süreci geçiren geleneksel kentlerin birçok örneğinde, kentlerin kimliklerini yitirdiğini veya değiştirdiğini ve bununla birlikte diğer kentlere benzemeye başladığını gözlemleyebiliriz. Bununla birlikte kent kimliğinin çok önemli olduğu kentlerde, düzensiz yapılaşmanın o bölgenin kimliğini olumsuz yönde etkilediğini hatta kentin kimliğini tamamen değiştirdiğini görebiliriz.

Kentsel kimlik, bir yerin doğal öğeleri ve yapay öğeleri ile sosyal ve kültürel özellikleri aracılığıyla nitelendirilir. Bu niteliklerden bazıları belirgin ve etkileyici olduğunda, bir yerin kimliği oluşmaya başlar (Biol, 2007). Mekânın kimliği, sadece mekânın niteliklerinden çıkartılamayan, kullanıcı ve mekân arasındaki ilişki ile ortaya çıkan bir durumun ifadesidir. Kimlik süreçtir ve planlama sonucu olarak üretilemez. Lynch (1984) tarafından belirlenen imge elemanları, kent sakinlerinin hissiyatını ifade eder ve aynı zamanda kimliğin oluşumu, kimliğin benimsenmesi ve fark edilmesi konusunda etkindir (Lynch, 1984). Kent kimliği, iyi bir çevre yaratmak için önemli ana unsurlardan birisidir. Kent halkı kentin herhangi bir bölgesinde kendini konforlu hissetmelidir. Halk, bireysel ve kolektif olarak çevreye karşı kendini bilinçli hissetmelidir (Oktay, 2002).

Kent planlamacı Çöl (1998) kentin karakterinin; kentin kültürel, sosyal ve ekonomik, tarihsel unsurları tarafından geliştirilen kentsel imaj üzerinde belirleyici bir etkisi olan dinamik bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Bu kentsel imaj aynı zamanda bir kavram olarak sürdürülebilirliğe ulaşmakta ve şehirde yaşayan halkın eskiden yeniye süregelen entegre bir süreç olarak deneyimlerini içerdiğini söylemektedir.

2.1.2 Kent İmajı

Kentsel imaj, kimlik ve anlam kavramları, birbirleriyle bağlantılı olsa da önemli faktörler çevresel özellikler ise, kimliği farkına varması gereken kişiler de insandır.

Anlam ise, çevrenin verdiği sözsüz mesajların bireyin duygu veya sezgileriyle algılanması yoluyla gerçekleşmektedir.

Kent imajı, bir kentin halk arasında, ziyaretçilerde veya dışarıdan bakıldığında oluşan algısı ve izlenimidir. Bu imaj, kentteki fiziksel yapılar, kültürel etkinlikler, tarihi miras ve toplumun yaşam tarzı gibi unsurların birleşimiyle oluşur. Kent imajı genellikle reklamlar, medya ve turistik etkinlikler aracılığıyla şekillenir ve kentin tanınabilirliği üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bu nedenle, kentin kimliği halkın ilgisini uyandıran çevresel değerlerden oluşur; kentin imajı ise, halkın çevreyi yorumlamasına bağlıdır (Kancıoğlu, 2005).

2.1.3 Kent Kimliği Bileşenleri

Kentin kimliği hem doğal çevre unsurlarının hem de kentteki bireylerin faaliyetlerinin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu oluşum süreci her kentte aynı şekilde gelişmez. Sonuç olarak, farklı kimliklere sahip kentler, kendilerine özgü silüetlerle ortaya çıkar (Turgut vd., 2012). Doğal etkenlerin yanında kültürel, sosyal ve benzeri etkenler de kentin karakteristik özelliklerini belirler ve onu diğer kentlerden ayırır. Bu nedenlerle, her kent zamanla kendine özgü bir görüntü ve karakter kazanır.

Bir kentin kimliğinin oluşumu yalnızca fiziksel çevreden kaynaklanmaz. Aslında, kimlik aynı zamanda yapay, sosyal ve kültürel faktörlerden de etkilenerek değişir. Bu bağlamda, bireylerin sahip olduğu değerler, kentin karakteri ile doğrudan bağlantılıdır. Kentsel mekânların en önemli işlevlerinden biri, binalar arasında sosyal bir yaşam yaratmaktır. Bu sosyal yaşam, çeşitli insanların kamusal alanlarda bir araya gelmesini sağlayarak onların birbirleriyle iletişim kurmasına ve sosyalleşmesine olanak tanır. Bu şekilde mekan bir kimlik kazanırken, mekanın kullanıcısı olan bireyler de ortak bir kimlik oluşturur (Erdönmez ve Akı, 2005). Şu an içinde bulunduğumuz kentle birlikte bu kentin içerisinde yer alarak kentin oluşmasına yardımcı olan yapılar ve elemanlar zihnimizde bir izlenim yaratmaktadır. Zihnimizdeki izlenimler, kent kimliğinin belirleyici parametreleri olarak çalışır. Dolayısıyla, kentsel kimlik kavramı, kentin yapısıyla olduğu kadar, bu düzenin toplum açısından nasıl nitelendirildiği konusuyla da ilgilidir (Türkoğlu, 2002).

2.2 KENTSEL MEKÂN KAVRAMININ TANIMI

Mekân literatürde bir olayın gerçekleştiği veya bir şeyin orada bulunduğu, belli bir amaç uğruna ayrılmış bir yer, boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Erel, 2007). Kentsel bağlamda bakıldığında mekan; içerisindeki yapılar bütünü oluşturduğu ve kentsel fiiller ile bağlantılı olarak algılanabilen bir kavramdır.

Kentin içerisinde bulunan yapılar ve yardımcı elemanlar ile tanımlanan bölgelerin dışında kalan bölümler kentsel mekan olarak nitelendirilmektedir. Kent mekanlarını sadece fiziksel özellikleriyle değerlendirmek doğru olmaz; toplumsal, sosyolojik, psikolojik olarak farklı disiplinlerdeki anlam ve tanımlarıyla birlikte ele alınmalıdır.

Kentlerin oluşumundan günümüze kadar geçen sürede her kent, bu topluluğu oluşturan halkın farklı etkilerinden dolayı kendi toplumunu şekillendirmiştir. Günümüzde kentleri sürekli değişen, gelişen ve dönüşen hale sokan en önemli şeylerden birisi kamusal alanlardır. Kamusal mekanların toplumun hayatında önemli bir yer tutması, kentleri bireyler için daha yaşanabilir ve daha canlı tutmaya destek vermektedir (Uzun vd., 2016).

Kentsel mekanların oluşmasında pek çok faktör önemli rol oynamaktadır. Kentsel alanlar; Coğrafi, sosyal, kültürel ve tarihi unsurların oluşturduğu bir altyapı ile şekillenmektedir. Bir tarafta sosyal hafızalar yaratırken, diğer tarafta ise sosyal ilişkilerin çeşitliliği yoluyla kent genelinde olgunlaşmaya destek sağlamaktadır (İlgar 2008).

Kentsel dış mekânlar aşağıdaki gibi dört farklı grupta incelenebilir. Bunlar;

1. Yayalara ait düzenlenmiş alanlar: Yürüme yolları, parklar, rekreasyon alanları, çocuklar için oyun alanları, eğlenme alanları, dinlenme alanları, spor alanları
2. Alışveriş yapılabilecek alanlar: Pazar alanları, çarşılar, ticaret merkezleri ve iş merkezleri, hanlar
3. Geçiş alanları: Caddeler, sokaklar, alt ve üst geçitler, kaldırımlar, ulaşım alanları

4. Alanlar, bölgeler: Yürüyüş parkurları, açık peyzaj alanları, meydanlar

Yukarıda başlıklanmış alanlar; konutlar, konutların parkları, bahçeleri, yapılanmamış alanlar ve yapılanma sürecine başlamış alanlarla birlikte kentsel mekânları oluşturmaktadırlar.

Modern kentlerin gelişim sürecini gözlemlediğimizde kentsel mekân ile toplumsal yaşam arasında ikili bir ilişki olduğunu görmekteyiz. Özellikle Sanayi Devrimi sonrasında ticari faaliyetlerin yoğun olduğu bölgenin etrafında kurulan kentler yeni bir toplumsal düzen oluşturmuş; toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak yeni mekânlar ve çevreler yaratmıştır. Bu kentsel gelişme; kentin değerlerini ön plana çıkarmış, kentlinin mekân ve coğrafya ile ilişkisini bozmuş, yeni zamanlara özgü yeni bir kentsel mekân vizyonu yaratmıştır. Talep ekonomisi etrafında oluşturulan bu yeni mekân vizyonu, vatandaşların ihtiyaçları değiştikçe büyümeye ve yeni kentsel mekân türleri yaratmaya devam etmiştir.

Yerli kaynaklarda alan ve mekân birbiri yerine kullanılabilen kavramlardır ancak batı literatürüne baktığımızda "public sphere" olarak adlandırılan kamusal alan kavramı, mekân kavramından farklı olarak kendine ait özellikleri de içerisinde barındırmaktadır. Açık ya da kapalı olması fark etmeksizin kamusal alanlar; tanımadığımız ve tanıdığımız bütün insanları kapsayacak şekilde birlikte paylaştığımız bir alan olarak tanımlanabilir.

Kamusal alanı, gündelik faaliyetlerimizin gerçekleştiği fiziksel bir yer olarak ele alan yaklaşımlar, şehir ve bölge planlama ile mimarlık alanındaki çalışmalarda da karşımıza sıkça çıkmaktadır. Genel olarak bu kavram, topluma ait her bireyin sınırsızca kullanımına sunulmuş yerlerin tümü olarak tanımlanabilir. Kamusal mekanlar ise; alanı, boyutu ve sınırları belirlenmiş, toplum tarafından kamusal eylemlerin gerçekleştirildiği alanlar olarak tanımlanır.

Halkın kullanımına açık olan ve özel mülkiyette dahil olmayan kamusal mekân türleri literatürde şu şekillerde karşımıza çıkmaktadır:

1. Meydanlar (kent sokakları, sokak kesişimleri ile oluşan meydanlar),
2. Parklar
3. Sokaklar

4. Ticaret alanları
5. Rekreasyon alanları.

Literatürde karşımıza çıkan kamusal mekân türleri her profildeki kullanıcının ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte olmalıdır. Kamuya hizmet eden mekanlarda ihtiyaçların karşılanmaması mekânın kullanım etkisini azaltmakta ve hizmet nedeninin kaybetmesine neden olmaktadır ve bu mekân kalitesinin azalmasına dolayısıyla da mekanların tercih edilme durumunu olumsuz etkilemektedir.

2.2.1 Kentsel Mekânın Tarihsel Gelişimi

Kentsel mekanlar tarihsel süreçte incelendiğinde belirli gereksinimler sonucu doğmuş ve bu gereksinimler sonucu varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Milattan önce oluşmuş tarım kentleri incelendiğinde kent dokusunda konut oluşumunun yoğunlukta olduğu ve yaşam sınırları ile dini ibadet alanlarının yüksek duvarlar ve surlar ile ayrıldığı; sokak ve caddelerin ise kentin gelişimiyle doğru orantılı bir şekilde geliştiği görülmektedir. Antik Yunan kentlerinde görülen ilk kentsel alanlar toplanma alanları olarak karşımıza çıkan akropollerdir, sonrasında ise kamusal olayların yaşandığı agoralar oluşmuştur.

Şekil 2.1 Yunanistan'da Bulunan Agora Görseli (<https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77364/agora.html>)

Agoralar ilk zamanlarda geniş yollar olarak adlandırılrsa da zamanla etrafi yapılarla çevrelenmiştir.

Agora içerisinde, üst örtüsü olan ve 'stoa' olarak adlandırılan; sosyal aktiviteler, dini, toplumsal ve idari işlerin faaliyet gerçekleştirdiği yapılar yer almıştır. Agoralar gelişerek ve yaygınlaşarak sonraki dönemlerde; cadde ve meydanları oluşturmuş, tiyatrolar ise cadde ve meydanların eklentisi olarak ortaya çıkmış bununla birlikte halkın karşılıklı etkileşim, eğlence ve sosyalleşme alanları oluşmuştur. Antik Çağ Roma kentlerinin ana çekirdeği olarak karşımıza çıkan forumlar da agoralar gibi içerisinde yönetim, dini ibadet ve alışveriş ile sosyal yapılarını bulundurmaktadır. Forumlar zaman içinde müzakere alanı özelliklerini kaybedip; etrafında ibadet merkezlerinin olduğu sirk, tiyatro, odeonlara bağlanan şatafatlı alanlara dönüşmüştür. 14. ve 15. Yüzyılda Rönesans' ın ışığında bu anlayış değişerek kentsel görünüm önem görmeye başlamış, görkemli bir kent sahnesi oluşmuştur. 16. ve 17. Yüzyılda kaldırımlar genişletilmiş, caddeler büyütülmüş, park ve bahçeler düzenlenmiş bu şekilde kamusal alanlar yeniden yapılanmıştır. Şehirciliği simgeleyen kamusal alanlar dönemin hükümdarının ne kadar güçlü olduğunu sergileyecek vaziyette tasarlanmıştır (Zimmerman, 2001).

Şekil 2.2 Yunanistan Atina' da Bulunan Stoa Görseli

(<https://www.greeka.com/attica/athens/sightseeing/attalos-museum/>)

19. yüzyılda kentlerin yaygınlaşmaya başlaması ile Haussmann'ın yeni hijyen teorisi ışığında yeni cadde ve sokak anlayışı oluşmuştur. Geniş sokaklar ve sokak lambaları gibi donatılar da bu anlayışı destekler nitelikte gelişmiştir. Kentsel mobilyalar ve peyzaj donatıları barındıran cadde ve sokaklar, kenti oluşturan ana unsurlar haline gelmiştir (Sutcliffe, 1981).

2.2.2 Kentsel Mekân ve Kimlik İlişkileri

Mimari mekanlar ve doğal mekanlar; sınırlayıcı elemanlar ile nitelendirilerek ortaya çıkan mekanlardır (Altan, İ., 1992; İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). Kentin kimlik öğelerini oluşturan kriterler aynı zamanda kentsel mekanların belirleyici özellikleridir. Kentin özellikleri ve imajı aynı zamanda kentin kimliğini de oluşturur. Kentler süregelen zaman içerisinde kendi içlerinde farklılıklar göstererek, toplumsal ve kültürel dönüşümlere öncülük eden fiziksel mekanlar olmuştur. Kentsel mekanlar sadece yapılaşmanın olduğu ve binalar ile yardımcı elemanların oluşturduğu fiziksel bir "yer" değildir. Kent, zaman içinde halkın değerlerini dönüştürürken aynı zamanda kentin kendine özgü bir karakterinin oluşmasını sağlamaktadır. Kent kimliği; kentleşme konusunda gerçekleşen değişim ve dönüşüm konuları gündeme geldikçe, daha da önem kazanmaktadır. Kent kimliği, yapılan faaliyetlerin planlanması, kabulü ve uygulanması üzerinde etkili olur. Günümüzde birçok şehir yönetimi, kentlerinin kimliğini ortaya koymaya veya geliştirmeye çalışmaktadır.

Sosyal yaşamın dinamikleri içinde kimlik kazanan yaşam tarzı, bireylerin ortak yaşam anlayışlarının şekillenmesinde büyük bir etkiye sahiptir (Ökten, 1995; Sami, 2013). Bu bağlamda, birbirine benzemeyen karakterler elde eden sosyokültürel değerler ve yaşam anlayışları, fiziksel kültüre yansarak toplumun içinde bulunduğu fiziksel mekânları birbirinden ayırabilir ve her birine kendine özgü kimlikler kazandırabilir.

2.2.3 Kentsel Mekânın Şekillenmesi ve Kent Kimliği Oluşum Süreci

Dünyanın çeşitli önemli şehirlerine baktığımızda, her birinin kendine özgü bir kimliğe sahip olduğunu görürüz. Bunları örneklendirdiğimizde ise sanatsal

ve bilimsel açıdan zengin kentler, tarihsel ve kültür kentleri gibi örnekler karşımıza çıkar. Türkiye’ de de benzer bir durum söz konusudur; mesela Antalya Demre, Aydın gibi kentler doğal güzellikleriyle tanınırken; Muğla Bodrum, Muğla Datça gibi kentler ise eğlence mekanlarıyla bilinir. Dünyada büyük ya da küçük pek çok şehrin kimliği zaman içinde oluşmuş ve kentler bu kimlikleriyle anılmaya ve varlıklarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Bir kentin mevcut kimliği, doğrudan kendiliğinden oluşmaz; aksine dış etkenler dahil olduğunda ve insan müdahalesi olduğunda deforme olur. Bu nedenle kent kimliği, kentsel mekân ve kentsel kültürle yakından ilişkilidir. Kültür, zaman içinde değişiklik gösterir. Bir kentin kimliği, uzun bir zaman diliminde oluşur ve şekillenir. Kenti biçimlendiren unsurlar arasında coğrafi yapısı, kültürel seviyesi, mimarisi, gelenekleri ve yaşam tarzı bulunur. Kentin kimliğini oluşturan bu unsurlar, tek tek ele alındığında kente kimlik kazandıran bütünsel bir yapı ortaya çıkar; bu bütünlük, her bir alanın katkısıyla meydana gelir (İlgar, 2008).

Köylerde ve göç almayan dönemlerde şehirlerde, özellikle de şehir hayatında zamanla doğal yollarla ortaya çıkmış bölgelerde kimlik problemi genellikle yaşanmamıştır. Bu yerleşimlerdeki değişkenler, yapay olmayan evrelere ve yerel koşullara bağlıdır. Yapılı çevrenin dönüşümü, gerektiğinde ve olması gerektiğince aşamalı olarak gerçekleşir, bu da yerleşimlerin karakterinin dengeli ve devamlı kalmasını sağlar. Kent kimliği, sadece kent üzerinde gözlemlenebilir özelliklerden değil, aynı zamanda zaman içinde yaşanan deneyimlerden ve bu deneyimlerden elde edilen izlenimlerden oluşur. Kent kimliği durağan değildir; sürekli olarak farklılıklar gösteren bir oluşumdur (Kaypak, 2010). Bu dinamizmin en önemli etkileyeni doğrudan insan faktörüdür. Ancak, insanlar da değişir ve kültür de zaman içinde evrilir. Doğal etmenler ve insan etkisiyle oluşan yapılar ve karakterler, kentlerin kendine özgü kişiliklerini bulmalarına yardımcı olur. Sonuçta bir kente kimlik kazandıran temel unsur insan zihnidir (Turgut vd., 2012). Kente ait kimlik konusundan bahsederken, orada bulunan toplumun kente yükledikleri değerler kümesi ve kentten beklenen idealleştirmeler de göz önüne alınır. Örneğin, Floransa'nın

sanat, Paris'in ise kültür Şehri olarak anılması gibi toplumun kente yüklediği değer olarak karşımıza çıkar (Kaypak, 2010).

Dünyada nl ve kimlik sahibi olarak görülen kentler, kentlerde kimlik konusunun ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir. Örneğin, Fransa'nın toplam nüfusu yaklaşık 50 milyon iken, ülkeyi yıllık ortalama 75 milyon turist ziyaret etmektedir. Bu turistlerin çoğu, Paris'i görmeden dönmek istemez çünkü Paris, birçok insan için kendine özgü bir kimliğe sahip bir Şehir olarak görülür (Demir, 2017). Kentin ruhu, kente ait kimlikle oluşur. Bu ruh, kenti ve orada yaŐamayı anlamlı kılar. Eğer bir kişi için yaşadığı evre sadece geçim sağladığı bir alan olarak algılanıyorsa ve bu evre başka bir anlam taŐımıyorsa, o kentten kimlik yerine kimliksizlik söz edilebilir. Benzer Şekilde, bir kent kaotik bir yapıya sahipse, bu kentten bir kimlikten bahsedilemez; aksine, "kimliksiz" olduğu ifade edilir (Altan, İ., 1992; İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

BÖLÜM 3

3. KENT MOBİLYASI VE KENTSEL MEKAN İLİŞKİSİ

Kent mobilyası ve kentsel mekân arasındaki ilişki, şehirlerin estetik ve fonksiyonel karakterini şekillendiren kritik bir unsurdur. Kent mobilyası, oturma birimlerinde, aydınlatma elemanlarına, bilgi panolarından çöp kutularına kadar geniş bir yelpazeyi kapsar ve kentsel mekânın kullanıcılar tarafından nasıl algılandığını ve kullanıldığını doğrudan etkiler. Kent mobilyası kavramı; kentsel dış mekanlarda, belirli bir kullanıcı profiline olmadığı, farklı dış mekan faaliyetlerine yönelik ekipman ve yapılar olarak nitelendirilmekte ve kent kavramıyla beraber, öngörülen aşamalar sonucu, kullanıcı profiline değişen isteklerini karşılamak amacıyla ortaya çıkan ürünlerden oluşan bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Akyol, 2006). Bu mobilyalar; kentsel alanların estetik değerlerini artırmanın yanı sıra, sosyal etkileşimi teşvik eden, erişilebilirliği artıran ve genel yaşam kalitesini iyileştiren işlevsel özellikler sunar. Kent mobilyasının tasarımı, yerleştirildiği çevrenin kültürel ve tarihsel bağlamına uygun olmalı, böylece mekânın kimliğiyle uyumlu bir bütünlük sağlamalıdır. Kentsel mekânın çeşitli kullanımını destekleyen doğru kent mobilyası seçimi, toplumsal etkileşimlerin artmasına ve kentsel yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunur. Bu bağlamda, kent mobilyasının estetik, işlevsel ve çevresel gereksinimleri dengeli bir şekilde karşılaması, kentsel mekânın kullanıcılar tarafından olumlu bir şekilde deneyimlenmesini ve kimlik kazanmasını sağlar (Turgut vd., 2012).

Şekil 3.1 ABD Silikon Vadisi' nden Kentsel Mobilya Örneği

(<https://www.artformurban.co.uk/news/post/xartform-supply-outdoor-seating-to-the-silicon-valley-of-the-uk.html>)

Şekil 3.2 Birleşik Krallık' ta Bulunan Kent Kimliği ile Uyumlu Kentsel

Mobilya Örneği (<https://www.streetfurnituredirect.co.uk/news/post/intelligent-street-furniture-design-that-is-adapting-to-the-everchanging-urban-environment.html>)

Kent mobilyaları, kentsel mekân aksesuarları olarak tanımlanan ve kent sakinlerinin günlük ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılan donatı elemanlarıdır. Bu mobilyalar hem fonksiyonel hem de estetik katkı sağlayarak buldukları alandaki mekân kullanım biçimini etkiler. Kent mobilyalarının bu özellikleri, kentin kimliğine katkıda bulunma ve toplum yaşamını kolaylaştırma konularında önemli roller üstlenmesini sağlar. Bu sebeple, kamusal alanların vazgeçilmez yapı taşları arasında yer alır (Hacıhasanoğlu, 1991).

3.1 KENT MOBİLYASININ TARİHÇESİ İLE OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİ

Tarihsel süreçte; şehirler, ilk uygarlıkların ortaya çıktığı, kültür kavramlarının ortaya çıktığı merkezler olarak kabul edilmiştir. Bu kentler, çeşitli mekânların birleşimi ve toplumsal etkileşimler aracılığıyla şekillenmiştir. Kentsel olgu kavramını açıklamaya yönelik kaynakları gözden geçirdiğimizde, bu kavramın çeşitli şekillerde tanımlanabileceği görülmektedir. Bu tanımlama yaklaşımlarını oluşturan unsurlar arasında toplum bilimi, nüfus, sürdürülebilirlik ve teknoloji gibi farklı kriterler yer almaktadır.

Kentlerin oluşumundan itibaren, kamusal alanlarda ortak kullanım için tasarlanmış unsurların varlığı bilinen bir olgudur. Ekonomik, fiziksel ve duygusal ihtiyaçlar doğrultusunda gelişen yerleşim birimleri, kamusal alanları kapsayan bir yapı haline gelmiştir (Malt, 1970). On dokuzuncu yüzyılın ilk çeyreğinde, üretimin yaygın olduğu kentlerde toplumsal ve bireysel gereksinimlerin yükselmesi, evrensel genişlemeyi teşvik etmiştir. Bu süreçte, kentsel çevre gelişiminde kent mobilyaları önemli bir rol oynamaya başlamıştır (Barboux, 2010). Tasarım sürecinin başlangıcında mekân oluşturma kavramıyla birlikte, kentsel mobilyaların etkisi önem taşımaktadır. Endüstri devriminden sonra, kentleşmenin hızla artması kamusal mekanların önemi ve kullanımını artırmıştır. Dünya genelindeki hızlı kentleşme, değişen yaşam koşulları, toplumsal yapılar, kültürel dinamikler ve teknolojik ilerlemeler; kent planlamasında önemli bir etki sağlamaktadır. Kent mobilyaları, kenti

algılanabilir ve yaşanabilir kılmakta; buldukları mekânla etkileşimde bulunarak zamanla kentin kimliği ve simgesi haline gelmektedir.

Kent mobilyalarına ait mekân rolleri ile kentsel kimlik kapsamındaki estetik, kültürel ve toplumsal etkileri, mekânsal çevrede belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Bu mobilyalar, mekânları sosyal yaşamın bir parçası haline getirir, mekânın tanımlanmasına katkıda bulunur, mekânla uyumlu bir ilişki yaratır, bazı görevleri gerçekleştirir ve bir dil bütünlüğü oluşturur (Demir, 2018).

Sanayi devriminin ilerlemesi ve şehirleşmenin hızlanmasıyla beraber, kamusal altyapı bileşeni olan kent mobilyaları; toplumsal olarak birçok alanda farklı talepler ortaya çıkarmıştır. İlk dönemlerinde, kent mobilyaları işi bilenler tarafından elle üretilmişken, sanayi devriminden sonra gelişen makineleşme ile, endüstriyel seri üretim süreçlerine geçilmiştir. Ortaya çıkan ürünler, kamusal alanlarda kullanıcılar ile etkileşimde önemli bir rol oynamaktadır (Öztürk, 2021).

20. yüzyılda modern kent mobilyaları, işlevselliğin yanı sıra estetik ve ergonomi unsurlarını da dikkate almaya başlamıştır. Modern şehirler, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak ve çevresel estetiği artırmak için çeşitli malzeme ve tasarım yeniliklerine yöneldiği görülmektedir. Beton, paslanmaz çelik ve geri dönüştürülmüş malzemeler gibi modern malzemeler hem dayanıklılığı hem de estetik uyumu artırmak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreçte, kent mobilyaları yalnızca estetik değil, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal erişilebilirlik açısından da önem kazanmıştır. Çeşitli fonksiyonel özellikler, yerel kültürler ve ihtiyaçlar doğrultusunda özelleştirilen mobilya tasarımları, şehirlerin kimliğini yansıtırken, kullanıcı deneyimini de geliştirmeyi amaçlamaktadır (Aksu, 2015).

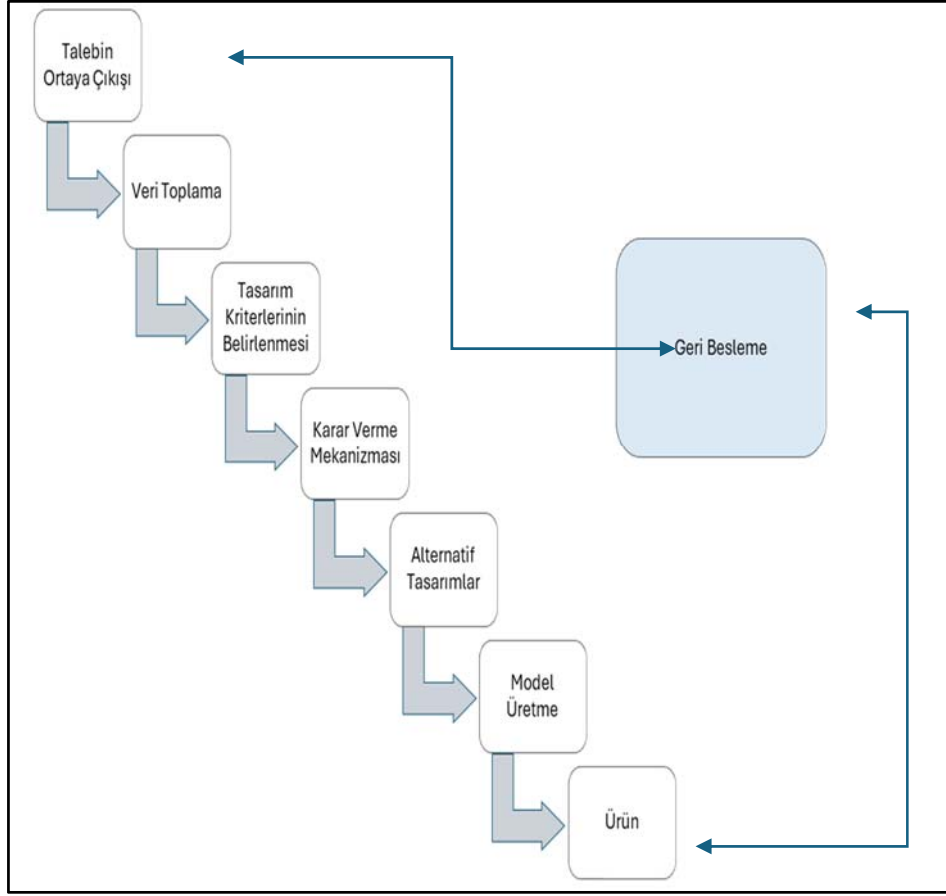
21. yüzyılda, kent mobilyaları tasarımında hem estetik hem de işlevsel açıdan bütünsel bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu yaklaşım, yerel ihtiyaçları ve çevresel faktörleri dikkate alarak, şehirlerin toplumsal yapısını ve kullanıcıların yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Teknolojik ilerlemeler ve yenilikçi malzeme kullanımı, kent mobilyalarının gelişiminde önemli bir rol oynamakta olup, modern şehirlerin dinamikleri ve sürdürülebilirlik hedefleri

doğrultusunda sürekli olarak evrilmektedir (Moudon, 1992; Krier, 1991). Kent mobilyalarının ortaya çıkışından itibaren geçirdiği süreç ve değişimi, şehirlerin toplumsal ve kültürel dinamikleriyle birlikte evrilirken, her dönemde kentlerin kimliğini ve kullanıcı memnuniyetini yansıtan önemli unsurlar olarak kalmıştır.

3.2 KENT MOBİLYASI TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE SÜREÇ

Tasarım süreci, tasarımın tamamlanma aşamasına kadar yapılan tüm eylemleri ve planlı yaklaşımları kapsar. Tasarımın başarısı, onun sade, anlaşılır, işlevsel, özgün ve yenilikçi olmasıyla ölçülür; ayrıca tasarımın işlevsel, üretilebilir ve ekonomik olması, kullanılan malzemelerin ise çevresel koşullara ve ürün kullanımına uygun, dayanıklı ve sürdürülebilir olması önemlidir (Yaylalı, 1998).

Kent mobilyası oluşum sürecinde tasarımına etki eden parametreler, süreç içinde ürünün son haline gelmesinde belirleyici bir rol oynar. Tasarım süreci, tasarımın ortaya çıkışını yönlendiren tüm eylemleri içerir. Bu sürecin genel hatları incelendiğinde; taleplerin belirlenmesi, problemin anlaşılması, veri toplama, tasarım kriterlerinin tanımlanması, karar verme mekanizmalarının kurulması, alternatif tasarımların geliştirilmesi ve model üretimi gibi aşamaların yer aldığı görülmektedir (Şekil 3.3). Bu aşamaların sistematik olarak takip edilmesi, projelerin planlanması, düzenlenmesi ve geliştirilmesi süreci şekillendirir.

Şekil 3.3 Kent Mobilyalarının Tasarım Süreci için Genel Bir Model (Yaylalı, 1998)

Yaylalı (1998)'nin oluşturduğu modelde, sorunun belirlenmesi ve bu yönde hedeflerin seçilmesi sürecin ilk adımları olarak öne çıkmaktadır. Bu aşamanın ardından gözlemlenebilir ve araştırma işlemi gerçekleştirilir. Yapılan araştırma sonucu elde edilen bulgular analiz edilir ardından tasarım kriterleri belirlenir. Bu bilgi akışı, karar verme mekanizmasından gelen geri bildirimler ışığında bu sürece aktarılır. Bundan dolayı, farklı çözüm yöntemleri, sürecin bir parçası olarak değerlendirilir. Elde edilen veriler üzerinde çalışılarak son ürün oluşur. Bu tasarım aşamaları, en uygun konfigürasyonu sağlamaya yöneliktir. Kent mobilyaları, her biri farklı amaçlara hizmet eden ve çeşitli fonksiyonlara sahip elemanlar olarak değerlendirilir (Yaylalı, 1998).

Kent mobilyaları, toplumsal hayatın günlük ürünüdür. Hükümetler, uzmanlar ve halk gibi kentsel çevredeki tüm bireylerin, kent mobilyalarını kentsel yaşamın bir ürünü olarak görmeleri, yaşam kalitesini arttırmak ve daha iyi bir yaşam alanı oluşturmak için önemli bir rol oynar (Wan, 2008). Tasarım sürecinde, yöntemlerinin kontrollü bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, farklı tasarım fikirlerinin bu sürece entegre edilmesi de büyük önem taşır. Etkili bir tasarım süreci için, çalışmanın kontrollü bir şekilde sürdürülmesi ve farklı meslek grupları arasında iş birliğine gerek duyulur. Bu aşamalarda rol oynayan tüm görevlilerin aynı düzeyde bir paydaş olarak iş birliği yapması gerekmektedir. Tasarımcıların kendi görüş ve stillerini koruyarak, tasarım sürecinde ileride atılması gereken adımı görebilmesiyle birlikte en ideal çözümü sağlamak için performans göstermesi gerekmektedir (Akyol, 2006).

Kent mobilyası üretim sürecinde, tasarım kriterleri çeşitli etmenleri kapsayabilir. Bu etmenler arasında, halkın kültürel değerleri, tarihsel yapı, iklim özelliklerinin yansımaları ve görsel değerler yer alır. Bu kriterlere uygun olarak tasarlanan kent mobilyaları, o kentin kendisini yansıtan ve anlaşılır ürünler sunar. Ancak, 21. yüzyılda birçok şehirde, kentlerin özgün kimliklerini yansıtmayan, standartlaşmış kent mobilyaları kullanılmaktadır. Sürdürülebilirlik açısından değerlendirildiğinde, ülkemizde sürdürülebilir kent mobilyası düşüncesinin dünya standartlarına göre fazla gelişmediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, belediyeler, kent mobilyası sektöründeki firmalar ve tasarımcılara önemli görevler düşmektedir. Tüm bu kriterleri dikkate alarak, titiz bir gözlem ve değerlendirme süreciyle çevresel ve insan faktörlerine uygun, kent kimliğini yansıtan kent mobilyalarının tasarımı mümkün olacaktır (Sağlık, vd., 2021).

Kent mobilyalarının tasarımını etkileyen faktörlerden birkaçı olarak aşağıdaki başlıklar yer almaktadır.

3.2.1 Kent Kimliği ve Estetik

Kent mobilyası tasarımları yapılırken estetik kritik bir rol oynar. Bu bağlamda, estetik unsurların, teknik ve teorik bilginin doğru orantılı bir araya getirilmesi gerekmektedir. Tasarımların, görsel algı ilkelerine uygun olarak

hazırlanması, kullanıcıların bu tasarımları kolayca algılayabilmesini sağlar. Ayrıca, sanatsal yöntemlerin tasarım sürecinde göz ardı edilmemesi durumunda, kentsel mekanlara özgün bir kimlik kazandıran mobilyaların üretimi mümkün olacaktır (Akyol, 2006).

Kent mobilyaları tasarlanırken sadece işlevsel olması amaçlanamaz, kentsel mekana uygun ve mekanın karakter ve kimliğini yansıtan bir görsel öğe olmalıdır. Özellikle estetik kaygılar gözetilerek tasarlanan kent mobilyaları, buldukları mekân üzerinde olumlu bir etki yaratırken, sadece işlevsel amaçlı olan ve estetik unsurları göz ardı eden kent mobilyaları etrafı negatif etkileyebilir. Bu olumlu ve olumsuz etkiler, genellikle kent mobilyalarının yoğun olarak kullanıldığı alanlarda ve kentsel kimlikte daha belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Kentin kimliğini ve karakterini ortaya koyan mobilyalar, sosyal ve kültürel açıdan şehri daha yaşanabilir kılar. Bu mobilyaların kullanıcılar açısından önemi, genellikle kent mobilyaları aracılığıyla kurulan sosyal ilişkiden kaynaklanır. Kentler söz konusu olduğunda, bu unsurlar çevreyi tanımlayan, belirleyen ve özelleştiren özelliklere sahip olduğu için kritik öneme sahiptir (Karşlı ve Öztürk, 2019).

Kent kimliğinin kent mobilyası tasarım sürecinde tasarıma yansıtılması, estetik bağlamında bakıldığında uygun bir tasarım olması ile doğru orantılıdır. Estetik açıdan başarılı bir kent mobilyası, işlevsellik, ekonomik uygunluk, dayanıklılık ve ekolojik malzeme gibi kriterleri de karşılamalıdır. Tasarım sürecindeki estetik kaygılar, kullanıcı ile mobilya arasındaki ilişkiyi güçlendirir, kent kimliğini ve algılanabilirliği artırır, böylece mekâna kaliteli bir görünüm kazandırır (Turgut, 2012).

3.2.2 İşlevsel Gereksinimler ve Kullanıcı Konforu

Bir ürünün etkili bir şekilde görevini yerine getirebilmesi için işlevsel olması gerekmektedir. Aksu (2012) bu bağlamda, bir ürünün işlevselliği belirli bir amaca yönelik hizmet etmesi koşuluyla mümkün hale gelir. İşlev, her bir parçanın kendi görevini yerine getirerek bütünün işleyişine katkıda bulunması olarak tanımlanabilir (Aksu, 2012). Kent mobilyalarında işlevsellik, her bir

parçanın belirli ihtiyaçlara yanıt vererek kendi görevini eksiksiz yerine getirmesi ve genel sistemin işleyişine katkıda bulunması anlamına gelir (Akyol, 2006). Bu nedenle, kent mobilyası tasarımı yapılırken işlevsel olmasına dikkat edilmelidir. Tasarımın işlevsel olabilmesi için uygun formda olması önemlidir.

Kamusal kullanıma uygun kent mobilyaları, yerleştirildikleri bölgenin insan ergonomisine uygun şekilde tasarlanarak insanlar ile etkili bir etkileşim sağlamak ve kullanım kolaylığını artırmak zorundadır (Akyol, 2006).

3.2.3 Çevresel Sürdürülebilirlik

Çevresel sürdürülebilirlik, kent mobilyalarının tasarımında giderek daha önemli bir faktör haline gelmiştir. Bu, kullanılan malzemelerin çevre dostu olması, tasarımın enerji verimliliğini sağlaması ve doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunması anlamına gelir. Sürdürülebilir tasarım, geri dönüştürülebilir malzemelerin kullanımı, enerji verimli aydınlatma sistemleri ve çevre dostu üretim süreçlerini içerir. Örneğin, geri dönüştürülmüş metal ve ahşap malzemelerden yapılan mobilyalar, çevresel etkiyi azaltırken, doğa ile uyumlu bir estetik sunar. Çevresel sürdürülebilirlik, sadece çevre koruma açısından değil, aynı zamanda uzun ömürlü ve dayanıklı tasarımlar sağlayarak ekonomik fayda da sunar (Sachs, 2006)

3.2.4 Teknolojik İnovasyonlar

Son olarak; teknolojik inovasyonlar, kent mobilyası tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Akıllı şehir çözümleri, mobilyaların fonksiyonlarını artırarak kullanıcı deneyimini geliştirebilir. Örneğin, entegre Wi-Fi noktaları, akıllı aydınlatma sistemleri ve enerji verimli sensörler, modern kent mobilyalarına teknoloji entegre ederek daha işlevsel ve kullanıcı dostu haline getirebilir. Bu teknolojiler güvenliği artırmakla birlikte kullanıcıların mekânla etkileşimini zenginleştirir (Özgeriş, 2018).

Kent mobilyası tasarımı bu başlıklar gibi birçok unsurun bir araya geldiği uzun bir süreçtir. Bu faktörler tasarımın kalitesini ve etkisini belirlerken;

kentlerin kimliğini, kullanıcı memnuniyetini ve çevresel sorumluluğunu da güçlendiren önemli unsurlardır.

Kent mobilyaları, kentsel yaşamın kalitesini doğrudan etkileyen unsurlardır. Bu unsurlar hem estetik hem de fonksiyonel açıdan dikkate alındığında, kent mobilyalarının seçimi ve kullanımı, şehrin kimliğini, sürdürülebilirliğini ve sosyal etkileşimini etkileyen önemli bir rol oynar. Ancak, İstanbul ve Türkiye genelindeki belediyeler tarafından kullanılan kent mobilyalarında, çeşitli eksiklikler ve sorunlar bulunmaktadır. Bu eksiklikler, kentlerin sosyal, kültürel ve çevresel gereksinimlerine yeterince yanıt verememekte, hatta bazen olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Kent kimliğine uygun kent mobilyaları tasarımı, yalnızca fonksiyonel ve estetik bir yaklaşım gerektirmekle kalmaz, aynı zamanda yerel kültürün ve sosyal yapının yansıtılmasını da sağlar. Bu bağlamda, Türkiye’de kent mobilyalarının tasarım sürecine önemli katkı sağlayan ve bu alandaki özgün çözümleri teşvik eden bir dizi kent mobilyası yarışması düzenlenmiştir. Bu yarışmalar, kentlerin kimliğine uygun, yaratıcı ve yerel unsurları barındıran mobilyaların tasarımını desteklemek adına önemli bir platform sunmaktadır.

İstanbul Tasarım Bienali, her iki yılda bir düzenlenen ve tasarım dünyasında geniş yankı uyandıran bir etkinliktir. Bu bienalde kent mobilyaları, şehirlerin kimliklerini yansıtan unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Yarışmalar, özellikle İstanbul’un sosyal dokusuyla uyumlu, yerel kültürle bütünleşen ve sürdürülebilir tasarımlar geliştirmeye yönelik projelere yoğunlaşmaktadır. Bienalin bazı yıllarında, kent mobilyalarının sadece işlevsel değil, aynı zamanda şehrin kültürel mirasını ve estetik kimliğini yansıtacak şekilde tasarlanması teşvik edilmiştir. İstanbul Tasarım Bienali 2016 yılında, "Kimlik ve Kent" temalı bir yarışma düzenleyerek katılımcılara İstanbul'un tarihi dokusuyla bütünleşen mobilya tasarımları oluşturmayı önermiştir. Bu yarışmada, yarışmacılardan şehrin geçmişini, kültürünü ve gündelik yaşamını yansıtan projeler sunmaları beklenmiştir. Böylece İstanbul'un tarihi dokusu, modern yaşamla harmanlanarak kent mobilyalarına entegre edilmiştir (İstanbul Tasarım Bienali, 2016).

Başka bir kent mobilyaları tasarımı için yapılan yarışma Ankara Kent Mobilyası Tasarım Yarışması'dır. Ankara Kent Mobilyası Tasarım Yarışması, 2020 yılında başkentteki kamusal alanlarda kullanılacak mobilyaların tasarlanmasına yönelik bir platform sunmaktadır. Bu yarışma, özellikle şehrin hem modern hem de tarihî kimliğini yansıtan tasarımlar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ankara'nın simgelerinden olan Cumhuriyet dönemi yapıları, parklar ve caddeler, yarışmaya katılan tasarımlarda sıkça referans alınan unsurlardır. Bu yarışmalar, yerel dokuyu ve halkın sosyal ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak tasarımlar geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Örneğin, yarışmaların bir kısmında, tasarımlar yalnızca estetik değil, aynı zamanda yerel halkın yaşam tarzını da göz önünde bulunduran, sürdürülebilir ve uzun ömürlü malzemelerin kullanımını teşvik etmektedir (Ankara Kent Mobilyası Tasarım Yarışması, 2020)

2018 yılında düzenlenen İzmir Kent Mobilyaları ve Kamu Alanı Tasarım Yarışması İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği, şehre özgün tasarımların ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır. Bu yarışmalar, özellikle İzmir'in kıyı kentleri, tarihi meydanlar ve parkları gibi kamusal alanlarda yer alacak mobilyaların hem estetik hem de işlevsel açıdan şehri yansıtan unsurlar taşınmasına dikkat etmektedir. İzmir yarışmalarında, geleneksel dokuyu modern malzemelerle birleştiren tasarımlar, kentsel estetik anlayışının gelişmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir tasarım anlayışını benimseyen projeler, kent mobilyalarının uzun ömürlü ve çevre dostu olmasını amaçlamaktadır. İzmir'in kıyı alanlarında, geleneksel taş işçiliğini ve modern tasarımı birleştiren kent mobilyası örnekleri mevcuttur. Bu tasarımlar, şehri çevreyle uyumlu bir şekilde yeniden şekillendirir (İzmir Kent Mobilyaları ve Kamu Alanı Tasarım Yarışması, 2018).

Kent mobilyası yarışmaları, Türkiye'de kent kimliğini yansıtan, özgün ve fonksiyonel tasarımların geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu yarışmalar, şehirlerin kültürel ve sosyal dokusunu yansıtan mobilyaların tasarlanmasını teşvik etmekte ve tasarımcılar için bir platform sunmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerde düzenlenen bu yarışmalar, yerel kültür ile

modern tasarımı birleştirerek şehirlerin kimliğine katkı sağlamaktadır. Yarışmalar aracılığıyla geliştirilen projeler, aynı zamanda sürdürülebilirlik ve çevre dostu tasarımlar konusunda da önemli birer örnek teşkil etmektedir.

3.3 KENT MOBİLYASI VE KENT KİMLİĞİ İLİŞKİSİ

Kent mobilyası, kentlerin kamusal alanlarının şekillenmesinde önemli bir rol oynar ve bu rol, mekân kimliği ile doğrudan ilişkilidir. İyi tasarlanmış bir kent mobilyası kentin kimliğini, kentin imajını ve kentin sembolünü yansıtır (Ghorab ve Caymaz, 2015). Kent mobilyalarının mekân kimliği üzerindeki etkisi, estetik, işlevsel ve kültürel unsurları içerir ve bu unsurlar bir araya gelerek şehrin karakterini ve toplumsal hafızasını şekillendirir.

Kent mobilyası, şehirlerin görsel kimliğini belirlemede kritik bir rol oynar. Mobilyaların tasarımı, malzemesi ve renkleri, kentsel peyzajın estetik değerini doğrudan etkiler. Kent mobilyaları, şehirlerin karakterini ve tarihini yansıtacak şekilde tasarlandığında, mekânın estetik bütünlüğüne katkıda bulunur. Örneğin, tarihi bir bölgede kullanılan klasik tasarımlı banklar ve aydınlatma direkleri, mekânın tarihsel kimliğini pekiştirir ve ziyaretçilere bölgenin kültürel geçmişini hissettirir (Miller, 2004). Modern şehirlerde ise, minimalist ve yenilikçi tasarımlar, şehrin çağdaş yüzünü yansıtır ve dinamik bir şehir kimliği oluşturur. Kent mobilyalarının estetik bütünlüğü, mekânın görsel kalitesini artırarak hem yerel halkın hem de ziyaretçilerin mekânla daha güçlü bir bağ kurmasını sağlar (Akın ve Kavasogulları, 2022). Kent mobilyalarının işlevsel özellikleri, mekân kimliği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Mobilyaların tasarımı ve yerleşimi, kamusal alanların kullanımını ve deneyimini doğrudan etkiler. İşlevsel açıdan verimli bir şekilde tasarlanan mobilyalar, şehirlerin sosyal hayatını destekler ve kamusal alanların etkin kullanılmasını sağlar (Gehl, 2011). Örneğin, parkta yer alan banklar, çocuk oyun alanları ve bisiklet park yerleri gibi unsurlar, mekânın kullanım amacına hizmet ederek, şehirde sosyal etkileşimlerin artmasını sağlar. Bu işlevsel özellikler, mekânın karakterini ve kimliğini oluştururken, aynı

zamanda kullanıcıların mekânla olan ilişkisini de güçlendirir (Bayramoğlu ve Özdemir, 2012).

Kent mobilyaları, kentsel ortamların daha özdeş ve yaşanabilir olmasını sağlayabilecek tarihi alanların tüm bu değerli özelliklerini sürdürmek ve zenginleştirmek için verimli bir araçtır. Kent mobilyaları, bir şehrin kültürel ve tarihsel bağlamını yansıtmaya kapasitesine sahiptir. Özellikle yerel malzemelerin ve geleneksel tasarımların kullanımı, şehirlerin kültürel mirasını ve kimliğini yaşatır. Örneğin, yerel zanaatkarlar tarafından yapılan mobilyalar ve geleneksel motiflerle süslenmiş unsurlar, mekânın yerel kültürle olan bağlantısını güçlendirir (Sennett, 2012). Ayrıca, şehirlerdeki belirli döneme ait tasarım unsurları, mekânın tarihini ve gelişimini anlatan önemli ipuçları sunar. Bu bağlamda, kent mobilyaları sadece estetik ve işlevsel değil, aynı zamanda kültürel bir anlatı aracı olarak da işlev görür.

Kent mobilyalarının tasarımı, yerel halkın ve kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun şekilde yapılmalıdır. Katılımcı tasarım süreçleri, şehir sakinlerinin mobilya tasarımı ve yerleşimi konusundaki görüşlerinin alınmasını sağlar ve böylece mekânın toplumsal aidiyetini artırır (Cullen, 1995). Toplumsal aidiyet, kent sakinlerinin mekânla daha güçlü bir bağ kurmasını ve mekânın kimliğinin yerel halk tarafından benimsenmesini sağlar. Bu süreç, kent mobilyalarının tasarımında toplumsal ve kültürel unsurları göz önünde bulundurarak, kullanıcıların mekâna olan sahiplenme duygusunu güçlendirir ve mekânın kimliğini daha anlamlı hale getirir.

Kentsel tasarımda görsel bütünlük oluşturan elemanların yerleşimleri dikkat çekici ve akılda kalıcı görseller sağlar. Kentin imajını ve kimliğini belirleyen bir unsur olan kent mobilyaları hem işlevleri hem de estetik değerleri açısından bir bütün olarak kentsel tasarımda etkin rol oynamaktadır. Kent mobilyaları, bulunduğu ya da bulunacağı mekânın mimari özellik ve tasarımıyla bütünleştirmek ile kullanıcıların kentsel mobilyaları bu şekilde kabul etmesini sağlamak çok önemlidir (Bingöl, 2015). Oturma üniteleri, çöp kutuları, tabelalar, aydınlatma elemanları ve benzeri mobilya ekipmanları uyumlu bir şekilde tasarlanıp bir araya getirildiğinde kentsel mekânda olumlu bir görsel etki yaratır.

Kentsel çevre özelliklerini barındıran, tasarım kurallarına uygun kent mobilyaları, bu süreç içerisinde bulunduğu kentin kimliğini yansıtan bölgenin simgesi haline gelir. Tarihi çevredeki bu kentsel mobilyaların örnekleri arasında Paris'teki Notre Dame Köprüsü'nde bulunan aydınlatma elemanları ve Londra'daki kırmızı telefon kulübeleri yer almaktadır (Ghorab ve Caymaz, 2015).

Şekil 3.4 Paris Notre Dame Köprüsü

(https://www.unjourdeplusaparis.com/en/paris-insolite/pont-notre-dame-histoire#google_vignette)

Şekil 3.5 Londra Telefon Kabini

(<https://www.guidelondon.org.uk/blog/around-london/red-telephone-boxes-in-london/>)

Tamamen tarihi bir çevre olan Çek Cumhuriyet başkenti Prag şehir merkezindeki meydan ve Charles Köprüsü'nü gösteren aşağıdaki şekillerde;

kentin tarihi kimliği ve mimari kimliğine uygun tasarlanmış kent mobilyaları olarak nitelendirdiğimiz aydınlatma elemanları, oturma birimleri, üst kapak elemanları ve sınırlayıcı elemanlar dikkat çekmektedir.

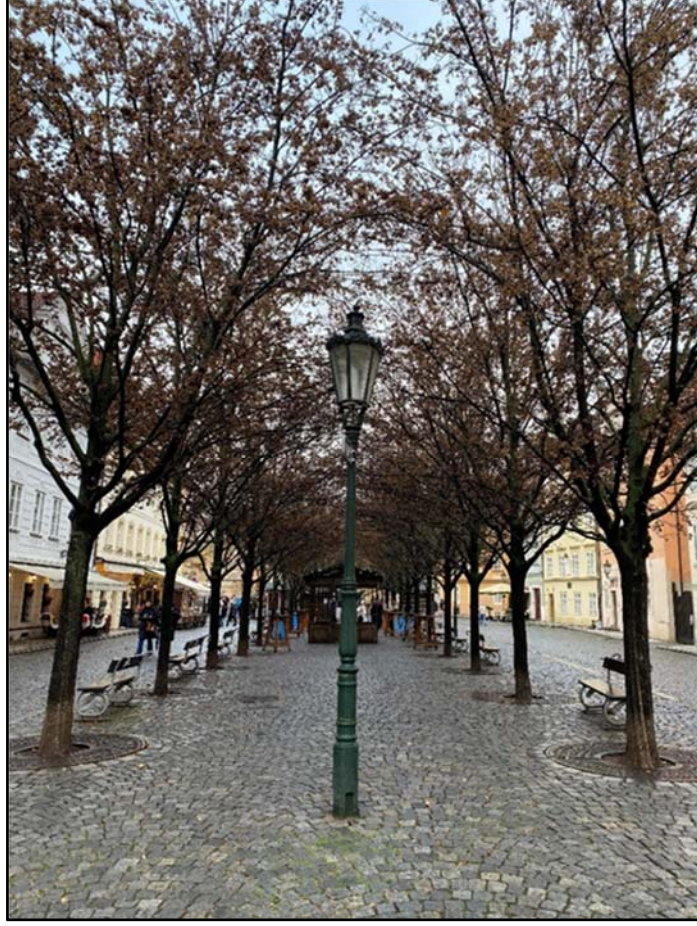
Şekil 3.6 Prag Charles Köprüsü (<https://storyofprague.cz/blog/the-charles-bridge/>)

Şekil 3.7 Prag Şehir Merkezi (<https://archjourney.org/projects/old-town-square/>)

Şekil 3.8 Prag Kampa Bölgesi'nde Kent Mobilyası (Begdeş, 2025)

Şekil 3.9 Prag Kampa Bölgesi'nde Aydınlatma Elemanı ve Oturma Birimleri
(Begdeş, 2025)

Polonya'nın Czeszochowa kentinde bulunan Bieganski Meydanı'ndaki kentsel düzenleme yapılırken bölgenin tarihi geçmişine ve bölgede bulunan mimari dönem eserlerine uyum gösterildiği bununla birlikte kentsel mobilya tasarımları yapılırken bölgedeki mimari formların mobilyalar üzerinde de kullanıldığı görülmektedir.

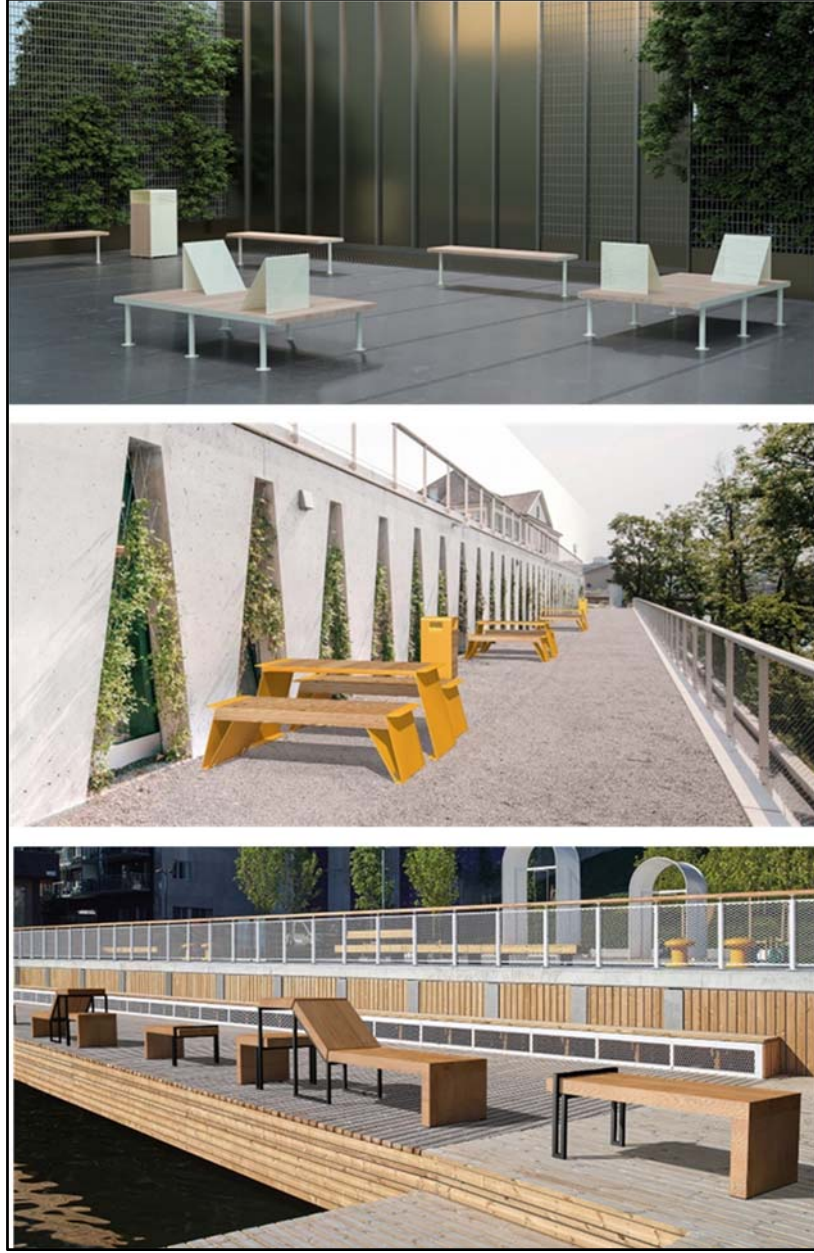

Şekil 3.10 Polonya Czestochowa Bieganski Meydanı

(<https://www.polonyadayiz.com/czestochowa-nasil-bir-sehir/>)

Portekiz'in Lizbon kentinde yapılan araştırmalarda; kentsel dzenlemeler kapsamında bølgenin kentsel kimliğinin olmadığı, başka şehirlerin tasarım oğelerinin parça parça alınarak bir bütön oluşturulmasından ortaya çıktığı ve İngiltere ile Fransa'da bulunan ve kullanılan modellerin kopyalanarak bölgeye taşındığı ve bu bölgede de uygulanmaya başladığı ortaya konulmuştur.

Kopenhag, sürdürülebilirlik ve fonksiyonellik açısından kent mobilyalarının tasarımında örnek teşkil etmektedir. şehirde kullanılan modern kent mobilyaları, çevresel sorumluluk taşıyan materyallerle tasarlanmış ve bu tasarımlar şehrin çevre dostu kimliğini pekiştirmiştir. Örneğin, şehrin popüler alanlarında kullanılan "Citybenches" (kent bankları), estetik bir yapıya sahip olmasının yanı sıra, uzun ömürlü ve sürdürülebilir malzemelerden yapılmıştır. Bu mobilyalar, şehri hem modern hem de çevreye duyarlı bir yer olarak tanımlar.

Şekil 3.11 Kopenhag' da Yer Alan Şehrin Kentsel Kimliğine Katkı Sağlayan Kent Mobilyası Örnekleri (<https://www.urbanfurnitureincopenhagen-city-of-copenhagen/>)

Kopenhag'da yer alan bu şehir bankları, modern tasarımlarıyla şehrin sürdürülebilir kent kimliğine katkı sağlar. Bu mobilyalar, işlevsel olmalarının yanı sıra şehre özgün bir estetik sunar.

Barselona, kent mobilyalarıyla kent kimliğini oluşturan bir başka örnek teşkil etmektedir. Özellikle ünlü mimar Antoni Gaudi'nin etkisiyle tasarlanmış olan kent mobilyaları, şehirdeki kamusal alanları şekillendirir. Park Güell'de yer alan Gaudi'nin özgün tasarımlı bankları, mozaik süslemeleri ve organik formlarıyla Barselona'nın sanat ve kültür kimliğini yansıtır. Bu tür tasarımlar, kent kimliğiyle bütünleşmiş bir estetik yaratırken, kentsel deneyimi de dönüştürür.

Şekil 3.12 Barselona' da Bulunan Kent Kimliği ile Uyumlu Kent Mobilyaları Örneği

(https://www.barcelona.com/barcelona_tickets/park_guell_ticket/serpentine_bench)

Park Güell'deki Gaudi tasarımı mozaikli banklar, hem işlevsel hem de estetik açıdan Barselona'nın kültürel kimliğini yansıtır.

New York, dinamik ve kozmopolit yapısıyla, kent kimliğini tanımlayan çeşitli unsurlar barındırmaktadır. Kent mobilyaları, özellikle Times Square gibi yoğun alanlarda, şehrin enerji dolu kimliğine katkı sağlamaktadır. Modern

tasarımlar, minimalizmin ve fonksiyonelliğin birleşiminden doğar. "Urban Furnishings" projeleri, şehrin çeşitliliğini ve hızla değişen yapısını yansıtarak, kamusal alanları daha erişilebilir ve kullanıcı dostu hale getirmektedir. Bu unsurlar, şehirdeki sosyal etkileşimleri artırırken, şehri yaşayan bir mekan olarak tanımlar.

Şekil 3.13 New York' ta Times Meydanı'nda Yer Alan Kentsel Mobilya Örnekleri (<https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>)

Şekil 3.14 Times Meydanı'nda Yer Alan kentsel Mobilya Örnekleri

(<https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>)

Times Meydanı'ndaki modern tasarımlı oturma alanları ve interaktif mobilyalar, şehrin canlı kimliğini temsil eder.

Tokyo, kent mobilyalarının tasarımında minimalizmi ve işlevselliği ön plana çıkaran bir diğer örnektir. Şehirdeki mobilyalar, tasarım açısından sade olup, şehrin hızlı yaşam temposuna uyum sağlar. Shibuya ve Shinjuku gibi yoğun semtlerde yer alan kent mobilyaları, şehrin modern kimliği ile derin bir ilişki kurar. Kullanıcı dostu ve fonksiyonel yapıları, Tokyo'nun teknolojik ve gelişmiş imajını pekiştirir. Bu mobilyalar, hem estetik açıdan hem de günlük yaşamda işlevsel olma özellikleriyle, kent kimliğini oluşturan unsurlar arasında yer alır. Shibuya'daki minimalist kent mobilyaları, Tokyo'nun modern ve teknolojik kimliğini yansıtır.

Şekil 3.15 Tokya' da Bulunan Minimalist ve Kent Kimliğine Uygun Kent Mobilyası Örneği (<http://Urban-Furniture-and-Design-in-Tokyo-A-Symbol-of-Modernity/>)

Kent mobilyaları, yalnızca kamusal alanları işlevsel kılmakla kalmaz, aynı zamanda şehirlerin kültürel ve estetik kimliğini oluşturan önemli bir unsurdur. Bu unsurlar, şehirlerin tarihsel ve kültürel bağlamına göre şekillenmekte ve

kentsel deneyimleri dönüştürmektedir. Kopenhag, Barselona, New York ve Tokyo gibi şehirler, kent mobilyalarının kent kimliğiyle nasıl bütünleştiğini ve bu tasarımların şehirlerin sosyal yapıları üzerindeki etkilerini en iyi şekilde gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, kent mobilyalarının tasarımı ve kullanımı, şehirlerin kimliklerinin çağdaştırılmasında ve özgünleştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır (Bekar, Acar vd., 2017).

BÖLÜM 4

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde; araştırmanın yürütülmesinde kullanılan, materyal ve metotlar detaylı bir şekilde açıklanmıştır. "Materyal" başlıklı bölümde, araştırma alanlarının tarihçesi sunulmuş ve araştırma alanları ile çevresinin tanıtımı yapılmıştır. "Metot" bölümünde ise, çalışmanın hedeflerine ulaşmak için uygulanan yöntemler ve süreçler açıklanmıştır.

4.1 MATERYAL

Araştırmanın materyalini İstanbul' da yer alan Boğaziçi sahil şeridi ilçeleri oluşturmaktadır. İlçeler kentsel dokularına göre kategorize edilerek sekiz ayrı gruba ayrılmıştır. Kategorize edilmiş sekiz bölgenin araştırma alanı olan öngörünüm ve sahil hattı, araştırma bölgesi olan Boğaziçi kapsamında bu bölümde irdelenmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Araştırma Bölgesi'nin Coğrafi Konumu (Google Maps ile oluşturulmuştur).

4.1.1 Boğaziçi'nin Konumu

İstanbul Boğazı, Türkiye' nin Kuzeybatısında, Asya ve Avrupa kıtaları arasında stratejik bir geçiş noktası olarak yer alır. Marmara Denizi tarafındaki Kadıköy ve Fatih ilçesine bağlı Ahırkapı deniz fenerlerinin bulunduğu noktaları, Karadeniz yönünde Anadolu ve Rumeli fenerlerinin yer aldığı sınırlar arasında bulunan bölgeyi kapsar. Marmara Denizi ile Karadeniz'i birbirine bağlayan bu su yolu hem coğrafi hem de tarihsel açıdan büyük bir öneme sahiptir (Uzun, 2007).

4.1.2 Boğaziçi'nin Tarihi

İstanbul Boğazı, tarihsel süreç boyunca pek çok farklı isimle anılmıştır. Bizans döneminde başka bir ad ile bilinen Boğaz, Osmanlı döneminde yazılmış yazılarda ise farklı isimlerle anılmıştır. İstanbul Boğazı ve en basit haliyle Boğaz olarak adlandırılmıştır.

Karadeniz ve Marmara Denizi'nin bağlantısını sağlayan, Avrupa ile Anadolu kıtalarını içine alan coğrafi konumu nedeniyle büyük önem taşıyan bu bölge, tarihsel olarak tabii ve kültürel değerleri açısından kritik öneme sahip bir sahil bölgesi olmuştur. İlkçağlarda, Boğaziçi daha çok geçiş amaçlı kullanılan bir bölgeyken, birkaç köy dışında yerleşim alanları sınırlıydı. Ancak, hüküm süren farklı imparatorlukların yönetimi ile başkent yapılmasının ardından, yerleşim bölgelerinde nüfus yoğunluğu görülmeye başlanmıştır.

On dokuzuncu yüzyıldan sonra yapılaşmanın hızla artmasına yönelik ortaya çıkan uygulamalar ile bölgede yoğun bir nüfus artışı görülmüştür. Avrupa yakasında Tarihi Yarımada yoğun olmakla beraber Galata bölgesi ve Anadolu Yakası' nda Üsküdar yoğunluklu olmak üzere Kadıköy ilk tercih edilen yerleşim yerleri olmuştur.

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma bölgesine ait tarihsel süreç irdelenmiştir.

4.1.2.1 Antik Dönem

Boğaziçi, Antik Dönem’ de stratejik bir bağlantı noktası olarak kullanılmıştır. İlk yerleşimlerin ardından bölgeye gelen kavimlerin Avrupa ve Asya kıtaları arasındaki en uç bölgedeki Boğaz’a yerleştikleri bilinmektedir. Yapılan arkeolojik kazılar sonrası bu bölgeyi yerleşim yeri olarak kullanan yeni toplulukların Boğaz’ da küçük ticaret merkezleri kurarak bölgede yaşamlarını devam ettirdikleri görülmüştür.

Milattan önce altıncı yüzyılda, Boğaz bölgesi, Karadeniz’e bağlanan su yolu amacı ile kullanılmaya başlanmıştır. Boğaziçi, ticaretin yoğun olarak yapıldığı bir geçiş noktası haline gelmiştir.

4.1.2.2 Roma ve Bizans Dönemi

Romalılar, bir zaferden sonra Anadolu’ ya ayak basmışlardır. Bu dönemde; birçok dini, sosyal ve anıtsal yapılar inşa edilmiş ve bununla birlikte ticari, üretim, sosyal aktivitelerin yapılabileceği mekanlar ve devlet çalışanlarına ait birçok yapı da inşa edilmiştir. Bizans Dönemi'nde, Boğaziçi savunma bölgesi olarak kullanılmıştır. Zayıflayan imparatorluktan sonra yerleşim alanları yok olmaya başlamıştır.

Boğaziçi geçiş yolları, Türkler için stratejik açıdan büyük bir önem taşıdığından dolayı, Türkler iki kez İstanbul’ u kuşatmışlardır. Türkler, bu kuşatmalardan sonra Üsküdar ve Kadıköy’ e yerleşmeye başlamıştır.

1300 yıllarının ilerleyen tarihlerinde dünyadaki ticaretin büyük bir kısmını ele geçiren Cenovalılar, İstanbul’un Galata yakasını kontrol altına alarak, Galata’yı bir İtalyan kolonisi haline getirmişler, bunun karşılığında ise Anadolu Yakasını Türklerin yerleşim alanı olarak kullanmalarına zemin hazırlamışlardır.

4.1.2.3 Osmanlı Dönemi

Fatih Sultan Mehmet’ in 1453 yılında İstanbul’ u fethetmesinin ardından burayı başkent ilan etmiştir. İstanbul’un fethedilmesinin ardından başkent olarak

kentteki nüfusun artışıyla, şehir yeniden inşa edilmiştir. Bu süreçte, surların dışında kalan bölgeler yerleşim alanı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Fatih Sultan Mehmet Boğaziçi'nde yerleşme düzenini ilk haliyle kuran hükümdardır. 1650'li yılların sonrasında, bölgede yerleşmeler yalnızca müdafaa amacıyla değil, aynı zamanda rekreasyonel amaçlarla da gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde, Boğaziçi'nde yerleşimlerin büyük bir kısmı taşra bölgelerinden ve devlet çalışanlarına ait konut birimlerinden oluşmaktadır.

16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman döneminde ortaya çıkan, Üsküdar'daki yerleşim dokusuna bakıldığında Osmanlı'ya ait ayırt edici kimlik özellikleri görünmektedir. Kanuni'nin hüküm sürdüğü zaman diliminde, yerleşimlerin gelişimi yönetilmiş ve Boğaziçi'nde bazı yerleşimler genişletilmiş, yeni yerleşim alanları açılmıştır. Üsküdar'daki evler, genellikle tek katlı evler olup; bu evler kerpiç, moloz taş ve tuğla malzemelerle yapılmıştır. Bu dönemin yerleşim dokusu, kısa süreli yazlık kullanımlar, daimi köyler, limanlar, gemi kalafatı alanları ve savunma amaçlı tesislerle şekillenmiştir.

16. yüzyılın sonlarına doğru, Boğaziçi'nde yerleşim yoğunluğu artmıştır. Nüfus yoğunluğu artarken, anıtsal yapılar açısından bir azalma görülmüş ve özellikle büyük yangınlar kenti harabe hale getirmiştir. Yangınların yol açtığı tahribat sonucunda boş kalan alanlar bostan alanı olarak kullanılmaya başlanmış ve sur dışı yerleşim yaygınlaşmıştır.

17. yüzyılda Batı ile artan ilişkiler sonucunda, bazı Osmanlı devlet erkanının Batılı yaşam tarzını benimsemesi, bu bölgede yer alan mekanlarda izlerini yansıtmıştır. Bu dönemde, Türk bahçeciliği ile Fransa'ya ait bahçelerinin etkileşimiyle, Boğaziçi'ne yeni bir mimari düzen anlayışı girmiştir.

18. yüzyıl sonlarında bir imar hareketi yaşanmış, yeni yerleşmeler kurulmuş ve bu alanlara yerleşim özendirilmiştir. 18. yüzyılda Beylerbeyi ve Üsküdar gibi bölgelerde, yeni yerleşimler ve kamu yapıları inşa edilmiş, Boğaziçi kıyılarında yeni yerleşim alanları gelişmiştir. Bu dönemin en önemli özelliği, gösterişli sarayların yapımı ve bu döneme ait ahşap yapı ile inşa edilen geleneksel yapılara dönüşümün başlamasıdır.

4.1.2.4 Cumhuriyet Dönemi

Başkent'in Ankara olarak değiştirilmesi, İstanbul' un ulusal ölçekteki etkisini belirgin şekilde değiştirmiştir. Bu dönemin başlaması ile Boğaziçi' nin kırsal bölgelerinde bulunan yabancı bireylerin sayısında belirgin bir azalma yaşanmış, Cumhuriyet'in ilanının ardından, Boğaziçi'nin nüfus yapısını ve etnik yapısı değişmiştir. Ayrıca, üst kesimin Boğaziçi'ne olan ilgisinin azalması da bu süreçte önemli bir rol oynamıştır. I. Dünya Savaşı sonrasında, bölgede kentsel düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Prof. Henri Prost'un Boğaziçi'nin sistemli bir imar planının hazırlanmasına yönelik çalışmaları 1936 yılı öncesinde başlamış ve bu dönemde, Boğaziçi'nin nüfusunun azalmaya başladığı gözlemlenmiştir. (Atalan, 2008). Prost'un bu bölgeye yönelik tavsiyeleri, sanayi tesislerinin yer değiştirilmesi, yolların iyileştirilmesi, yeni yapılacak binaların tasarımı ve yeşil alanlar gibi unsurları içermektedir. Sanayi yapılarının ve depoların Boğaziçi'nden kaldırılması, bu bölgedeki dokunun korunmasına yönelik öneriler arasında yer almış ancak uygulamaya konmamıştır. Ayrıca, sahil kesimindeki inşaat nizamları ile ilgili önerilerde, yapılacak yeni binaların çatılarına alaturka kiremit kullanılmasının öngörüldüğü, yeşil alanların artırılması, spor ve eğlence alanları oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

1938 ile 1949 yılları arasında görevini yürüten Lütfi Kırdar, Boğaziçi'ne yönelik önemli gelişmelere öncülük etmiştir. Bu dönemde Prost'un önerdiği planlar uygulanmaya başlanmış ve Boğaz'ın her iki sahilini birbirine bağlayacak ulaşım yollarının yapımına başlanmıştır (Atalan, 2008).

1970'li yıllarda, Boğaziçi Köprüsü'nün yapımının ardından iç göç hızlanmış ve bu da Üsküdar'daki nüfus artışını tetiklemiştir. Bu süreçte, Kandilli, Çengelköy ve Kuzguncuk gibi bölgelerde gecekondu alanları artmış ve 1975'te bu yapılaşma yasallaştırılmıştır. Bu yasallaşan gecekondu alanları, Boğaziçi'nin eski yerleşim karakterinin korunmasına yönelik alınan önlemleri ve kararları daha da önemli hale getirmiştir (Atalan, 2008).

1983 yılına kadar süren plansız yapılaşmanın sonuçları, Boğaziçi'ne özel bir yasa yapılması gerekliliğini gündeme getirmiş ve İstanbul'un en değerli bölgesinin korunmasına yönelik çabalar artmıştır. Bu gelişmeler, Boğaziçi Yasası'nın hazırlık sürecini tetiklemiş ve bölgedeki koruma çalışmalarını daha da önemli kılmıştır (Salman ve Kuban, 2006).

4.2 METOT

İstanbul Boğaziçi Bölgesinde kent mobilyalarının kent kimliği kapsamında incelenmesi örnekleri üzerinden yapılan bu araştırmada verilerden elde edilen birincil ve ikincil veriler kullanılmıştır.

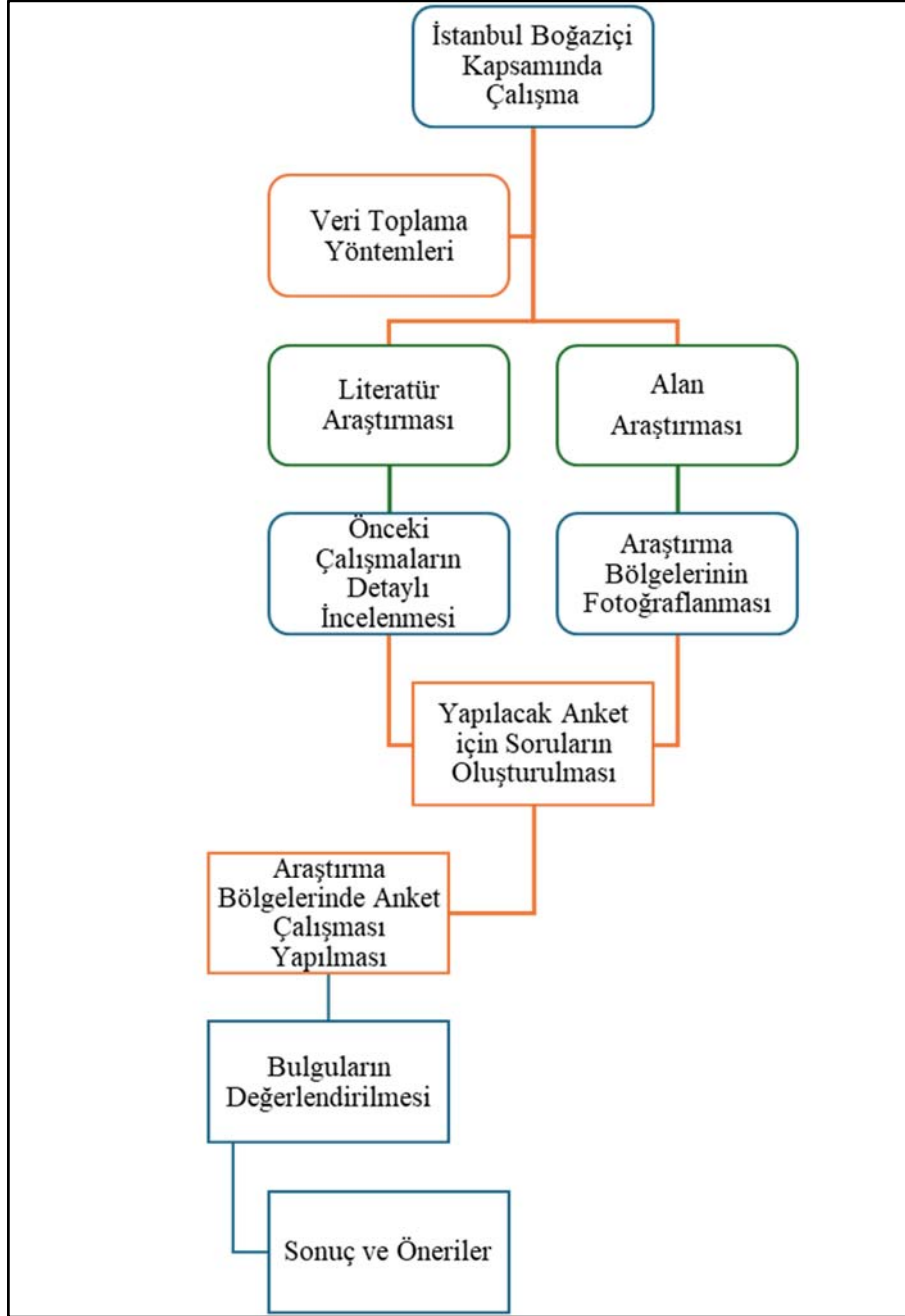
Bu çalışmada öncelikle kapsamlı literatür araştırması yapılarak kent ve kimlik kavramları alt başlıkları ile incelenmiştir. Sonrasında çalışmanın ana unsuru kent mobilyaları incelenmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde kentlerin oluşumu ve gelişiminden bahsedilmiş, kent mobilyalarının tasarımını etkileyen faktör ve genel tasarım süreçlerine değinilmiştir. Ardından kent mobilyalarının kent kimliği kapsamında incelenmesi yapılmıştır.

Bundan sonraki kısımlarda İstanbul Boğaziçi öngörünüm bölgesi sahil şeritleri kısıt alınarak kent mobilyalarının bölgelerdeki kullanımı ortaya koyularak kent kimliğinin durumu analiz edilmiştir.

Elde edilen veriler sayesinde; kent mobilyalarının kent kimliği için önemini belirlemek amacı ile İstanbul Boğaziçi öngörünüm bölgesi sahil şeritleri kısıt alınarak bölgede yer alan halk ve tasarım alanında uzman kişiler ile günümüzde bölgelerde kullanılan kent mobilyalarının kent kimliğine etkisinin belirlenmesi için görsel anket çalışması yapılmıştır.

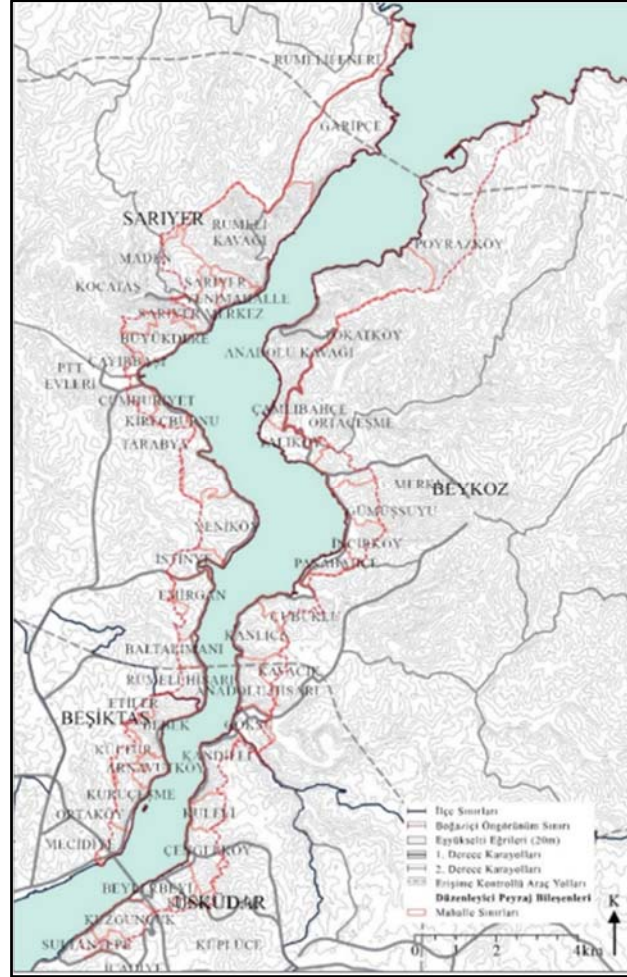
Amaca uygun gerçekleştirilmiş kaynak taraması ve saha taraması sonucunda veri incelemeleri yapılarak elde edilen veriler derlenmiş, bu bilgiler ışığında tartışma ve sonuç yazılmıştır. Çalışmanın araştırma metodu detaylı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1 Araştırma Metodunun Yapılan Çalışmaya Göre Detaylı Gösterimi.

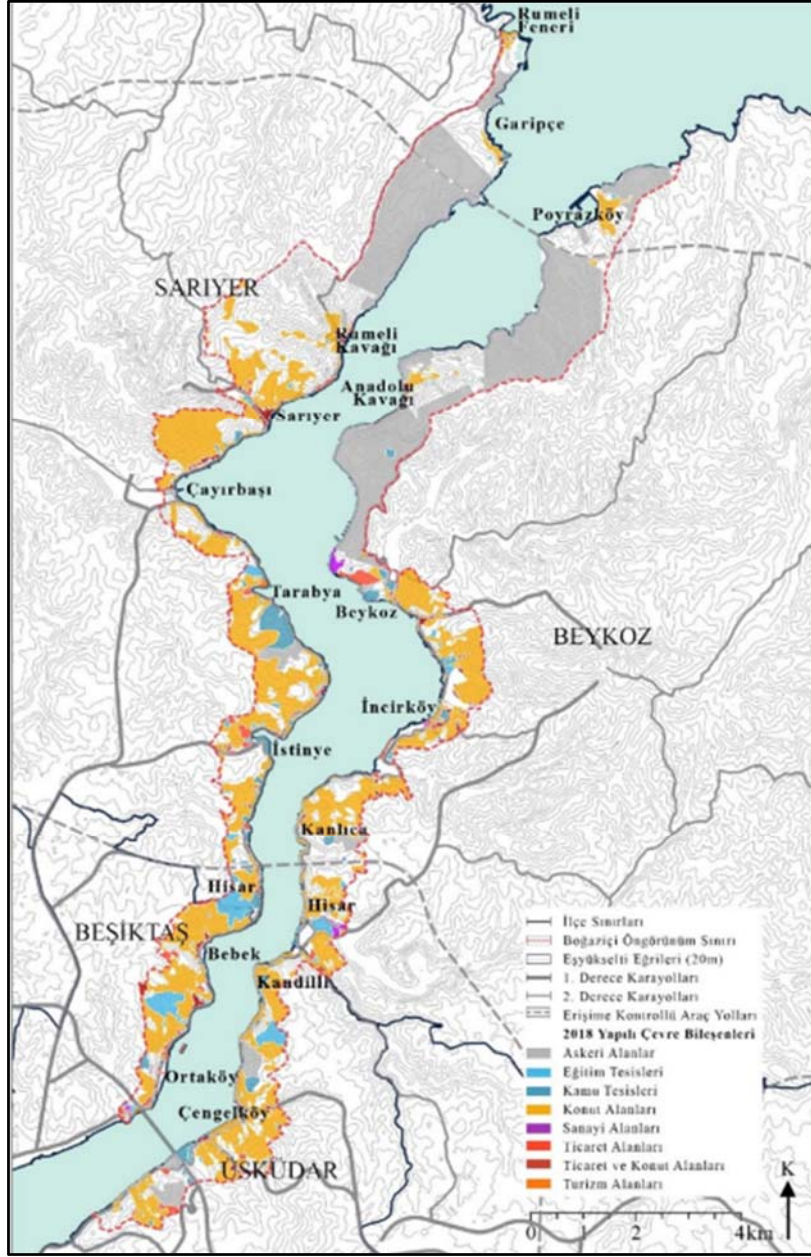
İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Bölgesine dahil sahil şeritleri daha önce yapılan “Tarihi Kentsel Peyzaj Yaklaşımı ile Doğal ve Tarihi Çevre Değişiminin Ölçümü için Bir Model Önerisi: İstanbul Boğaziçi Sit Alanı Örneği” (Koyunoğlu, 2023) isimli doktora tezi için oluşturulmuş ve kullanılmış

bölge haritaları ışığında; tarihi ve doğal özelliklerinin muhafaza ediliyor olmasına bağlı, kentsel ve yapısal olarak benzer özellik gösterme durumlarına göre sınıflandırılarak sekiz ayrı bölgeye ayrılmış ve bölgeler numaralandırılarak araştırma bölgesi sınırlandırılmıştır, bölgenin belirlenmesinde kullanılan tarihi yapılı çevre, yapılı çevre ve yeşil alan haritaları aşağıda yer almaktadır.

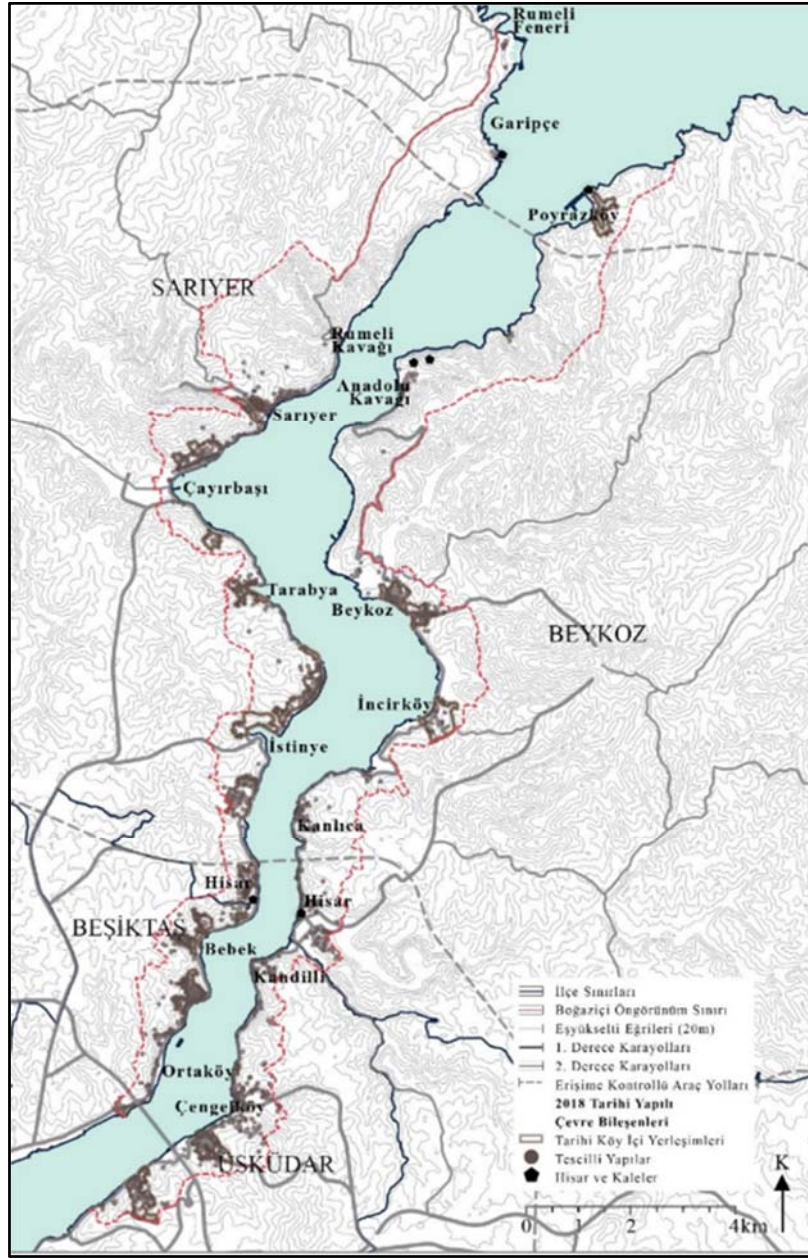
Şekil 4.2 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki düzenleyici peyzaj bileşenleri ilçe ve mahalle sınırları haritası (Koyunoğlu, 2023).

Çalışma bölgesi olarak belirtilen Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerinin İBB sistemi üzerinden oluşturulmuş alan sınırlandırmalarına Şekil 4.3.'de yer verilmiştir.

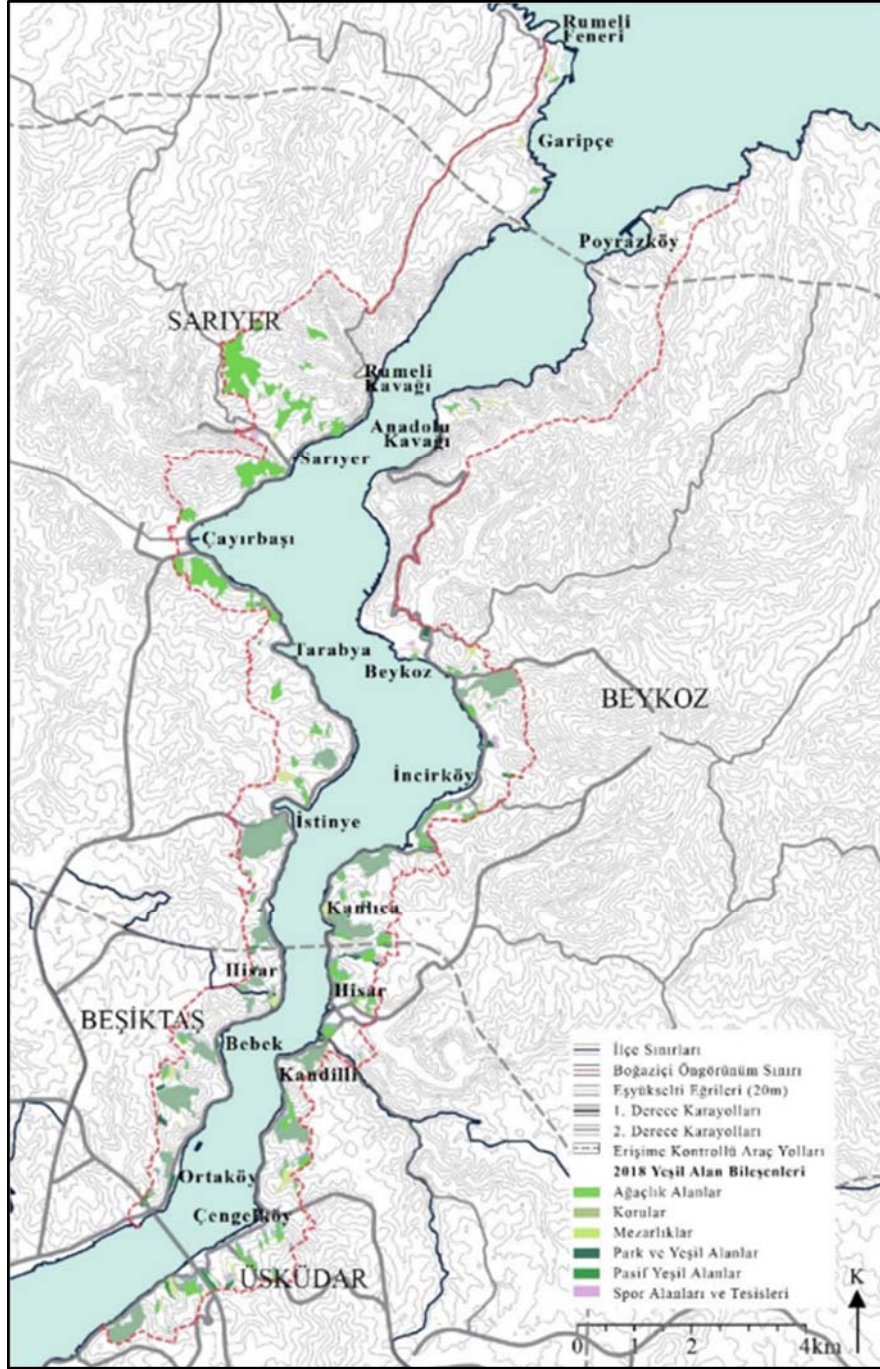
Şekil .4.3 Araştırma alanındaki 2018 yılı yapılı çevre bileşenleri haritası (Koyunoğlu, 2023).

Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerinde bulunan yapılı çevre bileşenleri ile İBB sistemi üzerindeki güncel bölge haritasının karşılaştırılarak yapısal ve çevresel benzer özellikler gösterme durumu ile oluşturulan veriler sekiz bölgenin kategorize edilmesine yardımcı olmuştur.

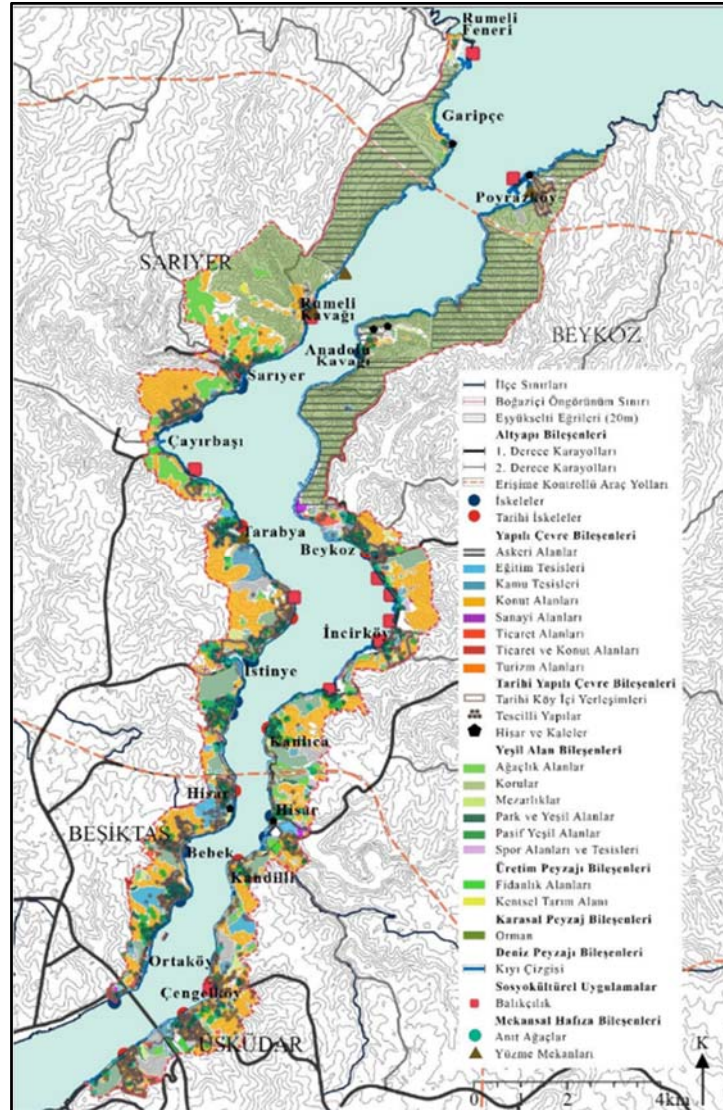
Şekil 4.4 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki 2018 yılı tarihi yapıları çevre bileşenleri haritası (Koyunoğlu, 2023).

Bölgede bulunan tarihi yerleşimler, tescilli yapılar ile hisar ve kaleler İBB sistemi üzerinden alınan güncel haritada işlenerek yeni bir formatta “İstanbul Boğaziçi Kent Mobilyalarının Kent Kimliği Kapsamında İrdelenmesi” isimli bu çalışmada kullanılmıştır.

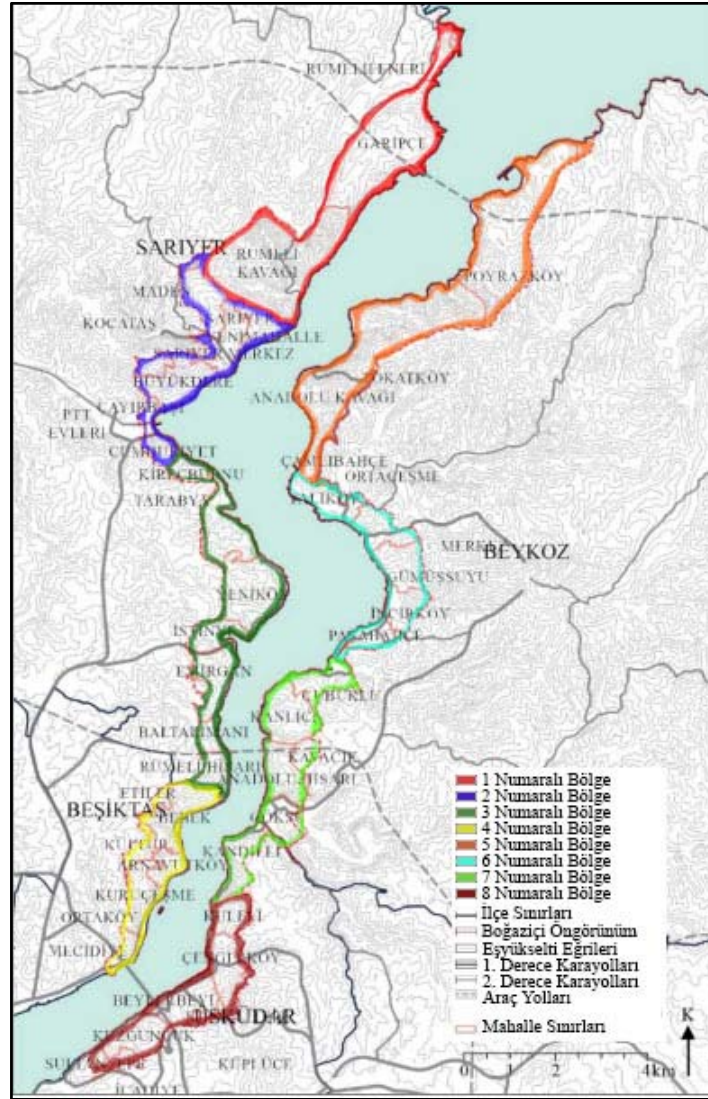
Şekil 4.5 Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerindeki 2018 yılı yeşil alan bileşenleri haritası (Koyunoğlu, 2023).

Bölgede bulunan yeşil alanların konumu bölge haritası üzerinde belirlenmiş ve oluşturulan yeni harita üzerinde elde edilen veriler kullanılmıştır.

Şekil 4.6 Boğaziçi öngörünüm bölgesindeki 2018 yılı tarihi kentsel peyzaj bileşenlerinin mekânsal gösterimi (Koyunoğlu, 2023).

Haritalar üzerinde yapılan farklı alan çalışmaları, finalde tek bir harita üzerinde birleştirilerek Boğaziçi öngörünüm bölgesindeki tarihi kentsel alanlar belirlenmiştir. Sonuçta oluşturulmuş haritadan (Şekil 4.7.) elde edilen veriler ile “İstanbul Boğaziçi Kent Mobilyalarının Kent Kimliği Kapsamında İrdelenmesi” isimli çalışmada seçilen araştırma bölgesi, kategorize edilerek benzer dokular ışığında sekiz ayrı bölgeye ayrılarak sınırlandırılmıştır. (Şekil 4.7.)

Şekil 4.7 İstanbul Boğaziçi Öngörünüm bölgesi sahil şeridi alanının benzer doku özelliklerine bağlı olarak sınıflandırılarak sınırlandırılması.

4.2.1 Birinci Bölge

Yapılan araştırmalar sonucu bölgelere ayrılarak sınırlandırılmış alanlardan birinci bölge Garipçe ve Rumeli Kavağı alanlarını içerir. Garipçe ve Rumeli Kavağı, Boğaziçi kıyısında yer alan, tarihi ve doğal özelliklerini yitirmemiş fakat önlem alınmazsa kısa zamanda bozulabilecek alanlardır. Bölgenin kentsel dokusu, geleneksel Anadolu köy yapılarından izler taşırken aynı zamanda

Boğaziçi'nin doğal peyzajıyla uyumlu bir gelişim göstermektedir. Her iki yerde de geleneksel ahşap yapılar ve yığma taş duvarlar ön plandadır; ancak, son yıllarda artan turistik taleple birlikte modern yapılaşma süreci gözlemlenmektedir. Bu yapılaşma, köylerin özgün kentsel dokusuna yavaş da olsa zarar vermeye başlamaktadır. Birinci bölge hem geleneksel köy dokusunun hem de çağdaş yerleşim anlayışının bir arada var olduğu örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4.8 Birinci Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.2 İkinci Bölge

İkinci bölgede yer alan Yenimahalle, Büyükdere ve Sarıyer farklı tarihsel ve sosyo-kültürel katmanlar içeren yerleşim alanlarıdır. Yenimahalle, Sarıyer ilçesinin merkezi bir semti olarak, 20. yüzyılın ortalarından itibaren hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir ve bu durum, semtin kentsel dokusunda belirgin izler bırakmıştır. Modern yerleşim birimleri, geniş cadde ve sokaklar, apartman blokları ve ticari yapıların yoğunluğu ile dikkat çekerken, geleneksel dokuyu koruyan birkaç eski yapı da varlığını sürdürmektedir. Sarıyer geneline bakıldığında, ilçenin kentsel dokusu, Boğaziçi'nin doğal manzarasıyla uyumlu, geniş park alanları ve yeşil alanlarla çeşitlenmiştir. Büyükdere, kıyı boyunca yer alan tarihi köy yapıları ile modern yerleşimlerin birleşiminden oluşan bir bölgedir. Kıyı boyunca yer alan eski yalılar ve denizle bağlantılı yerleşim alanları, zengin tarihi dokusunun izlerini taşıırken, son yıllarda yapılan lüks konut

projeleri ile modernleşme süreci hız kazanmıştır. İkinci bölgede yer alan semtler, geleneksel yerleşim biçimlerinin modern şehirleşme ile iç içe geçtiği, kentsel dokunun farklı tarihsel katmanlarla şekillendiği alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bölgenin kentsel dokusu kısmen bozulmuştur ve yenilerek düzenlenmesi gerekmektedir.

Şekil 4.9 İkinci Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.3 Üçüncü Bölge

Üçüncü bölgede yer alan Kireçburnu, Yeniköy, Baltalimanı ve Rumeli Hisarı hem tarihi hem de doğal anlamda önemli yerleşim alanlarıdır. Kireçburnu, geleneksel Boğaz kıyısı köy yapısının izlerini taşıyan bir yerleşim olarak, dar sokakları, taş döşemeli yolları ve kıyı boyunca sıralanan eski balıkçı tekneleri ile karakterizedir. Bu bölge, düşük yoğunluklu yapıları ve denizle olan güçlü ilişkisi ile dikkat çeker. Yeniköy hem tarihi hem de modern yapıları bir arada barındıran bir yerleşim alanıdır. Kıyı boyunca eski yalılar ve geleneksel Boğaz evlerinin yanı sıra, 20. yüzyılda gelişen apartman blokları ve lüks konutlar semtin kentsel dokusunda önemli bir yer tutmaktadır. Yeniköy'ün yerleşim yapısı, Boğaziçi'nin doğasına entegre olmuş, yeşil alanların ve geniş parkların bulunduğu sakin bir atmosferi korurken, modern yapılaşmanın da etkisini hissettirmektedir fakat Yeniköy'de kentleşmenin kontrol altına alınması henüz yapılmamış arazi parçalarının titizlikle korunması gereklidir. Rumeli Hisarı, adını taşıyan tarihi yapıyla öne çıkarken, bu bölge kentsel doku açısından tarihi ve kültürel bir

katman sunar. Hisar çevresindeki yapılaşma, dar sokaklar, geleneksel taş yapılar ve yoğun bitki örtüsüyle, yerel halkın yaşamını Boğaz'a entegre eden bir düzen sergiler. Bu bölge, Boğaziçi'nin tarihi, kültürel ve doğal yapılarından beslenen, geleneksel ve modern mimarinin harmanlandığı, henüz tamamen yitirilmemiş fakat yitirilmekte olduğundan hızla önlem alınması gereken örnek olarak öne çıkmaktadır (Zeren Gülersoy, 2017).

Şekil 4.10 Üçüncü Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.4 Dördüncü Bölge

Dördüncü bölgede yer alan Bebek, Arnavutköy, Kuruçeşme ve Ortaköy İstanbul Boğazı boyunca sıralanan, tarihsel ve kültürel açıdan büyük öneme sahip yerleşim alanlarıdır. Bu bölgelerin kentsel dokusunda, geleneksel ile modern yapılar arasındaki etkileşim, belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Bebek, özellikle tarihi Boğaz yalıları ve ahşap köşkleriyle tanınırken, son yıllarda artan lüks konut projeleri ve yüksek yapılar, yerel dokuyu olumsuz yönde etkilemiş ve geleneksel mimarinin kaybolmasına neden olmuştur. Yani, Bebek'te kentsel doku büyük ölçüde yitirilmiş durumdadır. Arnavutköy, dar sokakları, taş yapıları ve köy yerleşiminden izler taşıyan yapılarla geleneksel Boğaz yerleşim dokusunu daha fazla koruyabilmiş bir bölgedir. Ancak, turistik baskı ve modern yapılaşma tehdidi ile yitirmeye başlanmış bir dokuya sahiptir. Kuruçeşme, özellikle Boğaziçi manzarasına hâkim modern konut projeleri ve

alışveriş merkezlerinin etkisiyle kentsel doku açısından yitirilmiş bir kimlik sergilemektedir. Eski yapıların sayısı giderek azalmakta, yerini apartman blokları almaktadır. Ortaköy hem tarihi yapıları hem de sosyal ve kültürel çeşitliliği ile dikkat çeker. Bölgede, geleneksel Boğaz evlerinin bir kısmı hâlâ varlığını sürdürmekte olsa da yoğun turizm ve ticaret faaliyetlerinin etkisiyle yitirmeye başlanmış ve bazı bölgelerde yitirilmiş bir kentsel doku söz konusudur. Ortaköy'ün gelişen ticaret merkezi ve artan yapı yoğunluğu, yerel dokunun bozulmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, bu dört bölge, İstanbul'un hızlı kentleşme süreci ve turizmin etkisiyle, geleneksel kentsel dokusunu önemli ölçüde kaybetmiş, bazı bölgelerinde ise bu doku hâlâ korunmaya çalışılmaktadır.

Şekil 4.11 Dördüncü Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.5 Beşinci Bölge

Beşinci bölgede yer alan Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu İstanbul'un farklı karakteristiklere sahip, ancak her biri kendine özgü tarihi ve kentsel dokuları barındıran önemli yerleşim alanlarıdır. Anadolu Kavağı, geleneksel Boğaziçi yerleşimlerinden biri olarak, civarındaki eski taş yapılarla dikkat çeker. Ancak, son yıllarda artan inşaat projeleri ve turistik yapılaşmalar bölgenin kentsel dokusunun yitirmeye başlanmasına yol açmıştır. Tarihi dokunun bir kısmı korunmaya çalışılmakla birlikte, modern yapılaşmanın etkisiyle bölgeye özgü kimlik giderek silinmektedir. Yalıköy, geleneksel köy

yapısının izlerini taşıyan, düşük yoğunluklu yerleşim özellikleriyle öne çıkar. Ancak, son dönemde artan nüfus ve yeni konut projeleriyle bu geleneksel yapılaşma giderek yitirmeye başlanmış ve bölgedeki doğal peyzaj bozulmaya yüz tutmuştur. Yalıköy, hâlâ büyük ölçüde yerel dokusunu korusa da, yerel yapılaşmanın modernleşmesi bu sürecin hızlandığını göstermektedir. Gümüşsuyu, İstanbul'un merkezi bir semti olarak, 19. yüzyıl Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi yapılarıyla zengin bir tarihi dokuya sahiptir. Bununla birlikte, bölgede yoğunlaşan ticari faaliyetler ve artan konut projeleri nedeniyle kentsel dokunun büyük ölçüde yitirilmiş olduğu söylenebilir. Eski köşkler ve tarihi yapılar hızla yerini yüksek katlı apartmanlara ve ticari yapılara bırakmaktadır. Gümüşsuyu, modernleşme süreciyle birlikte kimliğini kaybeden, kentsel doku açısından olumsuz bir dönüşüm geçiren bölgelerden biridir. Sonuç olarak, bu semtler, farklı derecelerde modern yapılaşma ve kentsel dönüşüm süreçlerinin etkisi altında kalmış, yerel dokularının kaybolmaya yüz tuttuğu ya da büyük ölçüde kaybolmuş olduğu alanlardır.

Şekil 4.12 Beşinci Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.6 Altıncı Bölge

Altıncı bölgede yer alan İncirköy ve Paşabahçe İstanbul'un kuzey sahil kesimlerinde yer alan, tarihsel geçmişi ve doğal peyzajıyla dikkat çeken yerleşim alanlarıdır. İncirköy, geleneksel köy yapılarından izler taşıyan, düşük

yoğunluklu yerleşim dokusuna sahip bir bölge olarak öne çıkar. Bölgede hâlâ bazı eski taş evler ve tarımsal faaliyetlerle bağlantılı yapılar varlığını sürdürmektedir. Ancak, artan kentleşme ve nüfus baskısı ile yitirmeye başlanmış bir kentsel doku söz konusudur. Yeni konut projeleri ve sanayi alanlarının yayılması, bölgenin doğal ve kültürel dokusunu tehdit etmektedir. Yine de İncirköy' ün bazı kesimlerinde yerel dokunun büyük ölçüde korunmuş olduğu söylenebilir. Paşabahçe, özellikle sanayi geçmişiyle tanınan bir bölgedir. Geleneksel Paşabahçe yerleşimi, taş yapıları ve denizle entegrasyon gösteren sakin atmosferiyle dikkat çekerken, sanayi tesislerinin artışı ve yeni yapılaşma, bölgedeki kentsel dokunun büyük ölçüde yitirilmesine yol açmıştır. Paşabahçe'deki eski yapılar ve yeşil alanlar, hızla modernleşen yerleşim süreciyle birlikte yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bununla birlikte, Paşabahçe'nin bazı bölgelerinde eski sanayi binalarının ve geleneksel yerleşimlerin izleri hâlâ varlığını sürdürebilmektedir, ancak bu yapılar giderek daha fazla yerini apartman bloklarına ve ticari yapılara bırakmaktadır. Sonuç olarak, her iki bölge de kentleşme süreçlerinin etkisiyle, İncirköy' de yerel dokunun bazı alanlarda korunmaya çalışıldığı, ancak Paşabahçe'nin kentsel dokusunun büyük ölçüde kaybolduğu ve her iki yerleşimin de modern yapılaşmanın tehdidi altında olduğu alanlar olarak öne çıkmaktadır.

Şekil 4.13 Altıncı Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.7 Yedinci Bölge

Yedinci bölgede yer alan Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli; tarihi ve kültürel açıdan önemli yerleşim alanlarıdır. Kanlıca, geleneksel Boğaziçi yerleşimi olarak, özellikle tarihi yapıları ve Boğaz'a olan yakınlığıyla tanınır. Kanlıca'nın kentsel dokusu büyük ölçüde yitirilmemiştir, ancak son yıllarda artan turizm ve ticari faaliyetler, bölgedeki eski yapıları tehdit etmektedir. Ahşap evler ve taş yapılar hâlâ varlığını sürdürse de modern yapılaşma ve yüksek katlı konut projeleri, bölgedeki geleneksel dokunun yitirmeye başlanmasına neden olmuştur. Anadolu Hisarı, İstanbul'un tarihsel yapılarından biri olan Hisar ile tanınırken, bu bölge de geleneksel Boğaz yerleşimlerinin izlerini taşıyan düşük yoğunluklu bir yapılaşmaya sahiptir. Ancak, son yıllarda artan nüfus ve yapılaşma baskısı, Anadolu Hisarı'nın kentsel dokusunun yitirmeye başlanmasına yol açmıştır. Yüksek katlı binalar ve modern yerleşim projeleri, bölgenin tarihi kimliğini tehdit etmektedir. Yine de Anadolu Hisarı'nda bazı eski yapılar ve taş duvarlar hâlâ korunmakta, köy yerleşiminin izleri gözlemlenmektedir. Kandilli, özellikle Boğaziçi'nin doğal peyzajıyla uyumlu, tarihi köşkler ve ahşap yapılarla tanınan bir bölgedir. Kandilli'nin kentsel dokusu, geçmişten günümüze büyük ölçüde yitirilmemiştir, ancak artan konut projeleri ve yerel ticaretin etkisiyle bazı bölgelerde yitirmeye başlanmış bir doku söz konusudur. Bölgedeki tarihi yapılar ve dar sokaklar, modern yerleşim birimlerinin etkisiyle kaybolma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sonuç olarak, Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli, her ne kadar tarihsel dokularını büyük ölçüde korumaya çalışsa da artan yapılaşma ve modernleşme baskısı altında kentsel dokularının yitirme sürecine girdiği ve bu süreçte yerel kimliğin zayıfladığı gözlemlenmektedir.

Şekil 4.14 Yedinci Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

4.2.8 Sekizinci Bölge

Sekizinci ve son bölgede yer alan Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk İstanbul'un Boğaziçi kıyısında yer alan hem tarihi hem de kültürel açıdan önemli yerleşim alanlarıdır. Kuleli, özellikle askeri yapılar ve eski köşkleri ile tanınan, geçmişten günümüze gelen geleneksel bir yerleşim dokusuna sahiptir. Ancak, artan nüfus ve yapılaşma baskısı, Kuleli'deki kentsel dokunun yitirmeye başlanmasına yol açmıştır. Eski yapılar ve dar sokaklar hâlâ varlığını sürdürse de yeni inşa edilen apartman blokları ve ticari yapıların etkisiyle, bölgenin geleneksel karakteri giderek zayıflamaktadır. Beylerbeyi, tarihi sarayı ve Boğaz'a hâkim konumu ile dikkat çeker. Beylerbeyi'nin kentsel dokusu, büyük ölçüde yitirilmemiştir, ancak son yıllarda artan yapılaşma ve ticari yoğunluk, bölgedeki geleneksel yerleşim yapısını tehdit etmektedir. Eski köşkler ve yalılar hâlâ varlıklarını sürdürse de yeni konut projeleri ve ticaretin artışı, yerel dokunun yitirmeye başlanmasına neden olmuştur. Kuzguncuk, İstanbul'un nadir korunmuş mahallelerinden biri olarak, geleneksel ahşap yapıları ve dar sokaklarıyla Boğaziçi'nin tarihsel dokusunu yansıtır. Kuzguncuk'ta, kentsel dokunun büyük ölçüde korunmuş olduğu söylenebilir; ancak, artan turizm ve ticari baskı, bazı bölgelerde yitirmeye başlanmış bir kentsel dokuya yol açmıştır. Tarihi evler ve mahalle yaşamı hâlâ korunuyor olsa da, turistik ve ticari amaçlı yapılan yeni yapılar bu dokuya zarar vermekte, bölgenin karakteri

giderek değişmektedir. Sonuç olarak, Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk, farklı derecelerde kentsel dokularının kaybolmaya yüz tutmuş olduğu yerleşimlerdir. Her üç bölge de geleneksel dokularını koruma çabalarına rağmen, hızla artan yapılaşma ve turizm baskısı altında yitirmeye başlanmış veya yitirilmış bir kimlik yaşamaktadır.

şekil 4.15 Sekizinci Bölgeye Ait Fotoğraflar (Begdeş, 2025)

BÖLÜM 5

5. BULGULAR

Elde edilen veriler 2024 yılı Ekim ve Aralık ayları arasında gerçekleştirilen anket çalışması ile ortaya çıkmıştır. Uygulanan anket görsel veriler içermekte olup anket sayfaları EK A olarak gerekli başlıkta yer almaktadır.

Anket çalışma alanı olarak seçilen Boğaziçi öngörünüm bölgesi sahil şeritlerinde sekiz ayrı bölgeye ayrılmış olan alanlarda rastgele seçilen kişiler ile tasarım alanında uzmanlaşmış mimar, iç mimar, peyzaj mimarı, kentsel tasarımcı ve endüstri ürünleri tasarımcılarına uygulanmıştır. Çalışmada araştırma evreni; 18-65 yaş aralığındaki, İstanbul’ da en az 5 yıldır ikamet eden kişiler ile sınırlandırılmış, gereklilikleri karşılamayan katılımcıların anket cevapları sonuçlara yansıtılmamıştır.

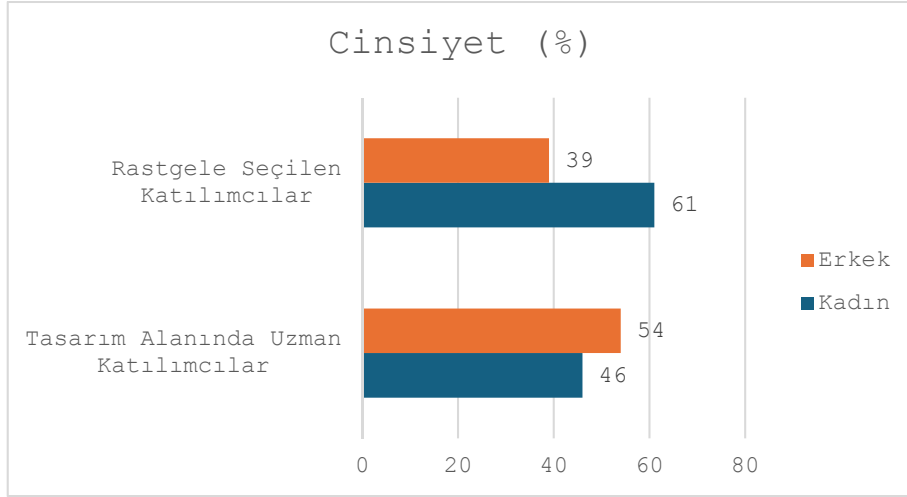
Anketin ilk bölümünde; ankete katılan kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi kimlik bilgilerine yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise; İstanbul’da ikamet süresi gibi çeşitli sorular sorularak bilgi alınmıştır. Anketin son bölümünde; katılımcıların kent mobilyalarına yönelik bilgileri sorgulanmıştır. Katılımcılardan bölgelerde yer alan kent mobilyalarını; fonksiyonel, estetik, nicel değerler açıdan değerlendirilmeleri istenmiştir. Bu şekilde kullanıcıların günümüze ait durum hakkında ne düşündüğü öğrenilmiştir.

Yapılan anket iki ayrı aşamada incelenmiştir. İlk aşamada araştırma bölgelerinde rastgele seçilmiş 100 kişinin katılımıyla sonuçlanmış anket sonuçları, ikinci aşamada tasarım alanında uzmanlaşmış mimar, iç mimar, peyzaj mimarı, kentsel tasarımcı ve endüstri ürünleri tasarımcılarının katılımıyla elde edilmiş anket sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Anket çalışmasına ait bulgular aşağıda yer alan başlıklarda devam etmektedir

Anketin bu bölümünde yer alan sorular katılımcıların kimlik bilgilerine yönelik sorulardır. Ankete katılan 100'ü tasarım alanında uzman olmak kaydıyla 200 kişi katılım göstermiştir.

Tablo 5.1 Cinsiyet Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği

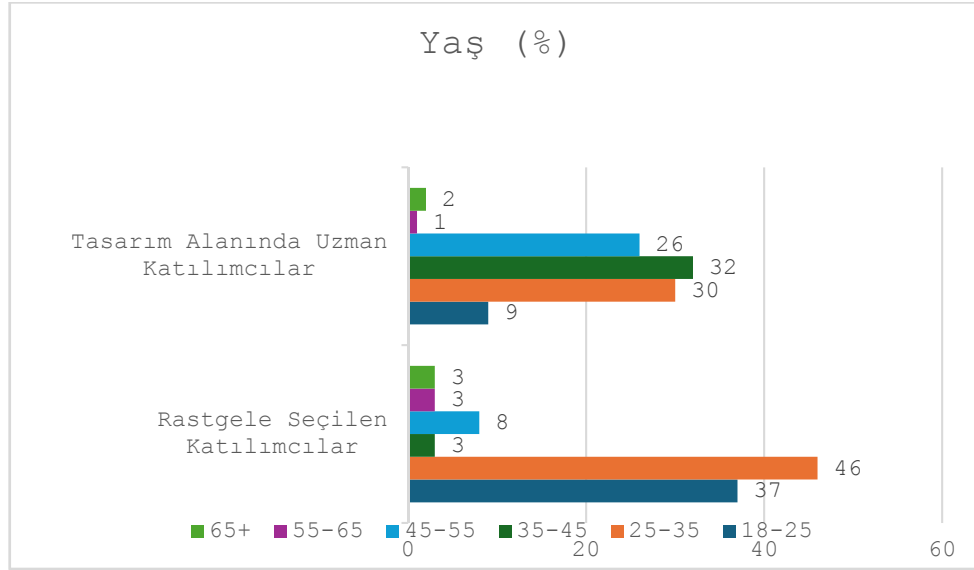
Grafikte, rastgele seçilen katılımcılar ve tasarım alanında uzman katılımcılar olmak üzere iki farklı grup için cinsiyet dağılımı yüzdelerle gösterilmektedir.

Rastgele seçilen katılımcılar grubunda, kadın katılımcıların oranı erkek katılımcılara kıyasla belirgin şekilde daha yüksektir. Kadın katılımcılar %61 oran gösterirken, erkek katılımcılar %39 seviyesinde kalmaktadır.

Tasarım alanında uzman katılımcılar grubunda ise cinsiyet dağılımının daha dengeli olduğu görülmektedir. Erkek katılımcıların oranı %54 olarak yer alırken, kadın katılımcılar da yaklaşık %46 oranı göstermektedir.

Bu bulgular, rastgele seçilen katılımcılar arasında kadın oranının daha yüksek olduğunu, ancak tasarım alanında uzmanlaşmış bireyler arasında cinsiyet dağılımının daha dengeli olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.2 Yaş Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği

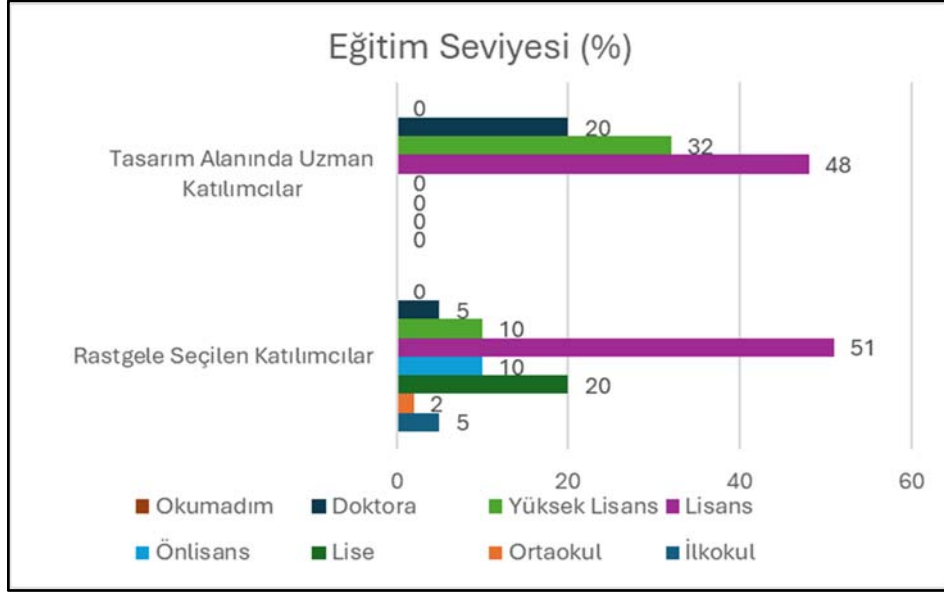

Rastgele seçilen katılımcılar grubunda, en yüksek oran 25-35 yaş aralığında görülmektedir ve bu grup toplam katılımcıların yaklaşık %40'ını oluşturmaktadır. 18-25 yaş aralığındaki bireyler de önemli bir paya sahip olup, bu oran %30 civarındadır. 35-45 yaş aralığı ise daha düşük bir yüzdeye sahiptir. 45 yaş ve üzeri (45-55, 55-65, 65+) gruplarında ise katılım oranı oldukça düşüktür.

Tasarım alanında uzman katılımcılar grubunda ise yaş dağılımı daha dengeli bir şekilde dağılmaktadır. 25-35 ve 35-45 yaş aralıkları, en büyük paya sahiptir ve yaklaşık olarak %30-35 seviyelerinde yer almaktadır. 18-25 ve 45-55 yaş aralıkları, orta düzeyde temsil edilmekte olup, %20 civarında bir orana sahiptir. 55 yaş ve üzeri gruplarında (55-65, 65+), rastgele seçilen katılımcılar grubuna benzer şekilde düşük bir katılım gözlenmektedir.

Bu veriler, rastgele seçilen katılımcıların daha genç yaş grubunda yoğunlaştığını, tasarım alanında uzman katılımcıların ise daha geniş bir yaş aralığına yayıldığını göstermektedir. Özellikle 25-35 yaş aralığındaki bireylerin her iki grupta da en büyük paya sahip olması, çalışma hayatının aktif dönemleriyle ilişkilendirilebilir.

Tablo 5.3 Eğitim Durumu Oranını İçeren Grafik

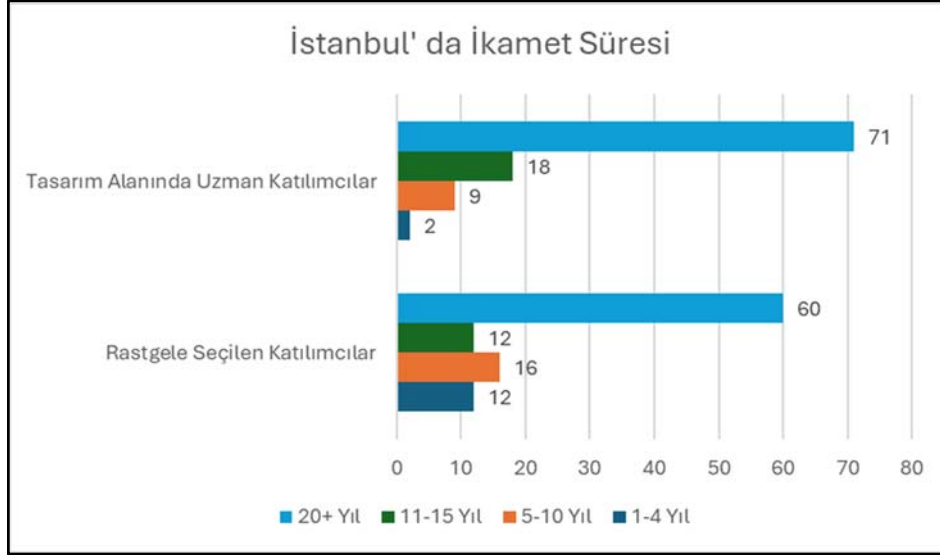

Rastgele seçilen katılımcılar grubunda, en yüksek oran lisans mezunlarına aittir ve bu grup katılımcıların yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Önlisans, lise ve yüksek lisans mezunları daha düşük oranlarda temsil edilmektedir. Doktora mezunları ve okumayan bireyler ise oldukça düşük bir yüzdelik orana sahiptir.

Tasarım alanında uzman katılımcılar grubunda ise eğitim seviyesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu grupta en büyük payı yine lisans mezunları oluşturmaktadır, ancak bu oran rastgele seçilen katılımcılar grubuna kıyasla biraz daha düşük seviyededir. Buna karşın, yüksek lisans ve doktora mezunlarının oranı daha yüksektir. Önlisans, lise ve altı seviyelerine sahip bireylerin oranı ise oldukça düşüktür.

Bu veriler, tasarım alanında uzman katılımcıların eğitim seviyelerinin genel olarak daha yüksek olduğunu, özellikle yüksek lisans ve doktora mezunlarının oranının rastgele seçilen katılımcılara kıyasla belirgin şekilde fazla olduğunu göstermektedir. Bunun, alan uzmanlığı gerektiren akademik ve mesleki yeterliliklerle ilişkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 5.4 İstanbul’ da İkamet Süresi Oranını İçeren Anket Sonucu Grafiği

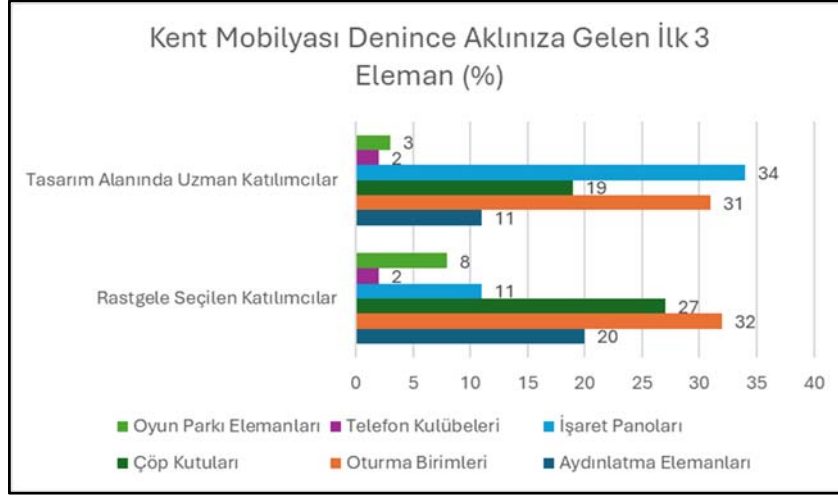

Rastgele seçilen katılımcılar grubunda, en yüksek oran 20 yıl ve üzeri süredir İstanbul'da yaşayan bireylere aittir ve bu grup toplam katılımcıların yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. 11-15 yıl ve 5-10 yıl arası İstanbul'da ikamet eden bireylerin oranı daha düşük olup, her iki grup %10-15 seviyelerinde temsil edilmektedir. 1-4 yıl aralığında İstanbul'da yaşayan bireylerin oranı ise oldukça düşüktür.

Tasarım alanında uzman katılımcılar grubunda da benzer bir dağılım gözlemlenmektedir. En büyük pay yine 20 yıl ve üzeri süredir İstanbul'da yaşayan bireylere aittir ve bu oran rastgele seçilen katılımcılara kıyasla daha yüksektir. 11-15 yıl ve 5-10 yıl arası İstanbul'da yaşayan bireylerin oranı ise diğer gruba göre daha düşük seviyede kalmaktadır. 1-4 yıl aralığında İstanbul'da ikamet eden bireylerin oranı oldukça sınırlıdır ve bu da uzman katılımcıların büyük ölçüde uzun süredir İstanbul'da yaşadığını göstermektedir.

Bu veriler, tasarım alanında uzman bireylerin genellikle uzun süre İstanbul'da ikamet eden kişilerden oluştuğunu, kısa süreli ikamet her iki grupta da düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.5 Kent Mobilyası Tanımı ile İlgili Oranı İçeren Anket Sonucu Grafiği

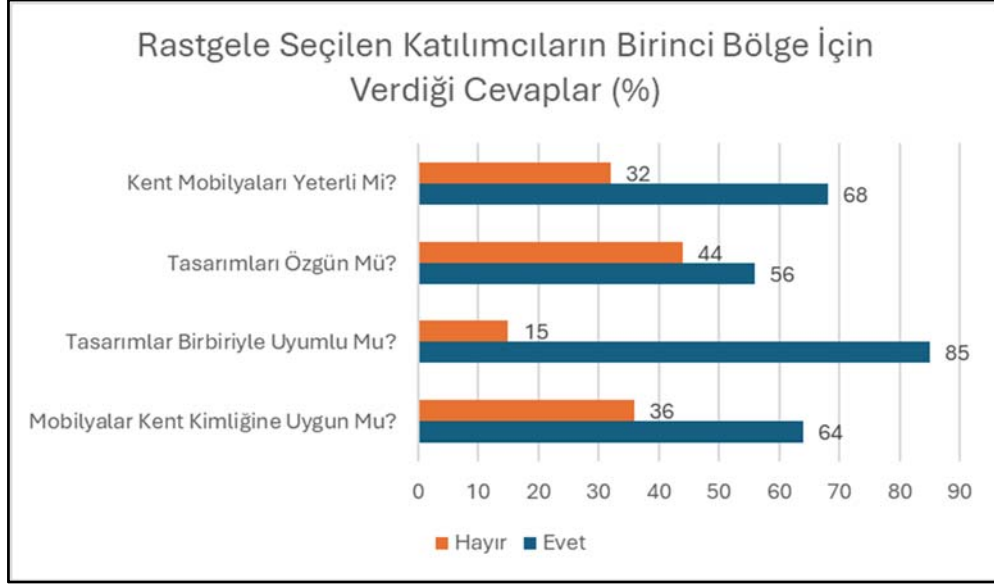
Rastgele seçilen katılımcılar grubunda en çok belirtilen kent mobilyası unsuru oturma birimleri olup, bu unsur katılımcıların yaklaşık %30'u tarafından ifade edilmiştir. Bunu çöp kutuları takip etmekte ve bu kategori de önemli bir oranda temsil edilmektedir. Aydınlatma elemanları üçüncü sırada yer alırken, işaret panoları, oyun parkı elemanları ve telefon kulübeleri daha düşük oranlarda belirtilmiştir.

Tasarım alanında uzman katılımcılar grubunda ise en çok vurgulanan kent mobilyası unsuru aydınlatma elemanlarıdır ve bu unsurun oranı yaklaşık %35 seviyesindedir. Oturma birimleri ikinci sırada gelirken, işaret panoları üçüncü en yaygın unsur olarak görülmektedir. Bu grupta çöp kutuları ve oyun parkı elemanları daha düşük oranlarda ifade edilmiştir. Telefon kulübeleri, her iki grupta da en düşük orana sahip unsurlar arasında yer almaktadır.

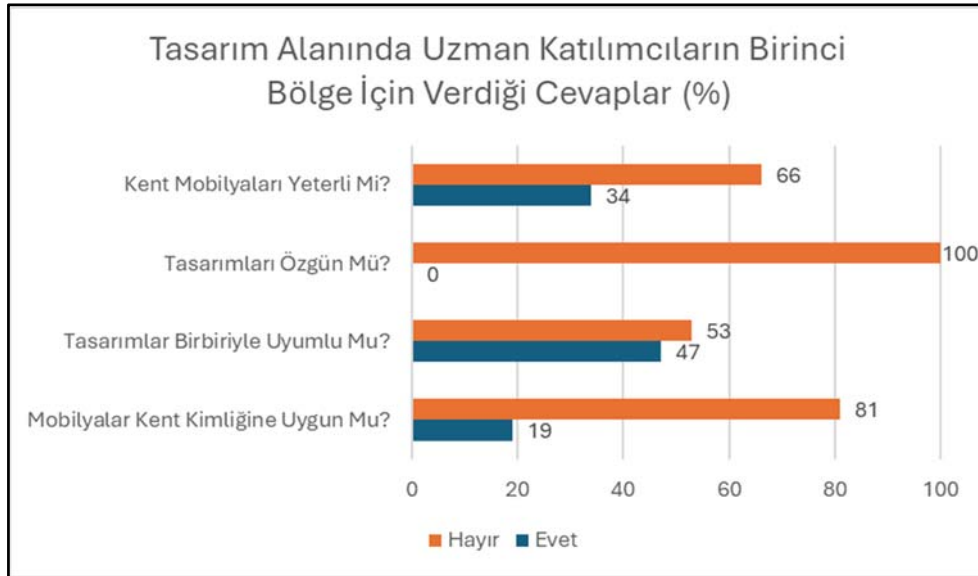
Bu veriler, rastgele seçilen katılımcıların kent mobilyası denildiğinde daha çok günlük kullanım unsurlarına (oturma birimleri, çöp kutuları) odaklandığını, tasarım alanında uzman bireylerin ise kentsel estetik ve fonksiyonelliğe (aydınlatma elemanları, işaret panoları) daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Bu durum, uzman katılımcıların tasarım odaklı bir perspektifle kentsel mekânları değerlendirme eğiliminde olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 5.6 Rastgele Seçilen Katılımcıların Birinci Bölge için Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.7 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Birinci Bölge için Verdiği Cevaplar (%)

Yukarıdaki grafikler, rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım alanında uzman katılımcıların "Birinci Bölge" ye yönelik kent mobilyalarına ilişkin değerlendirmelerini yüzdelik oranlarla karşılaştırmaktadır.

Kent Mobilyalarının Yeterliliği açısından rastgele seçilen katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%70) yeterli olduğunu belirtirken, tasarım uzmanlarının önemli bir kısmı (%60) yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Bu durum, tasarım uzmanlarının kent mobilyalarının işlevselliği ve kent ihtiyaçlarına uygunluğu konusunda daha eleştirel bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir.

Tasarımın Özgünlüğü konusunda rastgele katılımcıların yaklaşık %55'i tasarımları özgün bulurken, tasarım uzmanlarının tamamına yakını (%100) tasarımların özgün olmadığını belirtmiştir. Bu durum, uzmanların tasarım kriterleri açısından daha yüksek beklentilere sahip olduğunu ve mevcut kent mobilyalarının özgünlük açısından yetersiz bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Tasarımın Birbiriyle Uyumu konusunda rastgele seçilen katılımcılar arasında %80 oranında olumlu görüş bildirilirken, tasarım uzmanlarının yalnızca %40'ı uyumu yeterli bulmuştur. Bu fark, uzmanların tasarım bütünlüğüne dair daha ayrıntılı değerlendirme yaptığını ve mevcut mobilyaların bütüncül tasarım ilkelerine uygun olmadığı yönünde eleştiriler sunduğunu göstermektedir.

Kent Kimliğine Uygunluk açısından rastgele katılımcıların %60'ı uygun bulurken, tasarım uzmanlarının yaklaşık %70'i olumsuz görüş bildirmiştir. Bu durum, uzmanların kent kimliği ve estetik kaygılar açısından daha eleştirel bir değerlendirme yaptığını, genel kullanıcıların ise işlevselliği daha ön planda tuttuğunu düşündürmektedir.

Bu veriler ışığında rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım uzmanlarının değerlendirmeleri arasında belirgin farklar gözlemlenmiştir. Rastgele katılımcılar, kent mobilyalarını daha olumlu değerlendirirken, tasarım uzmanları tasarım bütünlüğü, estetik, özgünlük ve kent kimliği ile uyumluluk konularında daha eleştirel bir bakış açısına sahiptir. Bu farklılık, kent mobilyalarının geliştirilmesi sürecinde farklı perspektiflerin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

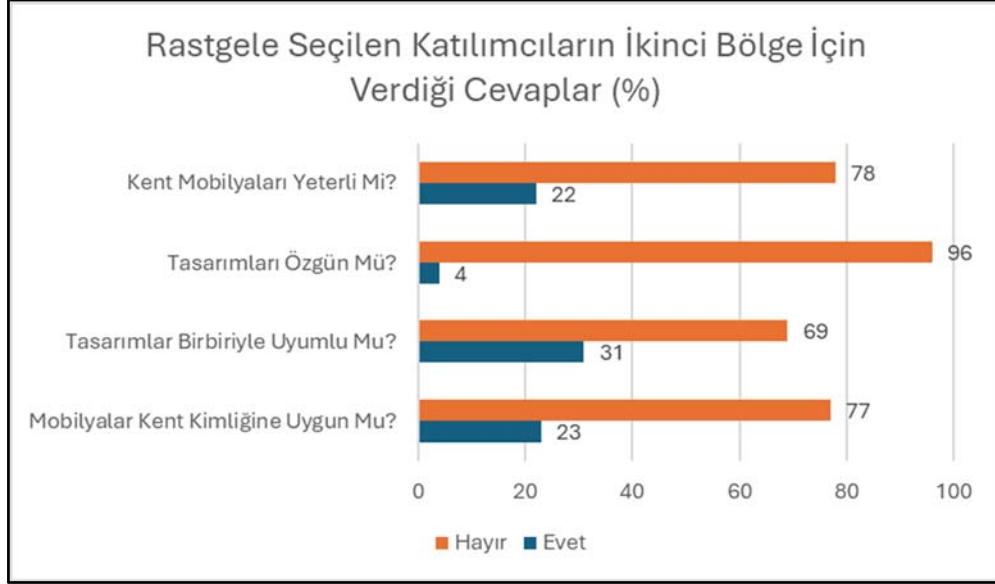
5.2 İKİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>2</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

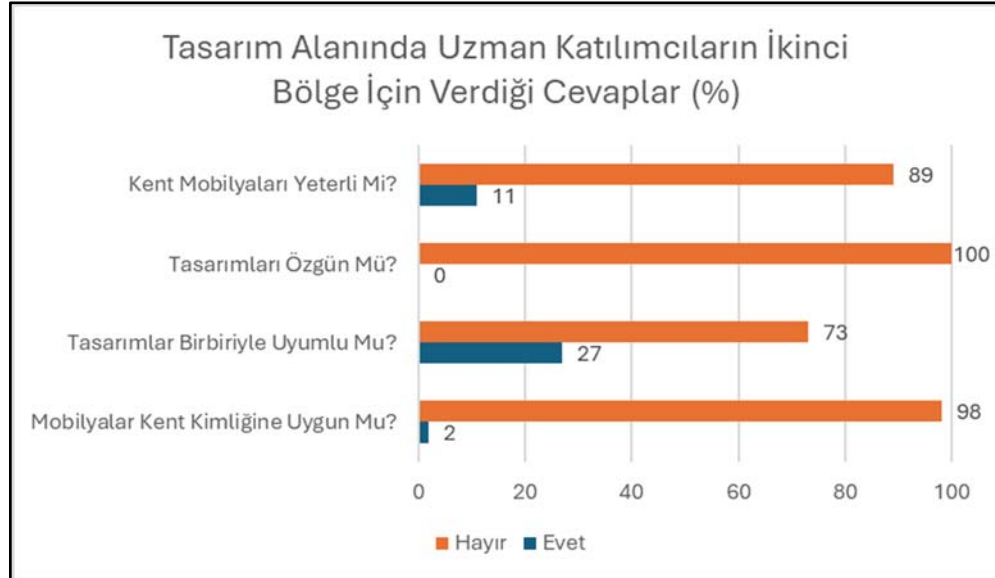
Şekil 5.2 İkinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası

İkinci bölge Yenimahalle, Büyükdere ve Sarıyer semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 2 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. İkinci bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.8 Rastgele Seçilen Katılımcıların İkinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.9 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların İkinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Rastgele seçilen katılımcılar arasında "Kent mobilyaları yeterli mi?" sorusuna verilen "Evet" yanıtlarının oranı, "Hayır" yanıtlarına kıyasla daha düşük olup, çoğunluk olumsuz bir değerlendirme yapmıştır. Benzer şekilde, "Tasarım özgün mü?", "Tasarım birbiriyle uyumlu mu?" ve "Kent kimliğine uygun mu?" sorularında da "Hayır" yanıtları baskın gelmiştir. Ancak, "Tasarım birbiriyle uyumlu mu?" sorusuna verilen "Evet" yanıtları diğer olumsuz yanıtlarla kıyaslandığında görece daha yüksek bir orana sahiptir.

Tasarım alanında uzman katılımcıların görüşlerine bakıldığında, kent mobilyalarının yeterliliği, tasarımın özgünlüğü, uyumluluğu ve kent kimliğine uygunluğu konusunda büyük ölçüde olumsuz yanıt verdikleri görülmektedir. Özellikle "Tasarım özgün mü?" ve "Kent kimliğine uygun mu?" sorularına verilen "Hayır" yanıtlarının %90'ın üzerinde olduğu dikkat çekmektedir.

İki grup karşılaştırıldığında, uzman katılımcılar kent mobilyalarına yönelik daha eleştirel bir tutum sergilemekte ve değerlendirmelerinde daha yüksek oranda olumsuz yanıtlar vermektedir. Rastgele seçilen katılımcılar arasında ise kısmi bir olumlu görüş olsa da genel eğilim yine olumsuz değerlendirmeler yönündedir. Bu durum, tasarım alanında uzman kişilerin kent mobilyalarına dair değerlendirme kriterlerinin daha katı ve detaycı olduğunu göstermektedir.

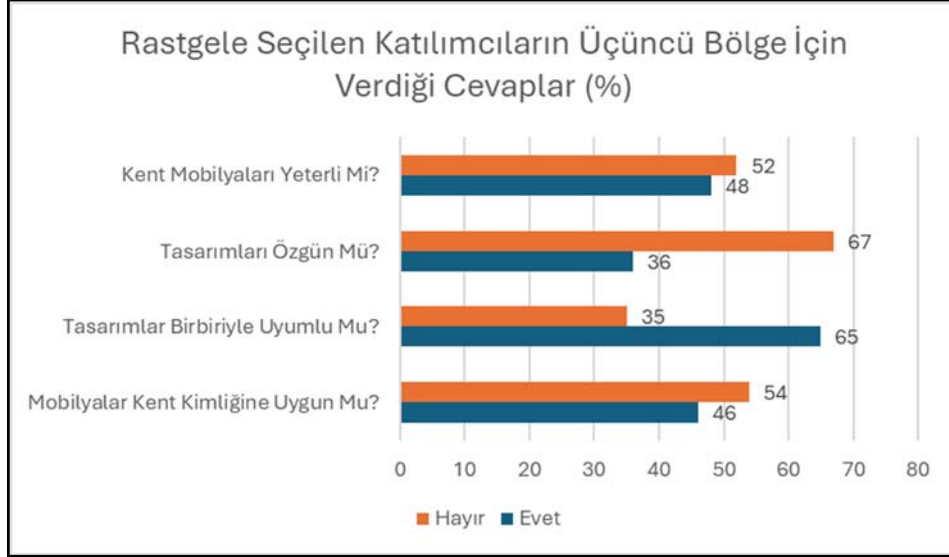
5.3 ÜÇÜNCÜ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>3</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbiriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbiriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbiriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbiriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

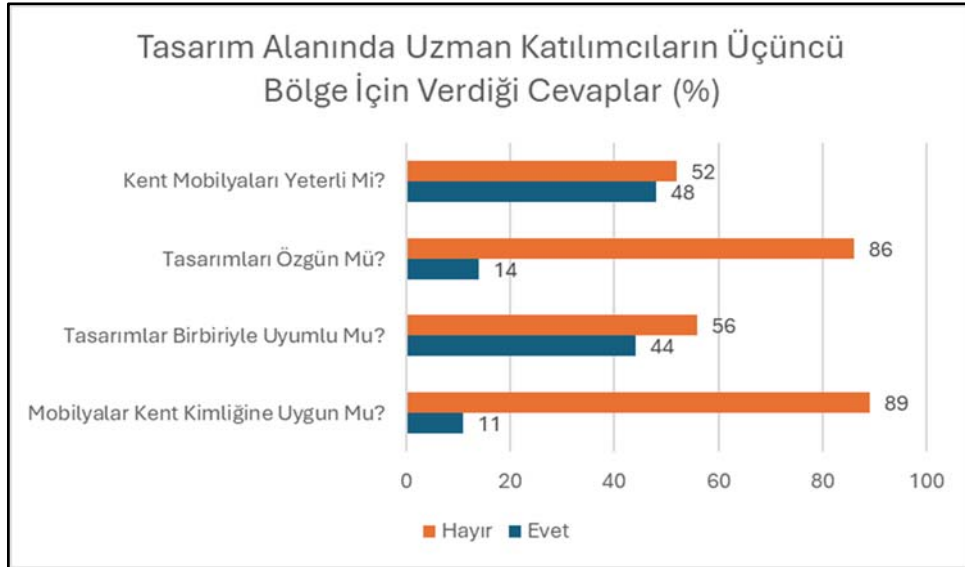
Şekil 5.3 Üçüncü Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası

Üçüncü bölge Kireçburnu, Baltalımanı ve Rumeli Hisarı semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 3 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Üçüncü bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.10 Rastgele Seçilen Katılımcıların Üçüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.11 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Üçüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Üçüncü bölgeye ilişkin değerlendirmeler, rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım alanında uzman katılımcılar arasında belirgin farklılıklar içermektedir. Rastgele seçilen katılımcılar, kent mobilyalarının yeterliliği, tasarımlarının özgünlüğü, tasarımların birbiriyle uyumu ve kent kimliği ile uyumluluğu konularında daha dengeli bir dağılım göstermiştir. Kent mobilyalarının yeterliliği konusunda "evet" yanıtı veren katılımcılar "hayır" yanıtına yakın bir oranda bulunurken, tasarımların özgünlüğü açısından olumsuz değerlendirme oranı daha yüksektir.

Öte yandan, tasarım alanında uzman katılımcılar, özellikle tasarım özgünlüğü ve kent kimliği ile uyumluluk konusunda büyük ölçüde olumsuz değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu grupta "hayır" yanıtları, "evet" yanıtlarına göre belirgin şekilde fazladır. Özellikle tasarımın özgünlüğü ve kent kimliği ile uyumluluğu açısından uzman katılımcılar, rastgele seçilen katılımcılara kıyasla daha eleştirel bir tutum sergilemiştir. Ancak, tasarımların birbiriyle uyumu konusunda her iki grup da görece benzer değerlendirmelerde bulunmuş olup, uzman katılımcılar arasında da belirli bir oranda olumlu görüş bulunmaktadır.

Bu bulgular, uzman katılımcıların tasarım özgünlüğü ve kimlik uyumu gibi estetik ve kavramsal faktörlere daha fazla önem verdiğini, buna karşın rastgele seçilen katılımcıların değerlendirmelerinin işlevsellik ve genel memnuniyet ekseninde daha dengeli dağıldığını göstermektedir.

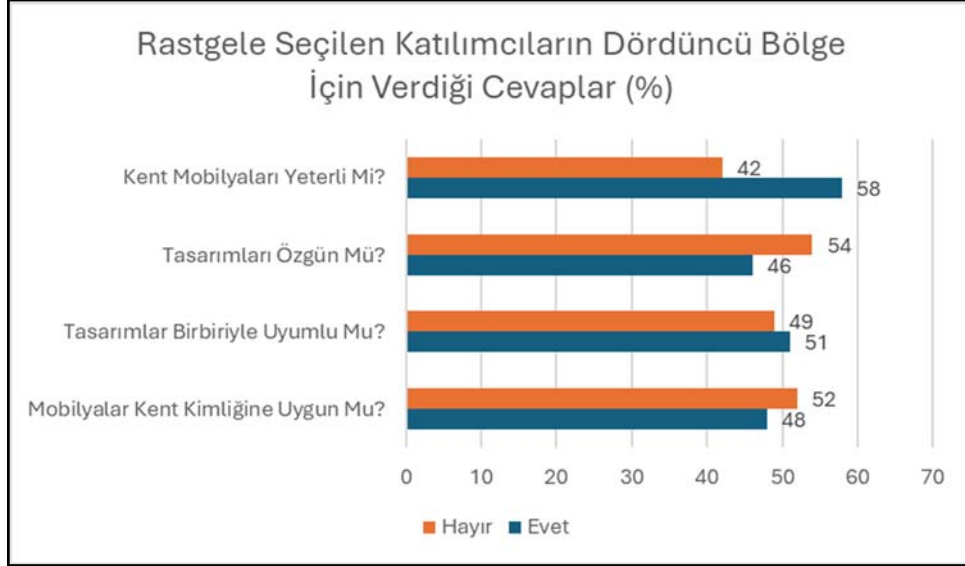
5.4 DÖRDÜNCÜ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>4</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

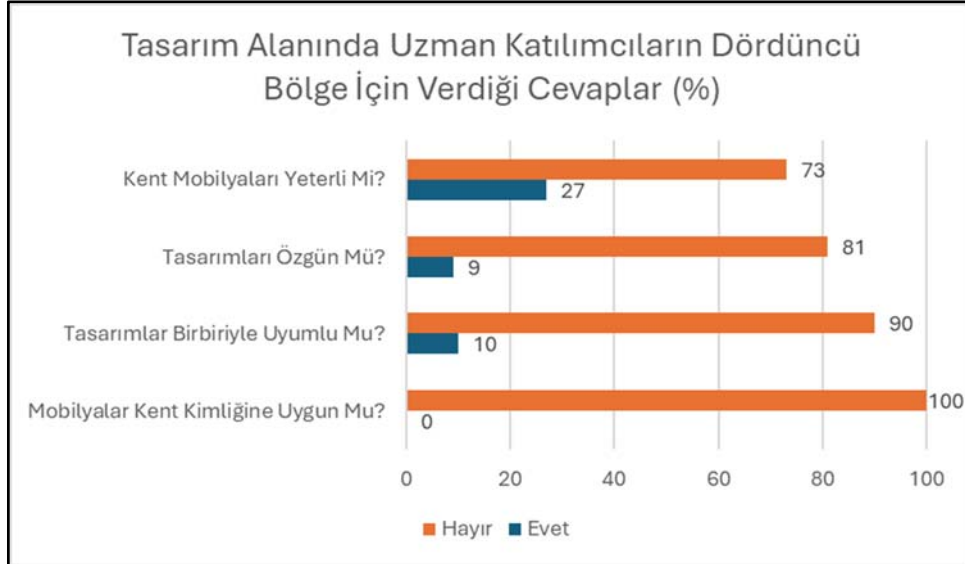
Şekil 5.4 Dördüncü Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görselferini İçeren Anket Sayfası

Dördüncü bölge Bebek, Kuruçeşme ve Ortaköy semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 4 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Dördüncü bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.12 Rastgele Seçilen Katılımcıların Dördüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.13 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Dördüncü Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım alanında uzman katılımcıların dördüncü bölgeye ilişkin değerlendirmeleri kıyaslandığında, genel olarak uzman katılımcıların daha eleştirel bir tutum sergiledikleri gözlemlenmektedir.

Kent Mobilyalarının Yeterliliği konusunda, rastgele katılımcılar arasında "Evet" yanıtı verenlerin oranı daha yüksekken, uzman katılımcılar arasında "Hayır" yanıtı belirgin şekilde baskındır. Bu durum, uzmanların kent mobilyalarının yeterliliğini sorguladıklarını ve eksiklikler gördüklerini göstermektedir.

Tasarımın Özgünlüğü bağlamında rastgele katılımcıların değerlendirmesi görece dengeli olup, "Evet" yanıtlarının anlamlı bir paya sahip olduğu gözlemlenirken, uzman katılımcıların neredeyse tamamı tasarımların özgün olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu durum, uzmanların tasarımlar üzerinde özgünlük açısından daha yüksek standartlar beklediğini ortaya koymaktadır.

Tasarımın Birbiriyle Uyumu açısından, rastgele katılımcılar arasında olumlu değerlendirmeler göze çarparken, uzman katılımcılar daha olumsuz bir yaklaşım benimsemiştir. Bu, genel halkın kent mobilyalarının bütüncüllüğünü yeterli gördüğünü, ancak uzmanların daha detaylı bir analiz yaparak uyumsuzlukları tespit ettiğini düşündürmektedir.

Kent Kimliğine Uygunluk konusunda ise rastgele katılımcılar arasında "Evet" ve "Hayır" yanıtlarının nispeten dengeli olduğu gözlemlenirken, uzman katılımcılar büyük oranda olumsuz görüş bildirmiştir. Bu, uzmanların kent mobilyalarının kimlik ile örtüşmesi konusunda daha titiz ve eleştirel bir bakış açısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

İki grup arasındaki değerlendirmeler incelendiğinde, uzman katılımcıların kent mobilyaları tasarımlarına dair daha katı ve eleştirel bir tutum sergiledikleri, rastgele seçilen katılımcıların ise daha olumlu ve esnek değerlendirmelerde buldukları görülmektedir.

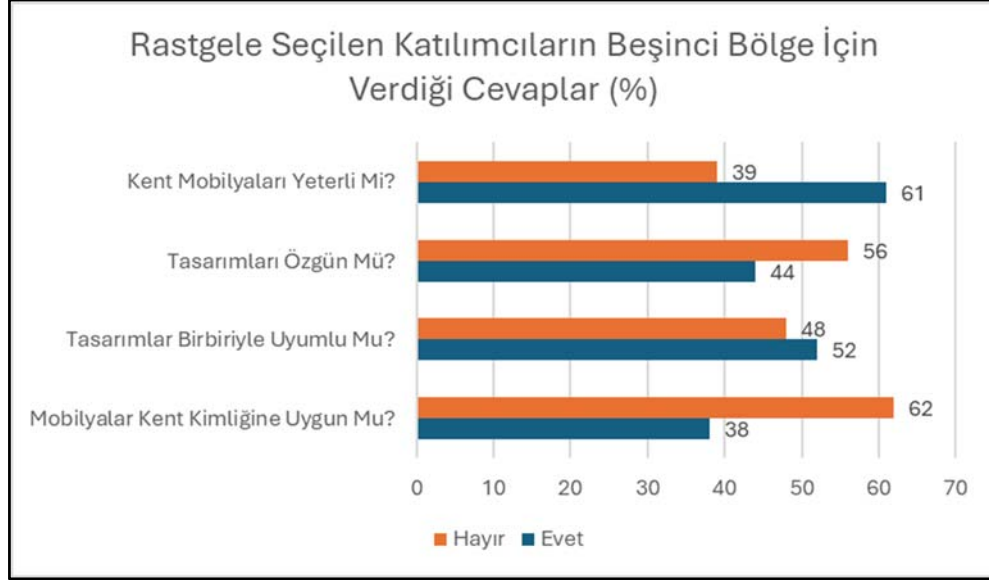
5.5 BEŞİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>5</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

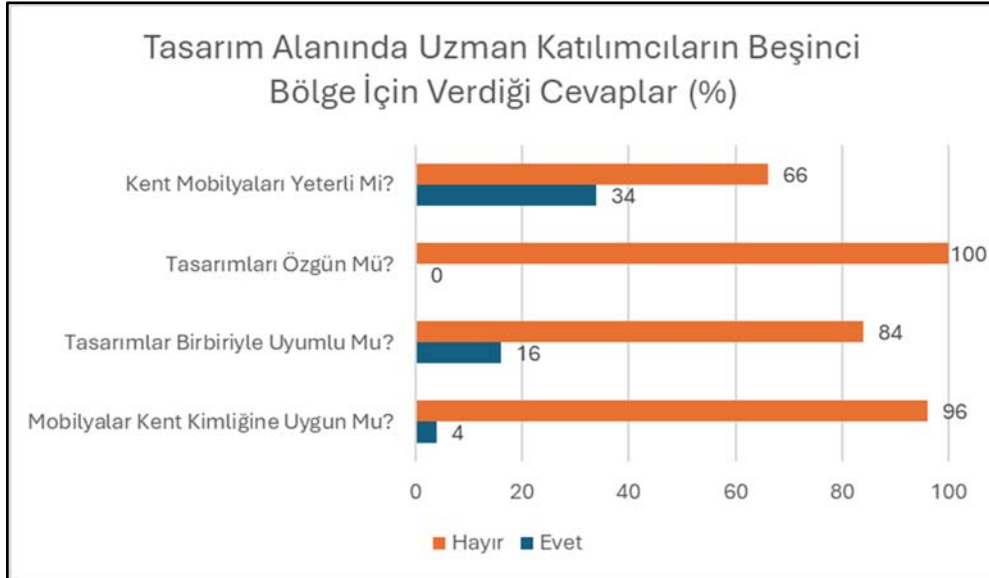
Şekil 5.5 Beşinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görşellerini İçeren Anket Sayfası

Beşinci bölge Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 5 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Beşinci bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.14 Rastgele Seçilen Katılımcıların Beşinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.15 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Beşinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Beşinci bölgeye ilişkin rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım alanında uzman katılımcıların kent mobilyalarına dair değerlendirmeleri karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar gözlemlenmektedir. Rastgele seçilen katılımcılar, kent mobilyalarının yeterliliği konusunda daha olumlu bir görüş bildirmiş olup "Evet" yanıtı "Hayır" yanıtına kıyasla daha yüksek oranda verilmiştir. Buna karşın, uzman katılımcılar bu konuda daha eleştirel bir yaklaşım sergileyerek ağırlıklı olarak "Hayır" yanıtını tercih etmişlerdir. Tasarımların özgünlüğü, tasarımların birbiriyle uyumluluğu ve mobilyaların kent kimliğine uygunluğu hususlarında da benzer bir eğilim görülmektedir. Rastgele seçilen katılımcılar daha dengeli yanıtlar vermişken, uzman katılımcılar söz konusu kriterler açısından büyük ölçüde olumsuz değerlendirmelerde bulunmuştur. Özellikle kent kimliğine uygunluk bağlamında uzmanların neredeyse tamamının "Hayır" yanıtı verdiği, rastgele seçilen katılımcıların ise daha eşit dağılmış bir görüş belirttiği dikkat çekmektedir. Bu durum, uzmanların kent mobilyalarının estetik, işlevsellik ve kimlik bağlamında daha yüksek standartlar beklediğini ve mevcut durumu yetersiz bulduğunu göstermektedir.

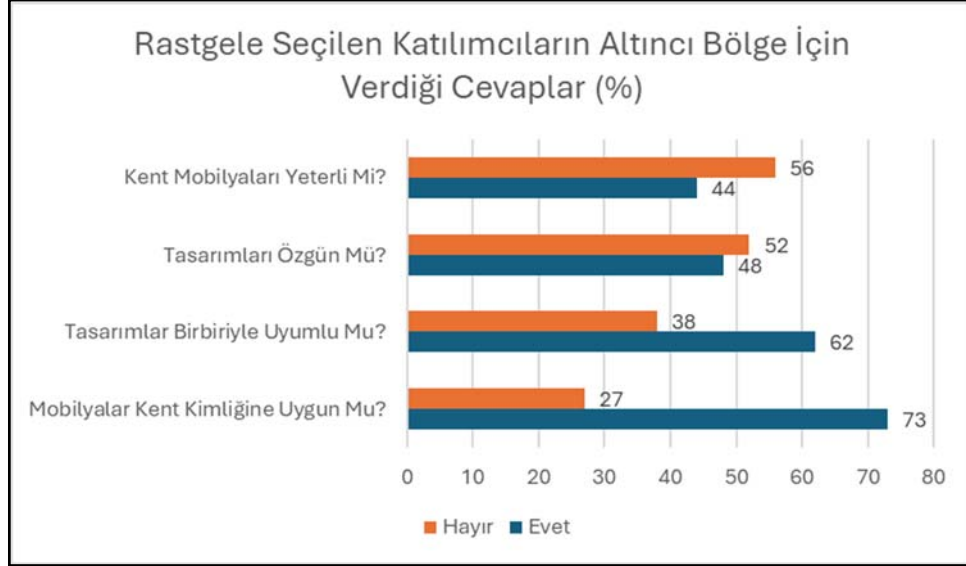
5.6 ALTINCI BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>6</p> <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

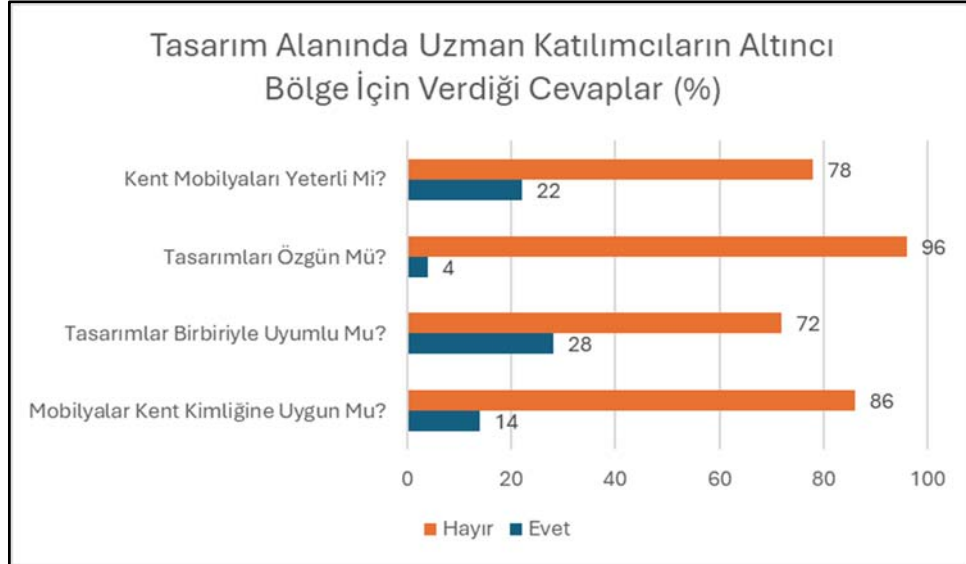
Şekil 5.6 Altıncı Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası

Altıncı bölge İncirköy ve Paşabahçe semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 6 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Altıncı bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.16 Rastgele Seçilen Katılımcıların Altıncı Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.17 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Altıncı Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Rastgele seçilen katılımcılar ile tasarım alanında uzman katılımcıların altıncı bölgeye yönelik değerlendirmeleri karşılaştırıldığında, her iki grup arasında belirgin farklılıklar gözlemlenmektedir. Rastgele seçilen katılımcıların büyük bir bölümü kent mobilyalarının kent kimliğine uygun olduğunu düşünürken, tasarım uzmanlarının ezici çoğunluğu bu görüşe katılmamaktadır. Benzer şekilde, rastgele katılımcılar arasında kent mobilyalarının tasarımlarının özgün olduğunu düşünenlerin oranı oldukça yüksekken, uzman katılımcılar tasarımların büyük ölçüde özgün olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Kent mobilyalarının birbirleriyle uyumluluğu konusunda rastgele katılımcılar arasında olumlu yanıt verenlerin oranı uzman katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Ancak uzman katılımcılar arasında bu konuda olumsuz yanıt oranı belirgin şekilde fazladır. Kent mobilyalarının yeterliliği konusunda ise rastgele seçilen katılımcılar arasında "evet" yanıtı verenlerin oranı "hayır" yanıtına yakınken, uzman katılımcılar büyük ölçüde yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Bu farklılıklar, uzman katılımcıların tasarım kriterlerine daha eleştirel ve disiplinli bir bakış açısıyla yaklaştıklarını, rastgele katılımcıların ise kent mobilyalarını daha yüzeysel ve genel kullanıcı deneyimi üzerinden değerlendirdiğini göstermektedir.

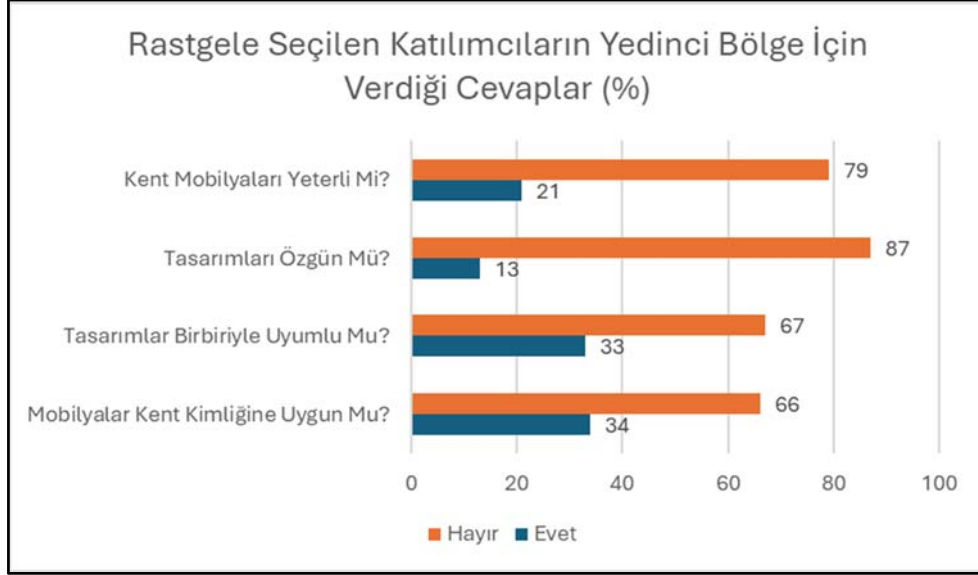
5.7 YEDİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>7</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

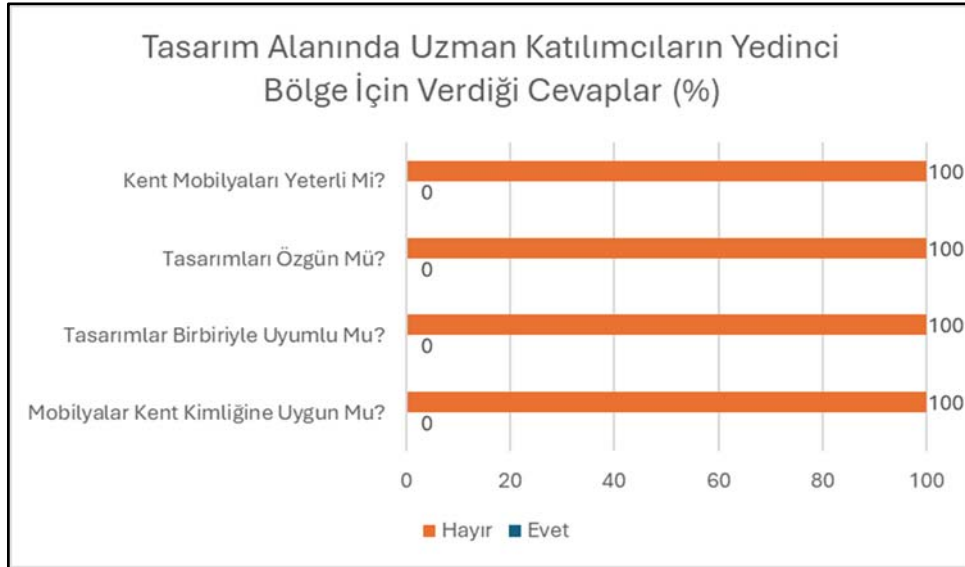
Şekil 5.7 Yedinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görşellerini İçeren Anket Sayfası

Yedinci bölge Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli semtlerini içeren alanı kapsamaktadır. 7 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Yedinci bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.18 Rastgele Seçilen Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.19 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Yedinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Rastgele seçilen katılımcıların Yedinci Bölge'ye ilişkin değerlendirmeleri ile tasarım alanında uzman katılımcıların değerlendirmeleri arasında önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Rastgele seçilen katılımcıların cevaplarında "Evet" oranları belirgin şekilde daha yüksek olup, özellikle "Kent Mobilyaları Yeterli mi?" ve "Mobilyalar Kent Kimliğine Uygun mu?" sorularında olumlu yanıtların dikkate değer bir oranı bulunmaktadır. Buna karşın, uzman katılımcılar tarafından verilen cevaplarda, tüm sorular için "Hayır" cevabının %100 olduğu görülmektedir. Bu durum, uzmanların kentsel mobilyaların tasarım özellikleri, özgünlük, uyumluluk ve kent kimliğine uygunluk açısından tamamen yetersiz olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Rastgele katılımcılar ise kent mobilyalarının yeterliliği ve uyumluluğu konusunda daha olumlu bir değerlendirme yapmış olup, uzmanlar ile halk arasındaki algı farklılığını ortaya koymaktadır.

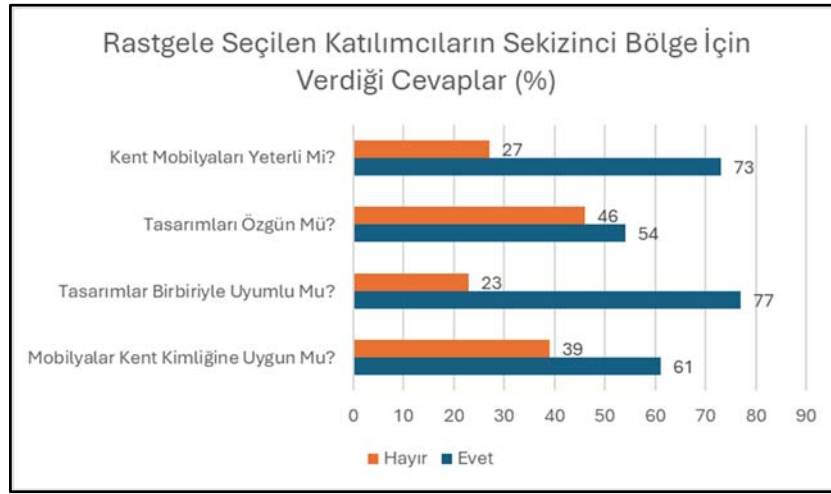
5.8 SEKİZİNCİ BÖLGE İÇİN ANKET BULGULARI

<p>8</p> <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekandaki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Birbirine Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekanda Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

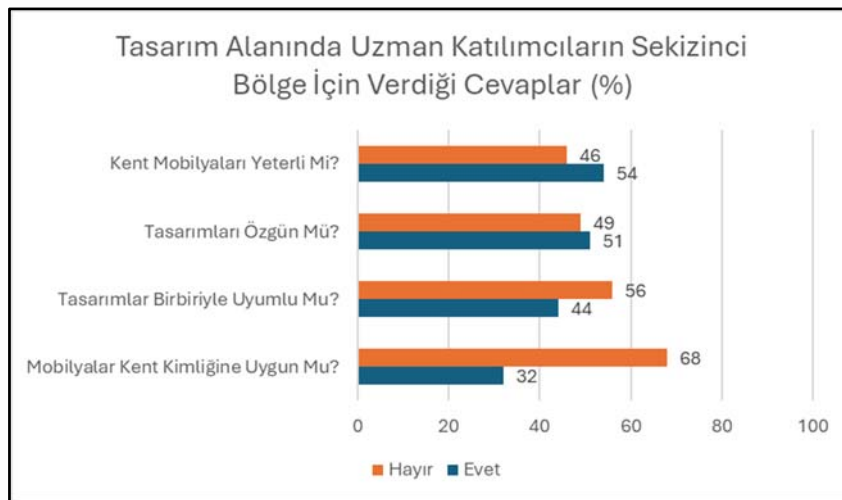
Şekil 5.8 Sekizinci Bölge İçin Hazırlanmış Alan Görsellerini İçeren Anket Sayfası

Sekizinci bölge Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk semtlerini içeren alan kapsamaktadır. 8 numaralı bölge kapsamında dört farklı alan fotoğraflanmış ve her bir alan için katılımcılara kent mobilyalarına ilişkin değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Sekizinci bölge için 2 ayrı grubun sorulara verdiği cevapları içeren grafikler bunlardır:

Tablo 5.20 Rastgele Seçilen Katılımcıların Sekizinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

Tablo 5.21 Tasarım Alanında Uzman Katılımcıların Sekizinci Bölge İçin Verdiği Cevaplar (%)

İki grafik karşılaştırıldığında, rastgele seçilen katılımcıların yedinci bölgeye ilişkin değerlendirmelerinde kent mobilyalarının yeterliliği, tasarımların özgünlüğü, tasarımların birbiriyle uyumu ve kent kimliğine uygunluğu konusunda olumlu geri bildirim oranlarının görece yüksek olduğu görülmektedir. Kent mobilyalarının yeterliliği konusunda rastgele katılımcıların önemli bir kısmı "Evet" yanıtını verirken, uzman katılımcıların "Hayır" yanıtı verme oranı daha yüksektir. Tasarımların özgünlüğü konusunda rastgele seçilen katılımcılar arasında "Evet" oranı uzmanlara kıyasla daha yüksektir; uzman katılımcılar tasarımların özgün olmadığı yönünde daha fazla görüş bildirmiştir. Tasarımların birbiriyle uyumu konusunda da benzer bir durum gözlemlenmekte olup, rastgele seçilen katılımcıların "Evet" oranı uzmanlara kıyasla daha yüksektir. Son olarak, kent mobilyalarının kent kimliğine uygunluğu konusunda rastgele seçilen katılımcıların "Evet" yanıtı verme oranı uzmanlara kıyasla daha yüksek olmakla birlikte, uzman katılımcılar büyük ölçüde "Hayır" yanıtını vermiştir. Genel olarak, uzman katılımcıların tasarım ve kent kimliği ile ilgili kriterler konusunda daha eleştirel bir değerlendirme yaptığı, rastgele seçilen katılımcıların ise daha olumlu bir algıya sahip olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hayatın her anında kentte yaşayan bireyler diğer adıyla kentliler ve kent her zaman birbirini etkileyen ve birbirinden etkilenen karşılıklı ilişkili kavramlar olarak karşımıza çıkar. Kent ve kentlinin arasında yaşanan bu bağlantı direkt olarak kent kimliğine de yansır. Kentlilerin toplum yapısı ve her anda değişen yaşam ve dünya koşulları kentsel kimlik değişimini zorunlu hale getirir. Bu noktada önemli olan kent kimliğinin sürekli gelişen ve değişen bir yapı olduğudur. Bu değişim ve gelişim içinde dikkat edilmesi gereken şey yaşanan bu değişimin geçmişin izlerini silmesine izin vermemektir. Bu da ancak karşımıza çıkan koşullar karşısında alınan önlemlerle mümkün olabilmektedir. Kentler; sürekli gelişen dünya, değişen toplum ve değişen öngörüler karşısında, akışına bırakılır ve müdahale edilmezse, zamanla kimliklerini yitirerek bir örnek hal alıp, sıkıcı yerleşmelere dönüşmektedirler. Bu bağlamda, dünya genelinde kentlerin bu tehlikeyi önlemek amacıyla kentsel tasarımda özellikle kent mobilyalarına odaklandığı görülmektedir. Barselona'da Antoni Gaudi'nin tasarladığı mozaikli banklar, Park Güell'in kültürel kimliğini hem estetik hem de işlevsel açıdan simgelerken; Kopenhag'da sürdürülebilir materyallerle tasarlanmış kent bankları, şehrin çevre dostu imajını güçlendirmektedir.

Bu çalışmada, İstanbul Boğaziçi bölgesinde yer alan sekiz farklı bölgeye ait kent mobilyalarının kent kimliği bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda hem rastgele seçilen katılımcıların hem de tasarım alanında uzman katılımcıların görüşleri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler; kent mobilyalarının yeterliliği, tasarımlarının özgünlüğü, tasarımlar arası uyum ve kent kimliği ile bütünleşme düzeyi gibi temel değişkenler üzerinden değerlendirilmiştir. Genel olarak, çalışmanın bulguları, kent mobilyalarının kent kimliği ile uyumu konusunda önemli eksikliklerin olduğunu ve uzman görüşlerinin, halkın görüşlerinden belirgin biçimde ayrıştığını göstermektedir. Bu durum, Tokyo, New York gibi büyük metropollerde gözlemlenen kullanıcı odaklı kentsel mobilya stratejileriyle çelişmektedir. Örneğin, Tokyo'da Shibuya

bölgesinde kullanılan minimal ve yüksek işlevli oturma birimleri, halkın hızlı yaşam temposuna yanıt verirken, aynı zamanda şehir kimliğini de yansıtmaktadır.

Rastgele seçilen katılımcılar ile uzman katılımcılar arasında dikkat çekici bir görüş farkı bulunmaktadır. Rastgele seçilen katılımcılar, kent mobilyalarının kent kimliğiyle uyumlu olduğu yönünde daha olumlu görüş bildirmişken, uzman katılımcılar büyük oranda olumsuz değerlendirmelerde bulunmuştur. Özellikle tasarımın özgünlüğü açısından uzman katılımcılar sekiz bölgenin tamamında yüksek oranlarda olumsuz görüş bildirmiştir. Özellikle Garipçe ve Rumeli Kavağı alanlarını içeren birinci bölge, Yenimahalle, Büyükdere ve Sarıyer alanlarını içeren ikinci bölge, Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli alanlarını içeren yedinci bölge ve Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk alanlarını içeren sekizinci bölgelerde uzmanların %90'dan fazlası mevcut tasarımların özgün olmadığını ifade etmiştir. Bu bağlamda, Lizbon örneği dikkat çekicidir. Şehirde kullanılan kent mobilyalarının farklı Avrupa kentlerinden kopyalanmış olması, kent kimliğinde bir dağınıklık yaratmakta ve özgünlük algısını zayıflatmaktadır (Bekar, Acar vd., 2017). Boğaziçi bölgesindeki benzer eğilim, yerel bağlamdan kopuk tasarımların kimlik aktarımında başarısız olduğunu göstermektedir. Buna karşın rastgele seçilen katılımcıların daha dengeli yanıtlar verdiği; özellikle Kireçburnu, Yeniköy, Baltalimanı ve Rumeli Hisarı alanlarını içeren üçüncü bölge, Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu alanlarını içeren beşinci bölge ve İncirköy ve Paşabahçe alanlarını içeren altıncı bölgelerde özgünlük algısının görece daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu farklılık, kullanıcıların işlevselliğe odaklanan pratik değerlendirmeleri ile uzmanların estetik ve kuramsal yaklaşımları arasındaki ayrımı ortaya koymaktadır.

Kent mobilyalarının yeterliliği açısından yapılan değerlendirmelerde de benzer bir ayrışma gözlemlenmiştir. Halkın önemli bir kısmı kent mobilyalarının yeterli olduğunu düşünürken, uzman katılımcılar bu konuda ciddi eksiklikler olduğunu belirtmiştir, özellikle Garipçe ve Rumeli Kavağı alanlarını içeren birinci bölge, Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu alanlarını içeren beşinci bölge ve Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli alanlarını içeren yedinci bölgede

mevcut donatının yeterli olduğunu ifade ederken, uzmanlar bu bölgeler de dahil olmak üzere sekiz bölgenin tamamında yeterlilik açısından eleştirel bir tutum sergilemiştir. Bu noktada, New York'taki Urban Furnishings projeleri örnek alınabilir. Özellikle Times Meydanı'nda uygulanan oturma alanları, sadece işlevsel değil aynı zamanda sosyal etkileşimi artıran, çağdaş ve kapsayıcı bir tasarım yaklaşımı sergilemektedir. Boğaziçi'nde ise hem fonksiyonel hem estetik bütünlük bakımından bu yaklaşımın oldukça gerisinde kaldığı anlaşılmaktadır. Uzmanların değerlendirmelerine göre, kent mobilyalarının fonksiyonel ve estetik açıdan yeterliliği düşük olup, yerel kimliği yansıtmada noktasında başarısız kalmaktadır. Bu bağlamda, Güleç (2018) tarafından yapılan çalışma ile karşılaştırıldığında, benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Ankara örneğinde de uzman görüşleri kent mobilyalarının kente kimlik kazandırma açısından yetersiz kaldığını vurgulamış, halkın ise bu eksiklikleri daha az fark ettiği belirtilmiştir.

Tasarım bütünlüğü açısından değerlendirildiğinde, uzman katılımcıların büyük çoğunluğu kent mobilyalarının birbiriyle uyumsuz olduğunu ifade etmiştir. Uluslararası düzeyde Prag ve Londra örnekleri, bu konuda olumlu örnekler sunmaktadır. Londra'daki ikonik kırmızı telefon kulübeleri ve Prag Charles Köprüsü üzerindeki klasik aydınlatma birimleri, mekânın tarihsel ve estetik bütünlüğünü korurken, aynı zamanda güçlü bir kent imgesi oluşturmaktadır. Bu yaklaşım Boğaziçi bölgesindeki parçalı ve plansız mobilya yerleşimlerinin eksikliğini daha görünür hale getirmektedir. Rastgele seçilen katılımcılar arasında bu yönde daha dengeli bir dağılım olduğu görülse de genel olarak kent mobilyalarının uyumsuz olduğu yönünde bir kanaat bulunmaktadır. Bebek, Arnavutköy, Kuruçeşme ve Ortaköy alanlarını içeren dördüncü bölge, Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu alanlarını içeren beşinci bölge ve İncirköy ve Paşabahçe alanlarını içeren altıncı bölgede bu eleştiri daha baskın olarak öne çıkarken, rastgele katılımcılar bu bölgelerde görece daha olumlu geri bildirimlerde bulunmuştur. Ancak Kireçburnu, Yeniköy, Baltalimanı ve Rumeli Hisarı alanlarını içeren üçüncü bölge ve Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk alanlarını içeren sekizinci bölgede her iki grubun da görece benzer

değerlendirmelerde bulunduğu ve kısmen daha uyumlu tasarımlar algılandığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, İstanbul Boğaziçi bölgesinde uygulanan kent mobilyası tasarımlarının belirli bir plan doğrultusunda değil, parçalı ve bağımsız projeler şeklinde hayata geçirildiğini düşündürmektedir. Bu bağlamda, kent mobilyalarının bütüncül bir tasarım ilkesi çerçevesinde ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Kent kimliği bağlamında yapılan değerlendirmelerde, rastgele katılımcıların yarısından fazlası kent mobilyalarının kentin kimliğiyle uyumlu olduğunu belirtirken, uzman katılımcılar büyük oranda olumsuz yanıt vermiştir. Bu durum, kent mobilyalarının halkın gündelik işlevsellik beklentileriyle sınırlı olarak algılandığını, oysa uzmanların tarihsel bağlam, estetik değer ve kültürel bütünlük gibi çok katmanlı kimlik unsurlarına odaklandığını göstermektedir. Barselona'daki Gaudi tasarımları gibi örneklerde, bu iki beklentinin birleştirilebildiği görülmekte; kamusal alan hem halkın hem de kentin kültürel belleğiyle örtüşen bir temsile bürünmektedir. Kanlıca, Anadolu Hisarı ve Kandilli alanlarını içeren yedinci bölge ve Kuleli, Beylerbeyi ve Kuzguncuk alanlarını içeren sekizinci bölgede uzmanların tamamına yakını kent mobilyalarının kent kimliğiyle örtüşmediği görüşünü paylaşmıştır. Rastgele katılımcılar ise bu konuda daha olumlu bir değerlendirme yapmış; Garipçe ve Rumeli Kavağı alanlarını içeren birinci bölgede, Kireçburnu, Yeniköy, Baltalimanı ve Rumeli Hisarı alanlarını içeren üçüncü bölgede ve Anadolu Kavağı, Yalıköy ve Gümüşsuyu alanlarını içeren beşinci bölgede kent kimliğine uygunluk konusunda olumlu yanıt oranı görece yüksek çıkmıştır. Bu durum, halkın mevcut kentsel donatıları benimseme eğilimi içinde olduğunu, ancak tasarım ilkeleri açısından bakıldığında kimlik bütünlüğünün sağlanamadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde, Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada da İstanbul'un çeşitli bölgelerinde kent mobilyalarının kültürel kimliği yansıtmadaki eksikliklerine dikkat çekilmiş ve özellikle tarihi bölgelerde modern tasarımların kimlik bütünlüğünü bozduğu vurgulanmıştır.

İstanbul Boğaziçi bölgesinde mevcut kent mobilyalarının, kent kimliği ile bütünleşme noktasında yetersiz kaldığı, tasarımlar arasındaki uyumun

sağlanamadığı ve tasarım özgünlüğünün düşük olduğu belirlenmiştir. Kent kimliği ile bütünleşen, estetik ve fonksiyonel açıdan yeterli kent mobilyalarının oluşturulabilmesi için bütüncül bir tasarım anlayışının benimsenmesi, yerel unsurların gözetilmesi ve halkın yanı sıra uzmanların da sürece dahil edilmesi gerekmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, kent mobilyalarının kullanıcı deneyimi ve kimlik algısı üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleyerek, daha kapsamlı tasarım stratejileri geliştirmesi önerilmektedir. Bu doğrultuda, Tokyo'dan Kopenhag'a kadar farklı şehirlerde geliştirilen kullanıcı dostu ve kültürel bağlamla bütünleşen kent mobilyası stratejileri örnek alınabilir. Bu tür uygulamalar, İstanbul'un özellikle Boğaziçi gibi kültürel miras alanlarında kimliği güçlendirecek nitelikli tasarımlar geliştirilmesine katkı sunacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z. (2007). *Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon*. YEM Yayınları.
- Akın, E. S., & Kavasogulları, A. (2022). Kent Mobilyalarının Kent Kimliği ile İlişkisi: Yozgat Çapanoğlu Kent Park Örneği. *Turkish Journal of Forest Science*, 6(1), 60–79.
- Akpınar Külekçi, E. (2018). Kent Donatı Elemanlarında Özgün Tasarımların Peyzaj Ergonomisi Yaklaşımıyla İrdelenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*. 3(2), 89–109.
- Aksu, A. (2006). Hürriyet Meydanı: Bir Kentsel Mekanın Yenilik ve Dönüşüm Öyküsü. *Gazi Üniversitesi Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 21(1), 177–182.
- Aksu, Ö. (2012). *Kent Mobilyaları Tasarımında Özgün Yaklaşımlar*. Doğu Karadeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü.
- Aksu, Ö. V. (2015). Korunan Doğal Rekreasyon Alanlarında Donatı Elemanlarının Tasarımları: Altındere Vadisi Milli Parkı Örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2(1), 84–99.
- Akyol, E. (2006). *Kent Mobilyaları Tasarım ve Kullanım Süreci*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Altan, İ. (1992). *Mimarlıkta mekân kavramı*. Sistem Yayıncılık.
- Ankara Kent Mobilyası Tasarımı Yarışması (2020). *Ankara Kent Mobilyası Tasarımı Yarışması*. Ankara Büyükşehir Belediyesi. <https://yarismayla.ankara.bel.tr/>
- ArchJourney. (t.y.). *Old Town Square*. <https://archjourney.org/projects/old-town-square/>
- ArchJourney. (t.y.). *Old Town Square*. <https://archjourney.org/projects/old-town-square/>
- Artform Urban. (2022). *Outdoor Seating to the Silicon Valley of the UK*. <https://www.artformurban.co.uk/news/post/xartform-supply-outdoor-seating-to-the-silicon-valley-of-the-uk.html>
- Artform Urban. (2022). *Outdoor Seating to the Silicon Valley of the UK*. <https://www.artformurban.co.uk/news/post/xartform-supply-outdoor-seating-to-the-silicon-valley-of-the-uk.html>

- Atalan, Ö. (2008). *Boğaziçi Kıyı Yerleşmelerinin Tarihsel Değişim Süreci ve Koruma Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma: Ortaköy-Kuruçeşme Sahili*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Barboux, S. (2010). *Urban Furniture For A New City Life*. Design Media Publishing.
- Barcelona.com. (t.y.). *Serpentine Bench – Park Güell ticket*. https://www.barcelona.com/barcelona_tickets/park_guell_ticket/serpentine_bench
- Barcelona.com. (t.y.). *Serpentine Bench – Park Güell ticket*. https://www.barcelona.com/barcelona_tickets/park_guell_ticket/serpentine_bench
- Bayramoğlu, E., & Özdemir, B. (2012). Trabzon Kent Merkezi, Uzun Sokak Kentsel Donatı Elemanlarının Kent Kimliği Açısından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12(2), 182–191.
- Bekar, M., Acar, C., & Kaya Şahin, E. (2017). Kent Mobilyası Tasarımlarında Kent ile Uyumun İncelenmesi ve Kullanıcı İstekleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 2(2), 120-144
- Bingöl, B. (2015). Kent Mobilyalarının Kentsel Mekanlarda Kent Kimliği ile İlişkilendirilmesi: Isparta Kaymakkapı Meydanı Örneği. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 4, 193–202.
- Birol, G. (2007). Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme. *Arkitekt Dergisi*, 10(1), 22-89
- City of Copenhagen. (t.y.). *Urban Furniture in Copenhagen*. <https://www.urbanfurnitureincopenhagen-city-of-copenhagen/>
- City of Copenhagen. (t.y.). *Urban Furniture in Copenhagen*. <https://www.urbanfurnitureincopenhagen-city-of-copenhagen/>
- Curbed NY. (2018, May 11). *Times Square NYCxDesign street furniture photos*. <https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>
- Curbed NY. (2018, May 11). *Times Square NYCxDesign street furniture photos*. <https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>

- Curbed NY. (2018, May 11). *Times Square NYCxDesign street furniture photos*.
<https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>
- Curbed NY. (2018, May 11). *Times Square NYCxDesign street furniture photos*.
<https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>
- Cullen, G. (1995). *The Concise Townscape*. Architectural Press.
- Çelik, A. (2020). *Kent Mobilyalarının Kültürel Kimlik Üzerindeki Rolü: İstanbul Örneği*. İstanbul Yayıncılık.
- Çöl, Ş. (1998). *Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek için Bir Yöntem Denemesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çubuk, M. (2009). *Boğaziçi Şehirciliği, Bütünleşik Sitler*. Sis Yayıncılık.
- Demir, B. (2018). *Kamusal Mekanların Akıllı Kent Mobilyaları Kullanılarak Düzenlenmesi Üzerine Bir Öneri: Maltepe Dolgu Alanı Orhangazi Şehir Parkı Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, S. (2017). *Tarihi Peyzaj ve Peyzaj Karakter Değerlendirmesi Yaklaşımları ile Doğa Koruma – Turizm Odaklı Peyzaj Planlama: Meryem Ana Vadisi Örneği Trabzon*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Erdönmez, M. E., & Akı, A. (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. *Megaron*, 1(1), 67–87.
- Erel, B. (2007). *Kentsel Açık Alan Kavramı ve Sınıflandırılması*. Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı (ss. 39–44). İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Gehl, J. (2011). *Life Between Buildings: Using Public Space*. Island Press.
- Ghorab, P., & Yücel Caymaz, G. F. (2015). Evaluation Of Street Furniture According To Basic Design Principles. *International Journal of Electronics, Mechanical And Mechatronics Engineering*, 4(3), 757–772.
- Greeka.com. (t.y.). *Attalos Museum*.
<https://www.greeka.com/attica/athens/sightseeing/attalos-museum/>
- Greeka.com. (t.y.). *Attalos Museum*.
<https://www.greeka.com/attica/athens/sightseeing/attalos-museum/>

- Guide London. (2021). *Red Telephone Boxes in London*. <https://www.guidelondon.org.uk/blog/around-london/red-telephone-boxes-in-london/>
- Guide London. (2021). *Red Telephone Boxes in London*. <https://www.guidelondon.org.uk/blog/around-london/red-telephone-boxes-in-london/>
- Güleç, İ. (2018). Kent Mobilyalarının Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi: Ankara Örneği. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 3(2), 563–576.
- Hacıhasanoğlu, I. (1991). *Kent mobilyaları*. Teknografik Matbaacılık.
- İlgar, E. (2008). *Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, M., & Aytuğ, A. (2009). Kentsel mekânda kalite kavramı. *Megaron*, 4(3), 131–146.
- İstanbul Tasarım Bienali (2016) İstanbul Kültür Sanat Vakfı. 3. *İstanbul Tasarım Bienali: İnsan Mıyız?*. <https://arewehuman.iksv.org/>
- İzmir Kent Mobilyaları ve Kamu Alanı Tasarım Yarışması (2018). *İzmir Kent Mobilyaları ve Kamu Alanı Tasarım Yarışması*. İzmir Büyükşehir Belediyesi. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/bakalim-siz-hangisini-begeneceksiniz/4171/156>
- Kancıoğlu, M. (2005). Çevresel İmaj, Kimlik ve Anlam Kapsamında Turizm Binalarına İlişkin Kullanıcı Değerlendirmeleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 10(2), 49–62.
- Karagüler, S. (2014). Boğaziçi Sahil Şeridi ve Öngörünüm Bölgesinde Günümüze Kadar Gelen Mevzuatın Planlama ve Uygulama ile Etkileşimi. *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, (483), 59–64.
- Karagüler, S., & Korgavuş, M. (2014). Kent Kimliğinin Kent Peyzajı Üzerinde Oluşturduğu Etkiler, Silüetler, Görünümler ve Dengeleri. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(2), 203–212.
- Karlı, U., & Öztürk, Ö. (2019). Sürdürülebilir Çevrede Kent Mobilyaları. *Mimarlık Tasarım Kültür Sanat Dergisi*, (448), 40–45.
- Kaypak, Ş. (2010). Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 373–392

- Keleş, R. (1979). *Türk Şehirleri ve Planlama Geleneği* (2. Baskı). İmge Kitabevi.
- Keleş, R. (2004). *Kentleşme Politikası* (8. baskı). İmge Kitabevi.
- Kılıç, M., & Sungurlu, A. (2021). Sürdürülebilir kent mobilyaları. *Online Journal of Art and Design*, 9(2), 276–286.
- Koyunoğlu, B. (2023). *Tarihi Kentsel Peyzaj Yaklaşımı ile Doğal ve Tarihi Çevre Değişiminin Ölçümü İçin Bir Model Önerisi: İstanbul Boğaziçi Sit Alanı Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). *Agora Antik Kenti*. <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77364/agora.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). *Agora Antik Kenti*. <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77364/agora.html>
- Lynch, K. (1984). *Good City Form*. MIT Press.
- Malt, H. L. (1970). *Furnishing the City*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Miller, E. J., Hunt, J. D., Abraham, J. E., & Salvini, P. A. (2004). Microsimulating Urban Systems. *Computers, Environment and Urban Systems*, 28(1–2), 9–44
- Ökten, S. (1995). Milli Kültür Açısından Mesken ile İlgili Bazı Tespitler. İ. Kurt (Ed.), *Mesken ve mesken mimarimiz içinde* (99-115). Ensar Yayınları.
- Özgeriş, M. (2018). Kentsel Donatı Elemanlarının Kent Dokusu Yönünden Değerlendirilmesi: Erzurum İli Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 18(3), 561–574.
- Öztürk Tel, H. (2021). Şanlıurfa, Divanyolu Caddesi Kent Kimliği ile Uyumlu Kent Mobilyası Tasarımı ve Uygulaması. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 36(4), 2287–2300.
- Polonyadayiz.com. (2020). *Czestochowa Nasıl Bir Şehir?* <https://www.polonyadayiz.com/czestochowa-nasil-bir-sehir/>
- Polonyadayiz.com. (2020). *Czestochowa Nasıl Bir Şehir?* <https://www.polonyadayiz.com/czestochowa-nasil-bir-sehir/>
- Sachs, J. D. (2006). *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time*. Penguin Books.

- Sağlık, A., Kartal, F., vd. (2021). Kent Kimliğinde Peyzaj Donatı Elemanlarının Önemi: Çanakkale Çarşı Caddesi Örneği. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 6 (1), 125–140.
- Salman, Y., & Kuban, D. (2006). Boğaziçi Tarihi Sit Alanının Yok Oluş Süreci. *İTÜ Dergisi*, 5(1), 104–114.
- Sami, K. (2013). GAP Bölgesi: Kadim Zamanların Kent(ler)inde Toplumsal Değişimin Hikâyesi ve Kültürel Miras. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 210–220.
- Sennett, R. (2012). *Together: The rituals, Pleasures and Politics of Cooperation*. Yale University Press.
- Story of Prague. (t.y.). *The Charles Bridge*. <https://storyofprague.cz/blog/the-charles-bridge/>
- Story of Prague. (t.y.). *The Charles Bridge*. <https://storyofprague.cz/blog/the-charles-bridge/>
- Street Furniture Direct. (2022). *Intelligent Street Furniture Design That Is Adapting To The Everchanging Urban Environment*. <https://www.streetfurnituredirect.co.uk/news/post/intelligent-street-furniture-design-that-is-adapting-to-the-everchanging-urban-environment.html>
- Street Furniture Direct. (2022). *Intelligent Street Furniture Design That Is Adapting To The Everchanging Urban Environment*. <https://www.streetfurnituredirect.co.uk/news/post/intelligent-street-furniture-design-that-is-adapting-to-the-everchanging-urban-environment.html>
- Sutcliffe, A. (1981). *Towards the Planned City: Germany, Britain, the United States, and France, 1780–1914*. Basil Blackwell.
- Turgut, H., Yavuz Özalp, A., vd. (2012). Artvin İlinde Doğal Çevrenin Kent Kimliğine Etkileri. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1), 97–102.
- Türkoğlu, S. (2002). *Formation and Transformation of Urban Fabric in the 19th Century Bursa*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi.
- Un Jour de Plus à Paris. (t.y.). *Pont Notre-Dame: histoire*. <https://www.unjourdeplusaparis.com/en/paris-insolite/pont-notre-dame-histoire>

Un Jour de Plus à Paris. (t.y.). *Pont Notre-Dame: histoire*.
<https://www.unjourdeplusaparis.com/en/paris-insolite/pont-notre-dame-histoire>

Unknown. (t.y.). *Urban furniture and design in Tokyo: A symbol of modernity*.
<http://Urban-Furniture-and-Design-in-Tokyo-A-Symbol-of-Modernity/>

Unknown. (t.y.). *Urban furniture and design in Tokyo: A symbol of modernity*.
<http://Urban-Furniture-and-Design-in-Tokyo-A-Symbol-of-Modernity/>

URL-1: <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77364/agora.html>

URL-10: <https://www.urbanfurnitureincopenhagen-city-of-copenhagen/>

URL-11:
https://www.barcelona.com/barcelona_tickets/park_guell_ticket/serpentine_bench

URL-12: <https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>

URL-13: <https://ny.curbed.com/2018/5/11/17345078/times-square-nycxdesign-street-furniture-photos>

URL-14: <http://Urban-Furniture-and-Design-in-Tokyo-A-Symbol-of-Modernity/.com/czestochowa-nasil-bir-sehir/>

URL-2: <https://www.greeka.com/attica/athens/sightseeing/attalos-museum/>

URL-3: <https://www.artformurban.co.uk/news/post/xartform-supply-outdoor-seating-to-the-silicon-valley-of-the-uk.html>

URL-4: <https://www.streetfurnituredirect.co.uk/news/post/intelligent-street-furniture-design-that-is-adapting-to-the-everchanging-urban-environment.html>

URL-5: https://www.unjourdeplusaparis.com/en/paris-insolite/pont-notre-dame-histoire#google_vignette

URL-6: <https://www.guidelondon.org.uk/blog/around-london/red-telephone-boxes-in-london/>

URL-7: <https://storyofprague.cz/blog/the-charles-bridge/>

URL-8: <https://archjourney.org/projects/old-town-square/>

URL-9: <https://www.polonyadayiz>

- Uzun, A. (2007). Geçmişten Günümüze Boğaziçi: Boğaziçi Peyzajında Flora. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı (TAÇ), İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Uzun, A., vd. (2016). *Kentsel tasarım rehberleri* (Cilt I). T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.
- Wan, P. H. (2008). *Street Furniture Design Principles and Implementations: Case Studies of Street Furniture Design in Densely Populated Old Urban Areas*. School of Design, The Hong Kong Polytechnic University.
- Yaylalı, S. (1998). *Kent Mobilyaları Tasarımında Kullanılabilecek Kavramsal Bir Model*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Zeren Gülersoy, N. (2017). Memory Layers in Architectural, Natural and Urban Heritage: The Case of Istanbul Bosphorus Conservation Area. In *ICONARCH-III, International Congress of Architecture, Memory of Place in Architecture and Planning*. Selçuk University. 42-60
- Zimmerman, J. B. (2001). *Sustainable Development Through The Principles Of Green Engineering*. University of Virginia, Office of Research and Development, US Environmental Protection Agency.

EKLER

EK A: ANKET SAYFALARI

<p>1</p> <p>Cinsiyetiniz: ☐ K ☐ E Yaşınız: ☐ 18-25 ☐ 25-35 ☐ 35-45 ☐ 45-55 ☐ 55-65 ☐ 65+ Eğitim Durumu: ☐ Okunadım ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Y. Lisans ☐ Doktora İstanbul'da İkamet Süreniz: ☐ 1-4 Yıl ☐ 5-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☐ 20+ Yıl Kent Mobilyası Denince Aklınıza Gelen İlk 3 Eleman Nedir?: ☐ Aydınlatma Elemanları ☐ Oturma Birimleri ☐ Çöp Kutuları ☐ İşaret Panoları ☐ Telefon Kulübeleri ☐ Oyun Parkı Elemanları Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p> <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
--	--

<p>2</p> <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>
 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>	 <p>Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Yeterli Mi?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'daki Mobilyaların Tasarımları Özgün Mü?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Birbirleriyle Uyumlu Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır Bu Mekan'da Bulunan Kent Mobilyaları Kent Kimliğine Uygun Mu?: ☐ Evet ☐ Hayır</p>

ÖZGEÇMİŞ